

“Det måste vi ändra på!”

Framtidskommissionens rapport till ELM:s årskonferens 2021

Förenklad innehållsförteckning

Förenklad innehållsförteckning	2
Detaljerad innehållsförteckning	3
Tack	8
Sammanfattning	9
1. Bakgrund och syfte	16
2. Arbetsgrupp, arbetssätt och metod	18
3. Att “räkna folket” - ELM i siffror	28
4. Enkätundersökningen	35
5. Fallstudie	98
6. Diskussion av resultatet	104
7. Tre fokusområden för framtiden	119
Bilaga 1 Uppdragsbeskrivning	121
Bilaga 2 - Enkätundersökningen	123

Detaljerad innehållsförteckning

Förenklad innehållsförteckning	2
Detaljerad innehållsförteckning	3
Tack	8
Sammanfattning	9
Sammanfattning av ELM:s medlemsutveckling 1995-2020	10
Sammanfattning av enkätundersökningen, djupintervjuer och processarbete	10
Sammanfattning av fallstudien	13
Sammanfattning av diskussionen	13
Tre fokusområden för framtiden	15
1. Bakgrund och syfte	16
1.1 Bakgrund	16
1.2 Syfte	17
1.3 Rapportens upplägg	17
2. Arbetsgrupp, arbetssätt och metod	18
2.1 Arbetsgrupp	18
2.2 Arbetssätt	18
2.3 Terminologi och avgränsningar	18
2.4 Metod och metoddiskussion	20
2.4.1 Statistikundersökningen	20
2.4.2 Enkätundersökningen	20
2.4.2.1 Processarbete	21
2.4.2.2 Djupintervjuer	21
2.4.3 Fallstudie	22
2.4.4 Metoddiskussion statistiken	22
2.4.5 Metoddiskussion enkätundersökningen	23
2.4.5.1 Processarbete	25
2.4.5.2 Djupintervjuer	26
2.4.6 Metoddiskussion fallstudien	26

3. Att “räkna folket” - ELM i siffror	28
3.1 ELM:s medlemmar före 1995	28
3.2 Förändringar i det svenska kyrkolandskapet	29
3.3 Medlemmar i ELM 1995-2020	31
3.4 Föreningsutvecklingen i ELM	32
4. Enkätundersökningen	35
4.1 Vilka svarade? Personlig bakgrund 1	35
Fråga 1. Kön	35
Fråga 2. Ålder	35
Fråga 3. I mitt hem bor	36
Fråga 4. Fram till 18 års ålder har jag bott på/i och fråga 5. Jag bor nu på/i	36
4.2 Vilka svarade? Personlig bakgrund 2	37
Fråga 6. Har du vuxit upp i ELM-sammanhang? och fråga 8. Är du aktiv i en kristen förening/församling idag?	37
Fråga 10. När blev du kristen? och fråga 11. Skulle du beskriva dig själv som troende kristen idag?	37
Fråga 7. Om du svarade ja eller delvis på förra frågan, vilken storlek på förening växte du upp i? och fråga 9. Om du är aktiv i ELM idag, hur stor är föreningen/församlingen?	38
Fråga 12. Om du svarat nej på fråga 11, vad är orsaken till att du inte beskriver dig som kristen?	38
Fråga 13. Är det något du vill utveckla utifrån ditt svar på fråga 12?	39
4.3 Erfarenheter av den kristna tron	39
Fråga 14. I ELM/ELU:s regi har jag som barn och tonåring varit med på eller är med på/i (ELU är ungdomsorganisationen i ELM)	40
Fråga 15. Jag har gått en bibelskola (motsvarande ett år på folkhögskola)	41
Fråga 16. Nämn tre saker som har varit särskilt viktiga för din trosutveckling.	41
Fråga 17. I mitt uppväxtem hade vi regelbunden och gemensam	44
Fråga 18. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron i hemmet under din uppväxt? och fråga 19. Är det något du vill utveckla utifrån ditt svar på fråga 18?	44
Fråga 20. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron från din församling under din uppväxt? och fråga 21. Är det något du vill berätta utifrån ditt svar i fråga 20?	46
Fråga 22. Det här har varit avgörande för att jag blivit kvar i eller lämnat tron.	48

4.4 Engagemang idag	50
Fråga 23. Om du vuxit upp i ELM och idag valt att vara kvar, varför? och fråga 24. Om du inte vuxit upp i ELM men idag valt att vara med, varför?	51
Fråga 25. I mitt hem idag har vi (eller om du bor ensam) regelbunden och gemensam och fråga 26. Jag gör på egen hand regelbundet något av följande	51
4.5 Inställning till ELM	53
Fråga 27. Beskriv med tre ord vad du tycker kännetecknar ELM.	54
0-15 år	55
16-20 år	56
21-30 år	57
31-50 år	59
51-65 år	60
66+ år	62
Fråga 28. Vilka är ELM:s tre främsta styrkor?	62
0-15 år	64
16-20 år	64
21-30 år	65
31-50 år	67
51-65 år	68
66+ år	69
Fråga 29. Vilka är de tre viktigaste frågorna för ELM:s framtid?	70
0-15 år	72
16-20 år	73
21-30 år	75
31-50 år	78
51-65 år	81
66+ år	84
Fråga 30. Vilka av följande påståenden stämmer in på dig?	86
Fråga 31. Om du lämnat ELM, varför?	87
4.6 Avslutning	91

Fråga 32. Är det något annat du tänker på som du vill skicka med till den som läser dessa svar?	91
Fråga 33. Ja, jag vill ställa upp på en djupintervju. När jag lämnar namn och mejladress förstår jag att jag inte förblir anonym för dem som sammanställer enkätsvaren. Identiteten avslöjas inte för andra.	93
4.7 Processarbete	93
4.7.1 Vilka är de tre bästa sakerna med ELM?	94
4.7.2 Vilka är de tre sämsta sakerna med ELM?	94
4.7.3 Vad hör du om ELM när du pratar med personer som har anknytning till ELM?	95
4.7.4 Vilka tre saker skulle kunna bidra till ELM:s goda tillväxt?	95
4.7.5 Vilka tre saker skulle kunna hota ELM:s framtid?	96
4.7.6 Vad drömmer du om för ELM?	96
4.7 Sammanfattning samt redovisningens begränsningar	97
5. Fallstudie	98
5.1 Enkäten	98
5.2 Resultatet	98
5.2.1 Bakgrundsfakta	98
5.2.2 Genomförande	99
5.2.3 “Lokal förankring” respektive “Regionalt och nationellt stöd”	100
5.2.4 Utvärdering	101
5.3 Sammanfattning	103
6. Diskussion av resultatet	104
6.1 Att “räkna folket” – ELM i siffror	105
6.1.1 ELM:s medlemsutveckling	105
6.1.2 Sekularisering och urbanisering	106
6.1.3 Vad hade man kunnat göra?	109
6.1.4 Reflektioner inför de kommande åren	110
6.2 Enkätundersökningen	112
6.2.1 Gemenskap och utanförskap	113
6.2.2 Förkunnelse och bekännelse	116
6.2.3 Slutenhet och öppenhet	116

6.2.4 Förening, församling och andligt ledarskap	117
6.2.5 Missionen i Sverige och utomlands	118
6.3 Fallstudien	118
6.4 Avslutande diskussion	119
7. Tre fokusområden för framtiden	119
Bilaga 1 Uppdragsbeskrivning	121
Bilaga 2 - Enkätundersökningen	123

Tack

Tack till alla som har valt att så öppet och ärligt berätta om sina erfarenheter av ELM – både de bra och de dåliga. Många av er har valt att berätta med glädje och tacksamhet, men för andra har det varit svårare. För vissa har enkäten blivit en påminnelse om goda förebilder som har fått betyda mycket, men för andra har gamla sår och sorger gjort sig påmindra igen. Tack för att ni har velat dela era erfarenheter med oss.

Om du behöver prata om och bearbeta frågor och sår vill vi uppmuntra dig att kontakta en präst, pastor, predikant, själavårdare eller medkristen som du har förtroende för. Om du vill ha förslag på någon att samtala med får du gärna höra av dig till oss så vill vi göra vad vi kan för att guida dig.

Gud välsigne er och ELM!

Daniel Ringdahl, missionsledare (daniel.ringdahl@elmbv.se, 0768-98 55 51)

Conny Fjällström (connyfjallstrom@yahoo.se)

Sven Hammarberg (sven.hammarberg@ekhaga.se)

Edvin Nilsson (edvin.nilsson@elungdom.se)

Sofia Ödman (sofia.odman@elmsyd.se)

Sammanfattning

Denna rapport är ett resultat av att ELM:s styrelse under de senaste åren upplevt vikande ekonomi och även vikande medlemsantal, vilket innebär att färre personer får möta Kristus genom ELM:s förkunnelse och verksamhet. Styrelsen tillsatte under hösten 2020 därför en arbetsgrupp som skulle jobba med framtidsfrågor i ELM. Arbetsgruppen, som hädanefter kallas Framtidskommissionen, fick tre mål att jobba mot:

- 1. Få en bättre bild av medlemsutvecklingen på 2000-talet och söka svar på varför medlemsunderlaget totalt sett är nedåtgående.*
- 2. Identifiera nyckelfaktorer och skeenden som både drar människor till ELM samt fjärrar människor från ELM. Inriktningen ska vara framåtblickande, samtidigt som man tar hänsyn till särskilt viktiga saker i dåtiden. Denna del bör, så långt det går, enbart vara beskrivande.*
- 3. Ge förslag på tre fokusområden för styrelse och ledning att arbeta med under de kommande tio åren.¹*

Framtidskommissionen har bestått av fem personer, som är i olika åldrar, bor spridda över landet och har olika roller i ELM. Utifrån de tre målsättningarna har kommissionen genomfört tre separata undersökningar för att kunna ge ett heltäckande svar. De tre undersökningar har bestått i:

1. Statistikundersökning, med syfte att ge en rättvisande och objektiv bild av ELM:s medlemsutveckling under de senaste 25 åren.
2. Enkätundersökning, med syfte att ta reda på vad det är som gör att människor går med i, lämnar eller stannar kvar i ELM. Undersökningen ledde till ytterligare två mindre studier i form av processarbete med medarbetare, styrelseledamöter och predikanter, samt djupintervjuer med ett tiotal av respondenterna i enkätundersökningen.
3. Fallstudie, med syfte att studera tre nysatsningar i närtid för att se hur dessa fallit ut.

Alla tre undersökningar har genomförts tidigt under 2021 och därefter analyserats av kommissionen. Enkätundersökningen gav så många som 472 svar, varav 8 djupintervjuades, i processarbetet deltog ca 50 personer och fallstudien besvarades av knappt 10 personer.

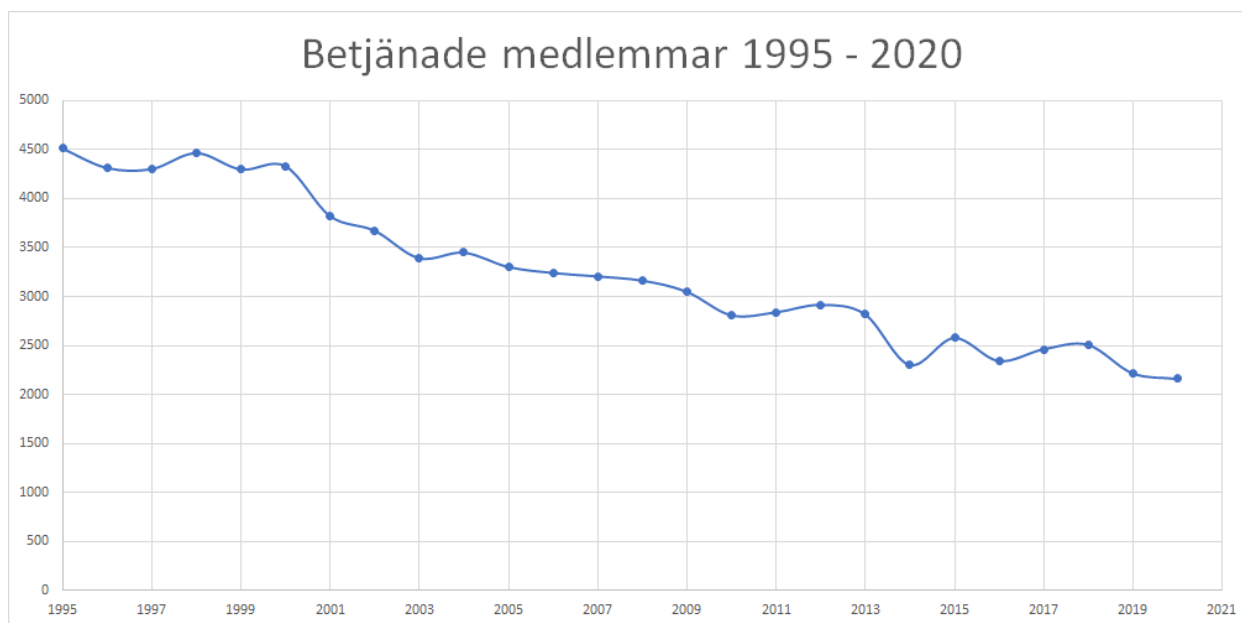
Resultaten i rapporten är inte vetenskapligt eller statistiskt säkerställda, men kommissionen har strävat efter en saklighet och noggrannhet i redovisningen. Statistiken kring medlemsantal är tämligen säker, och i de fall det uppstått osäkerhet nämns det. När det gäller enkätsvaren infinner sig ett visst tolkningsutrymme, särskilt när det gäller fritextsvar, vilket kommissionen försökt hantera på ett transparent sätt i rapporten. Kommissionen är också medveten om att rapporten inte är uttömmande. Det hade gått att göra fler jämförelser mellan olika gruppers svar i enkätundersökningen och några fler djupintervjuer kunde ha genomförts. Fallstudien kunde fått

¹ Se bilaga 1.

en något säkrare resultat om fler respondenter svarar. Kommissionen menar dock att resultaten som framkommit är tillräckligt tillförlitliga för att kunna besvara de tre målsättningarna som styrelsen uppdrog kommissionen.

Sammanfattning av ELM:s medlemsutveckling 1995-2020

ELM följer den övergripande trenden för kristna samfund i Sverige och minskar i medlemsantal. År 1995 rapporterades 4511 betjänade medlemmar i ELM till Myndigheten för statligt stöd till trossamfund (SST) och år 2020 hade antalet sjunkit till 2160. Antalet föreningar i ELM minskar också, från 56 stycken år 2006 till 32 stycken 2020. Det finns ett mönster av att små föreningar minskat mest i medlemsantal.

Sammanfattning av enkätundersökningen, djupintervjuer och processarbete

Enkätundersökningen bestod av 32 frågor och fick in 472 svar. I rapporten redovisar enkätsvaren fråga för fråga. Tankar från djupintervjuerna vävs in i rapporteringen av enkätsvaren.

Processarbetet sammanfattas i rapporten under en egen rubrik.

Det var jämn fördelning mellan könen i enkätsvaren och även om det är färre som svarat i åldrarna 0-20 år än i övriga åldersgrupper, så har svar inkommit från personer i alla åldrar. Bland de svarande har ungefär 78 % helt eller delvis vuxit upp i ELM och 22 % inte vuxit upp i ELM. Idag är 68 % helt eller delvis aktiva i ELM, 26 % är aktiva i annat samfund och 6 % är inte aktiva i något samfund. De flesta svara att de varit kristna hela livet, men 30 % har blivit det antingen som barn, i tonåren eller som vuxen. 97 % ser sig som kristna idag och 3 % vet inte eller ser sig inte som kristna idag. Enkäten har således nått fler än bara aktiva ELM:are, och både människor som varit kristna hela livet eller blivit kristna i olika åldrar, samt personer som är

kristna idag och några som inte är det. Precis som statistiken visar att medlemsantalet sjunker mest i små föreningar kan man i enkätsvaren se en urbanisering och att fler är medlemmar i en större förening, än under uppväxten.

I enkätsvaren framkommer många intressanta aspekter av vad som varit viktigt för respondenternas trosutveckling, hur de upplevt tron i hemmet och förening/församling och vad som fått dem att stanna kvar i eller lämna tron. Det finns både positiva och negativa erfarenheter där kommissionen ser stor möjlighet att jobba vidare med frågorna på olika sätt.

På frågan om vad som får människor som vuxit upp i ELM att stanna kvar (fråga 23), eller människor som inte vuxit upp i ELM att komma med (fråga 24), är det gemenskapen och förkunnelsen som är de viktigaste faktorerna. I enkäten ställdes även frågan "Om du lämnat ELM, varför?" (fråga 31) och det vanligaste svaret är att man flyttat till en ort där ELM inte finns. Näst efter det följer att man lämnat på grund av olika typer av utanförskap eller för att man hittat en annan gemenskap som man hellre vill vara med i.

Utifrån svaren på vad som får människor att gå med i, stannar kvar eller lämna ELM är det tre frågor som är särskilt intressanta i enkäten. Det är:

- Fråga 27. Beskriv med tre ord vad du tycker kännetecknar ELM.
- Fråga 28. Vilka är ELM:s tre främsta styrkor?
- Fråga 29. Vilka är de tre viktigaste frågorna för ELM:s framtid?

För att ge en överblick över svaren på dessa tre frågor visas här tre ordmoln. De vanligast förekommande orden i fråga 27 om vad som kännetecknar ELM var bibeltrohet, Jesusfokus, mission, gemenskap, tradition, slutenhet, engagemang, tydlighet och öppenhet, samt barn- och ungdomsverksamhet. I processamtalen framkom precis som i fråga 27 om kännetecknen att det finns en slutenhet och tradition, men främst såg man i processamtalen identitetsförvirring, otydligt ledarskap och spretighet som det sämsta med ELM. I processamtalen fick deltagarna svara på vad de ser som möjligheter till och hot mot ELM:s goda tillväxt, samt vad de drömmer om för ELM.

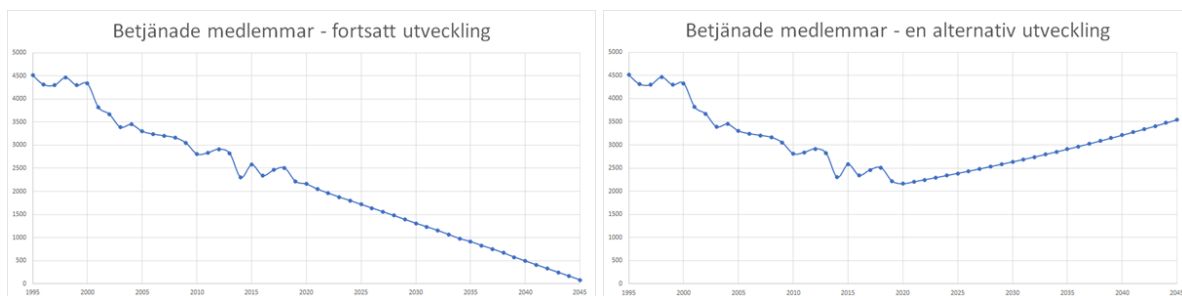
De vanligast förekommande orden i fråga 28 om vad som är ELM:s främsta styrkor var bibeltrohet/fromhet, barn och ungdom, förkunnelse/gudstjänst, gemenskap, engagemang, mission, bekännelse, organisation, samt Jesusfokus.

De vanligast förekommande orden i fråga 29 om vad som är de viktigaste frågorna för ELM:s framtid var mission i Sverige, barn/ungdom/läger, bibeltrohet, gemenskapen, ekumenik, förening/församling/ledarskap, utlandsmission, förkunnelse/gudstjänst, återväxten och öppna från slutenheten.

ELM är inte den enda religiösa gruppen i Sverige eller i övriga västvärlden som kämpar med vikande medlemstal. I rapporten sätts utvecklingen i ELM i relation till mer övergripande trender i kristenheten. Betydelsen av sekularisering och urbanisering diskuteras i studien, och det noteras att de missionsföreningar inom ELM som har lagt ner verksamheten de senaste 15 åren huvudsakligen har varit verksamma på landsbygden eller i mindre samhällen.

Frågan om vad man kunnat göra annorlunda diskuteras vidare i rapporten. Frågan om förening och församling berör djupa aspekter av ELM:s identitet, men finns med som ett av de tyngst vägande skälen till att människor lämnar ELM samtidigt som det är den sjätte viktigaste frågan för ELM i framtiden enligt svaren i enkäten. Huruvida det är nödvändigt med en anställd predikant eller pastor för att en gemenskap ska växa vill inte kommissionen uttala sig om – föreningar som Ängelholm och Kristianstad motsäger det – men det verkar ofrånkomligen finnas ett samband mellan anställda och medlemsutvecklingen.

I några reflektioner inför de kommande åren visas att om vi istället för en fortsatt minskning skulle räkna med att antalet ELM:are ökade med 2% om året från och med 2021, skulle antalet medlemmar år 2030 klart överstiga 2 500. Redan under andra halvan av 2030-talet skulle ELM återigen vara över 3 000 betjänade medlemmar.

Kyrkohistorien och erfarenheten talar för att de allra flesta väckelser sker genom personliga relationer. En människa berättar om Jesus för en annan, och så sprider sig tron. Därför är inte hypotesen om 2 % särskilt långsökt, men den förutsätter att människor som växer upp vill stanna kvar i ELM och att de som redan är medlemmar faktiskt tar med sig en vän till föreningen/församlingen.

Medlemsantalet är dessutom kopplat till ELM:s verksamhet, ekonomi och självbild. Om vi blir fler som ber, ger och går ut i tjänst, ökar både missionsbudgeten och möjligheterna att nå ännu fler med evangeliet.

Diskussionen av enkätundersökningen rör sig runt fem olika teman:

- Gemenskap och utanförskap
- Förkunnelse och bekännelse
- Slutenhet och öppenhet
- Förening, församling och andligt ledarskap

- Mission i Sverige och utomlands

Resultaten av enkätundersökningen visar att ELM:s styrkor och svagheter i hög grad är två sidor av samma mynt. Gemenskapen är en av de allra mest frekvent återkommande orsakerna till att människor vill komma med i eller bli kvar i ELM. Samtidigt hör det till de vanligaste invändningarna mot ELM att gemenskapen lätt blir sluten och människor upplever ett utanförskap. Här behöver ELM arbeta med att bli en mer öppen och inkluderande gemenskap på individnivå, men även på föreningsnivå, regionalt och på riksnivå.

Förkunnelse, bekännelse, bibeltrohet och gudstjänstliv är alla faktorer som drar människor till ELM, men även som får människor att stanna kvar. De problem som kan uppstå kring bekännelse ligger mer på kommunikationsplanet än på det innehållsiga planet, även om förstås inte alla håller med ELM i alla frågor.

I enkätundersökningen och processarbete framkommer att ELM tenderar att vara en sluten rörelse, där det saknas en öppenhet för att ställa frågor och diskutera. Det kan också finnas en slutenhet mot andra kristna sammanhang och mot samhället. Här finns viktiga frågor för ELM att jobba vidare med.

Det finns bland respondenterna, och även i processamtalen, efterfrågan på ett tydligare andligt ledarskap och av att bli mera enade i kyrkofrågan. När det gäller kyrkofrågan finns samtidigt en historia som tydligt talar om att när ELM försökt ge en viss riktning i kyrkofrågan har det lett till splittring och inte till mer enhet. Här kan ELM:s två grundpelare i missionen och bekännelse få bli tydligare identitetsmarkörer för rörelsen, som en enande faktor.

Mission i Sverige visade sig vara en högt prioriterad framtidsfråga både bland respondenterna och i processamtalen. Utlandsmissionen prioriterade inte lika högt. Kommissionen funderar vad det kan bero på. En faktor är att om inte nya gemenskaper bildas i Sverige och fler kommer till tro, finns inget underlag för att bedriva utlandsmission. Låg fokus på utlandsmission kan också bero på en sekulär bekvämlighet.

Kommissionen lyfter i diskussionen av enkätundersökningen och fallstudien fram motsättningen mellan att vilja ha mer mission i Sverige men samtidigt inte vilja nyplantera i samma grad. Fallstudien visade också att lokala nyckelpersoner, tydliga förväntningar och en välfungerande kommunikation mellan ledningsnivå och lokalt engagerade är centrala.

Tre fokusområden för framtiden

Kommissionen hade som uppdrag att ta fram tre fokusområden som ELM kan jobba med under de kommande 10 åren. Kommissionen har inte formulerat dessa tre områden ännu, men kommer att göra det utifrån diskussionen i kapitel 6 inom några veckor efter publiceringen av rapporten.

1. Bakgrund och syfte

1.1 Bakgrund

ELM har funnits i mer än ett hundra år och den yttre missionen, som på hemmaplan har burits upp av anslutna missionsföreningar, har varit en grundläggande del av rörelsens identitet. Under senare delen av 1900-talet har kristendomen i västvärlden generellt gått kraftigt bakåt och Sverige har inte varit undantaget förändringen. Även ELM har förändrats under årens gång och det blir extra påtagligt att rörelsen minskar när den redan för tjugofem år sedan var en liten organisation.

De senaste åren har kantats av återkommande ekonomiska besparingar som har påverkat ELM:s möjligheter att bedriva den missionsverksamhet man önskar. De utmaningarna har i sin tur väckt större frågor om ELM än bara ekonomiska, till exempel frågor om varför vi blir allt färre medlemmar, varför det inte startas nya ELM-föreningar, och hur organisationen bör anpassas för att kunna möta framtiden.

Upprinnelsen till att ELM:s styrelse tillsatte en utredning var huvudsakligen bakåtblickande och mot en bakgrund av upplevd ekonomisk kris, men ganska snart vidgades uppdraget från styrelsen till att också vara framåtblickande och konstruktivt.

Under 2020 diskuterades frågan i ELM:s styrelse och hösten 2020 kunde en arbetsgrupp tillsättas under ledning av missionsledaren. I direktivet till Framtidskommissionen skrevs följande:

Den händelse som har fört upp frågan på styrelsens bord är ELMs vikande medlemstal. Därför är det ett huvudsyfte med utredningen att komma till större klarhet med hur medlemsutvecklingen ser ut, vad den beror på samt komma med konstruktiva förslag på vad som kan göras för att vända trenden.

ELM har en kallelse till mission i Sverige och utlandet. Ju färre vi betjänar, desto färre står i den nödvändiga uppgiften som förebedjare och ekonomiska understödjare. Färre antal betjänade innebär också färre personer står till förfogande för styrelser och föreningar, barn- och ungdomsverksamhet med mera. Och färre människor får möta Kristus genom vår förkunnelse och verksamhet.

Tre målsättningar för arbetet är:

- 1. Få en bättre bild av medlemsutvecklingen på 2000-talet och söka svar på varför medlemsunderlaget totalt sett är nedåtgående.*
- 2. Identifiera nyckelfaktorer och skeenden som både drar människor till ELM samt fjärrar människor från ELM. Inriktningen ska vara framåtblickande, samtidigt som man tar hänsyn till särskilt viktiga saker i dåtiden. Denna del bör, så långt det går, enbart vara beskrivande.*

3. *Ge förslag på tre fokusområden för styrelse och ledning att arbeta med under de kommande tio åren.*²

1.2 Syfte

Syftet har alltså varit att göra en historisk och nutida beskrivning av ELM för att ur det materialet kunna peka på vägen framåt för rörelsen. Med den här rapporten menar sig kommissionen ha fullgjort sitt primära uppdrag.

Syftet med rapporten är inte att göra en vetenskapligt säkerställd undersökning. Därför finns t.ex. inte någon litteraturgenomgång med som behandlar tidigare undersökningar i andra samfund eller som behandlar valen av metoder för undersökningen. Däremot strävar gruppen efter största möjliga transparens i sitt arbete vilket har lett till att en större redogörelse för, och diskussion av, hur undersökningen har genomförts inkluderas i rapportens början. Den som inte är intresserad av metoddelen kan utan vidare gå direkt till kapitel 3 i rapporten.

1.3 Rapportens upplägg

Även om rapporten inte är en vetenskaplig studie lånar den i stort upplägget för en vetenskaplig studie, då detta format passar väl för att presentera kommissionens arbete. Första presenteras i detta kapitel bakgrund och syfte med rapporten. Därefter kommer ett kapitel som handlar om arbetsgrupp, arbetsätt och metod. Därefter kommer presentationen av de tre undersökningar kommissionen har gjort - statistikundersökning, enkätundersökning och fallstudie. Sist följer en diskussion av resultatet och tankar som framtidskommissionen vill skicka med till ELM:s styrelse och ledning inför framtiden.

När man läser sammanställningen av enkätsvaren skulle man kunna fråga sig varför det är intressant att fråga efter hur människor uppfattar ELM. Vi ska väl inte vara strån som böjer sig efter människors åsikter? Kommissionen har valt att inkludera frågor om människors uppfattningar om ELM för att kunna nå den andra målsättningen i direktivet, alltså den om "nyckelfaktorer och skeende som både drar människor till ELM samt fjärrar människor från ELM".

Man måste dessutom skilja mellan det deskriptiva och det normativa. Svaren på frågorna *beskriver* människors inställning, de är alltså deskriptiva, men säger inte i sig själva vad vi *bör* göra, det är det normativa. För att ur sammanställningen av enkätsvaren få vägledning till vad ELM bör göra behövs det inte bara en beskrivning av människors uppfattningar utan också en diskussion av vad som är önskvärt för ELM ur det långa perspektivet. Till det fordras inte minst en teologisk diskussion. Den typen av diskussion kommer i det avslutande resonerande kapitlet i rapporten.

² Se bilaga 1.

2. Arbetsgrupp, arbetssätt och metod

2.1 Arbetsgrupp

Ifråga om arbetsgruppens sammansättning var målet att genom ledamöterna representera så stor bredd som möjligt av rörelsen och samtidigt knyta till sig personer med någon typ av formell eller informell ledarposition. Samtal fördes med ELU, ELM Syd och ELM Nord som lämnade förslag på personer att ingå i arbetsgruppen och missionsledaren tog kontakten. Följande personer har varit med i arbetsgruppen:

- Conny Fjällström, 70, Tavelnsjö
- Edvin Nilsson, 24, Malmö
- Sven Hammarberg, 50, Kristianstad
- Daniel Ringdahl, 36, Stockholm (missionsledare och sammankallande)
- Sofia Ödman, 44, Stockholm

Arbetsgruppen har uteslutande träffats digitalt och har haft totalt 10 träffar.

I rapporten kommer "Framtidskommissionen" och "kommissionen" att användas synonymt, och båda begreppen refererar till den nyss nämnda gruppen.

2.2 Arbetssätt

Kommissionen bestämde sig tidigt för att arbeta med tre separata undersökningar som tillsammans skulle ge ett så heltäckande svar som möjligt på målsättningarna från direktivet. Den första undersökningen var statistisk och syftade till att ta fram en rättvisande och objektiv beskrivning av ELM:s medlemsutveckling under de senaste 25 åren. Den andra undersökningen skulle vara en enkätundersökning med syfte att ta reda på varför människor kommer med i, lämnar eller stannar kvar i ELM. Den tredje undersökningen var en fallstudie där tre nysatsningar i närtid skulle analyseras och jämföras.

2.3 Terminologi och avgränsningar

Kommissionen har begränsat föreliggande undersökning till att bara gälla riksorganisationen som sedan en större omorganisation år 2005 heter "ELM" eller mer formellt "Evangelisk Luthersk Mission - Bibeltrogna Vänner". När medlemsantal redovisas för årtal före 2005 gäller dessa enbart den organisation som då hette "Bibeltrogna Vänner", eller i förkortning "BV", men oavsett vilken beteckning som används är det samma organisation som avses.

ELM är organiserat som en ideell förening, och i den föreningen kan enskilda missionsföreningar och/eller församlingar vara medlemmar. Dessutom kan enskilda individer ansöka om enskilt medlemskap. Genom att vara medlem i en missionsförening eller församling som är ansluten till ELM är man automatiskt medlem i ELM.

Ibland förekommer begreppet “ELM-sfären” i rapporten och då refererar begreppet till helheten av alla organisationer och föreningar som är anslutna till ELM. Det gäller främst missionsföreningarna/församlingarna och de regionala organisationerna ELM Syd, ELM Nord och ungdomsorganisationen ELU, men det inkluderar även missionsgårdarna, främst Strandhem, Åhus och Fridhem.

Ibland används begreppet “ELM riks” och då refererar begreppet till riksorganisationen ELM men inte de därtill anslutna föreningarna eller regionala organisationerna. Man bör emellertid vara medveten om att respondenterna i den stora enkätundersökningen sällan har gjort den distinktionen utan att allt man berättar om har med “ELM” att göra oavsett om det har skett lokalt eller på riksnivå, förutom i några enstaka fall där respondenten har specificerat sig geografiskt.

I kapitlet om statistik förekommer några olika begrepp som behöver definieras: “medlem”, “matrikelförd medlem”, “betjänade” samt “betjänade medlemmar”. Begreppen “medlem” och “matrikelförd medlem” refererar till den som är medlem i en lokal ELM-förening eller församling, och som därmed är medlem i ELM riks. När begreppet “betjänade medlemmar” används inkluderar det personer som inte är registrerade medlemmar men som regelbundet kommer i kontakt med verksamheten och på så vis “betjänas” av den. Det gäller till exempel barnen i föreningarna och församlingarna – i de allra flesta föreningar kan man bli medlem först vid 15 eller 18 års ålder – men det kan också gälla deltagare i ungdomsgrupper, språkcafé eller gudstjänstdeltagare som i varierande grad är delaktiga i verksamheten utan att vara formella medlemmar. Denna grupp har vi valt att kalla “övriga”.

Begreppet “betjänad medlem” är vedertaget i sammanhanget och ligger till grund för det verksamhetsstöd som årligen betalas ut av *Myndigheten för statligt stöd till trossamfund (SST)* till många religiösa samfund i Sverige. På sin webbplats förklarar SST begreppet:

Eftersom de som tar del av trossamfundens verksamhet inte bara är deras respektive medlemmar utan också många andra, har samfundet möjlighet att räkna in icke-medlemmar som är regelbundna registrerade deltagare när de redovisar sin statistik. Tillsammans benämns dessa två kategorier som betjänade.³

“Betjänade medlemmar” är alltså (matrikelförda) medlemmar plus “övriga”. Kommissionen kommer att skilja mellan de båda begreppen genom att antingen använda begreppet “medlemmar” eller begreppet “betjänade medlemmar”.

Kommissionens rapport har blivit mycket mera omfattande än vad man hade förutsett, och under arbetets gång har man varit tvungen att göra avgränsningar för att kunna slutföra arbetet i tid. Väl medvetna om att det finns många fler aspekter som hade varit intressanta och meningsfulla att ta i beaktande har kommissionen begränsat sig till de delar som har direkt relevans för de

³ “Bidragsgrundande medlems- och deltagarstatistik”, www.myndigheten.se, senast hämtad: 2021-05-19.

ursprungliga frågeställningarna i direktivet ([se kapitel 1.1](#)). För exempel på andra frågeställningar [se inledningen till kapitel 6](#).

2.4 Metod och metoddiskussion

2.4.1 Statistikundersökningen

Den statistiska undersökningen gjordes genom att samla in uppgifter från SST (Myndigheten för statligt stöd till trossamfund) och ELM:s arkiv. Hos SST finns uppgifter om ELM (då Bibeltrogna Vänner) från 1985 och framåt, och vi har i våra egna arkiv kunnat hitta medlemsuppgifter från 1995 och framåt. Det borde gå att finna fler uppgifter i ELM:s arkiv hos Riksarkivet i Täby/Arninge men eftersom kommissionen satte som mål att redovisa statistik för de senaste 25 åren, och har kunnat uppnå det målet, har gruppen inte bedömt det som nödvändigt att dessutom besöka Riksarkivet.

Kommissionen har begränsat statistikundersökningen till att enbart gälla riksorganisationen ELM, tidigare BV, men därigenom har man dessutom kunnat få en god bild över utvecklingen i föreningarnas medlemsantal. Om man hade velat utvidga undersökningen, och tiden hade medgett det, hade man kunnat titta närmare på de regionala samverkansorganisationerna ELM Syd och ELM Nord, samt ungdomsorganisationen ELU.

2.4.2 Enkätundersökningen

Enkätundersökningen gjordes med hjälp av Google Forms. Gruppen diskuterade sig fram till vilka parametrar som kunde vara relevanta för att man skulle kunna få en rättvisande bild av varför människor kommer med i, lämnar eller stannar kvar i ELM. Man enades slutligen om trettiofyra frågor.⁴ Dessa var indelade i sex avsnitt: Personlig bakgrund 1, Personlig bakgrund 2, Erfarenheter, Engagemang idag, Inställning till ELM och Avslutning. Undersökningen öppnades den 18 januari och stängdes den 15 februari. Information om enkäten gick ut i *Till Liv*, i *Insidan*, i missionsbrevet *Kompassen*, i ELM-sfärens sociala medier, på ELM-sfärens hemsidor, via e-postutskick till föreningar och föreningsordförande, samt genom personliga kontakter. Totalt inkom 500 svar men efter borttagna dubletter återstod 472 individuella svar. Utöver enkätsvaren mottog också kommissionen två brev, via ordinarie post respektive e-post. Dessa kan ses som kommentarer till enkätundersökningen och dess frågor."

Enkätundersökningen har varit öppen att besvara för vem som helst. Den har legat öppet på ELM:s hemsida och inga krav har ställts på respondenten annat än att denne ska ha haft någon typ av kontakt med ELM vid något tillfälle. Gruppen har särskilt försökt få kontakt med personer som har lämnat eller kommit med i ELM. Dessa har man huvudsakligen sökt kontakt med via personliga kontakter och digitala kanaler.

⁴ Se bilaga 2.

Enkätundersökningen gav två spin off-effekter som kommissionen inte hade förutsett men som man följde upp: processarbete och djupintervjuer.

2.4.2.1 Processarbete

Man bestämde sig under hösten för att utnyttja ELM:s medarbetardagar den 7-8 januari 2021 för att samtala med medarbetarna om ELM:s styrkor och svagheter. Medarbetardagarna genomfördes digitalt via Zoom och processarbetet genomfördes på fredagsförmiddagen med cirka 20 deltagare från ELM Syd, ELM riks, ELU, Strandhem, Droppen, Till Liv, Roseniusföreningen och Kristna Föreningen Filippi.

Erfarenheterna från medarbetarprocessen var goda och därför bjöd kommissionen in styrelserepresentanter från ELM riks, ELM Syd, ELM Nord, ELU och Strandhem att vara med i process-samtal den 2 och 8 februari. Sammanlagt ca 20 personer deltog. I sista skedet bjöds ELM:s predikanter in till ett processamtal som genomfördes den 8 mars. Lite drygt 10 personer deltog i samtalet.

Framtidskommissionen valde medvetet att genomföra processarbetet med medarbetare, styrelseledamöter och predikanter för att inhämta synpunkter från personer i ledande ställning i rörelsen. Inbjudningar gick ut via e-post och personerna fick själva ta initiativ till att anmäla sig. Processarbetet var tänkt att komplettera enkätundersökningen.

2.4.2.2 Djupintervjuer

Enkätundersökningen är en kvantitativ studie där syftet var att samla in så mycket information från så många som möjligt för att kunna sammanställa informationen och göra den jämförbar. Kommissionen valde att komplettera den studien med en kvalitativ studie med syfte att gå djupare in i respondenternas svar på främst frågorna om ELM:s kännetecken, styrkor och utmaningar för framtiden (fråga 27-29 i enkäten).

Enkätens respondenter fick själva anmäla sin villighet att ställa upp på en djupintervju genom att som sista fråga ange sin e-postadress om man ville bli kontaktad. Vi fick in 57 e-postadresser och ett telefonnummer. Bland dessa gjordes ett urval på 20 personer och bland dessa valdes slutligen 10 personer för en djupintervju. Vägledande när gruppen gallrade bland personer att djupintervjua var bland annat:

- jämn könsfördelning,
- jämn åldersfördelning,
- personer som kommit in i, blivit kvar i eller lämnat ELM,
- både personer som var positiva och negativa till ELM, helt eller delvis,
- en spridning i hur och när man hade blivit kristen.

Av dessa tio genomfördes till slut åtta intervjuer.

2.4.3 Fallstudie

Syftet med fallstudien var att jämföra tre nysatsningar i ELM som har gjorts i närtid. De behövde vara tillräckligt lika varandra för att vara jämförbara men tillräckligt olika för att man skulle kunna få fram intressanta skillnader i genomförande och utfall som kunde bli till hjälp för framtida projekt. Kommissionen valde följande tre:

- A. Nystarten i Betlehems kyrkan i Malmö
- B. Nystarten i Nytt Hopp i Helsingborg
- C. Missionsmötena i Göteborg

Kommissionen skapade två enkäter, en som riktade sig till ”fotfolket” i satsningen, alltså de som var på plats och genomförde arbetet, och en som riktade sig till ”ledningen” för satsningen, alltså de som på styrelse- eller tjänstemannanivå tog initiativ till satsningen. Enkäterna skilde sig inte åt mellan de olika satsningarna, utan respondenterna fick själva ange i början av enkäten vilken satsning man hade varit engagerad i. Enkäterna som riktade sig till fotfolk respektive ledning hade vissa skillnader mellan sig. (Se bilaga 3.)

Genom kontakt med inblandade och genom att läsa styrelseprotokoll fann vi totalt knappt 15 engagerade på ”fotnivå” i de tre projekten. Av dessa fick vi in fem svar på enkäten. På ledningsnivå identifierade vi knappt 10 personer av vilka vi fick in totalt fyra svar, men ingen som var engagerad i Göteborg.

2.4.4 Metoddiskussion statistiken

De olika delarna i undersökningen har varit olika lättarbetade. Den insamlade statistiken är tämligen tillförlitlig. Varje år rapporterar föreningarna till ELM-riks antalet medlemmar samt antalet betjänade. Medlemsantalet är lättträknat och tämligen tillförlitligt om än inte fullständigt tillförlitligt. Man måste räkna med att vissa medlemmar är passiva medlemmar eller sådana som finns kvar i matrikeln utan att ha betalat medlemsavgift på flera år, men medlemstalet får ändå anses vara i hög grad tillförlitligt. Begreppet ”betjänade” är svårare. Det betecknar de personer som kommer i kontakt med föreningens verksamhet och kan inkludera barn- och ungdomsgrupper, caféverksamhet, gudstjänstbesökare som inte är medlemmar, m.m.⁵ Osäkerheten i underlaget beror dels på att föreningarna måste göra en uppskattning, dels att inte alla föreningarna har gjort denna uppskattning. Således kan en stor förening som Roseniusföreningen i Stockholm, som vi vet når fler än bara sina egna medlemmar, för år 2017 rapportera 0 betjänade, och en förening som ELM Ängelholm kan år 2019 rapportera 67 betjänade men 0 år 2018 och 2020. Här finns således en osäkerhet som inte är obetydlig.

Det bör också spela in att ELM fram till år 2009 var berättigade till statsbidrag men att man därefter gick under gränsen 3000 betjänade medlemmar. Bidraget fasades därför ut under de följande fem åren, vilket kan ha påverkat föreningars motivation att föra statistik. Sammantaget

⁵ Se avsnitt ”2.3 Terminologi och avgränsningar” ovan.

kan man uttala sig tämligen säkert om hur många faktiska medlemmar det finns i ELM medan det är svårare att säga hur många medlemmar inklusive betjänade det finns i ELM. Sett över flera år kan man dock ändå se en trend och det är rimligt att anta att antalen jämnar ut sig över åren och mellan föreningarna. Man kan inte säga ett exakt medlemstal men trenden är tillförlitlig.

2.4.5 Metoddiskussion enkätundersökningen

Enkätundersökningen gör det möjligt att på goda grunder uttala sig om varför människor stannar kvar i, kommer med i eller lämnar ELM. Det finns alltid en risk för bekräftelsebias i en enkät, d.v.s. att de som har en specifik åsikt dras till enkäten och att det ger en uppblåst bild som inte stämmer med verkligheten. Således har det funnits risk för att enkäten särskilt ska tala till dem som redan är med i ELM och är positiva till ELM, främst genom att enkäten har annonserats i medier som ägs av ELM. Det blir därmed svårare att nå dem som har lämnat organisationen. Kommissionen har försökt överbrygga detta problem genom att komplettera annonserna med personliga kontakter. Genom e-postutskick och personliga kontakter har man uppmuntrat till att sprida enkäten brett i sina bekantskapskretsar. Enkäten har legat uppe under fyra veckors tid och i alla samtal om enkäten har gruppen betonat att alla som har haft någon som helst kontakt med ELM får lov att svara. Gruppen har särskilt försökt betona att man också vill ha de kritiska svaren.

Den största utmaningen för kommissionen, när det gäller bearbetningen av de inkomna svaren, infann sig när fritextsvaren skulle sammanställas så att de kunde presenteras i diagramform. Ett excel-ark har öppnats och i y-led, alltså vertikal riktning, har alla svaren funnits, ordnade efter ålder; längs x-axeln, alltså i horisontell riktning, har kategorier skapats som fritextsvaren kan placeras i. De olika färgerna i kolumnerna till vänster är färgkodning för de olika

ålderskategorierna som har använts för att underlätta tolkningen. Behandlingen av en fråga har då kunnat se ut som i bilden nedan.

Tabell 1. Primärsortering av fritextsvar på en enkätfråga.

De inkomna svaren har tolkats av kommissionen och i första skedet har det skapats en mängd olika kategorier som ett svar har placerats i med hjälp av siffran 1. I fråga 29, som bilden ovan visar, blev det 25 stycken. Det går inte att göra redovisningen av fritextsvaren helt objektiv.

Svaren måste tolkas och det är fullt möjligt att två personer inte skulle vara överens om tolkningen av ett svar. I bilden nedan är svaren inzoomade lite mer vilket gör det lättare att se ett exempel på hur svaren har tolkats. Det bör dock noteras att bara 12 kategorier av 25 har fått plats i bilden. Eftersom frågan var, "Vilka är de tre viktigaste frågorna ...", har högst tre ettors delats ut i tolkningen för varje svarande. En respondent har alltså inte fått fem träffar bara för att denne har skrivit ner många saker utan en tolkning har då gjorts av vad som är det mest framträdande.

29. Vilka är de tre viktigaste frågorna för ELMs framtid?	Mission i Sverige	Mission utomlands	Barn- och ungdomsverksamhet, inkl. läger	Familj	Läryrkeskap	Gemenskapen (inkluderande gem.)	Tala till rätten, inkl digitalisering	Förkunnelse/ publicering, inkl. musik	Apostolik, undervisning	Öppenhet för tvivel, otkärlande	Öppna från slutenhet, inte döma	Återvänden, från ung till äldre, inkl. rel. till ELLU
Nå generationen unga vuxna Hur vi blir en mer öppen och välkomnande gemenskap, hur vi ska nå människor med evangeliet i Sverige idag, hur församlingsstrukturen ska se ut (tex. behövs vi en ny och mer permanent beredelse i församlingarna istället för bara kringresande predikanter, då många har "lösnongen" som enda församlingsförhållande).	1											1
Allt kunna ha diskussioner om oenigheter med en öppen åsikt.						1						
Läsa i våra privatliv så som Jesus gör, är våra ord och handlingar samma gällande till exempel svandring och människor som inte är kristna runt oss. Har vi vänner som inte är kristna eller skulet vi oss själva till familj och vänner inom församlingarna?	1					1						1
Öppenhet och välkomnande, att nå de som är utanför ELM, hemgrupper	1											
Mission, medlemmar, mer JESUS på nätet	1											
Långomsarbete, mission, bibelundervisning		1		1								
Stå fast vid luthersk tradition och lära, följ inte den liberalteologiska eller karismatiska strömmen. Sök enhet.									1			

Tabell 2. Detalj ur primärsorteringen. Hur kommissionen har tolkat och kategoriserat enskilda svar.

När den här tolkningen gjorts har kommissionen i nästa steg slagit ihop de många kategorierna till högst tio stycken. Sedan har antalet träffar i kolumnerna räknats samman och ett resultat har erhållits som är ordnat efter åldersgrupperna. Det hade varit mycket intressant att utöver ålder särskilja svaren baserat på kön, uppvuxen inom eller utom ELM, o.s.v. men kommissionen har i det här skedet inte räckt till för det arbetet mer än undantagsvis. En sammanställning har då kunnat se ut så här.

Åldrar	Manligt/kvinnligt ledarskap (Q)	Relationen till andra kristna (T)	Förening/församling/andligt ledarskap (W)	Mission i Sverige (D,V,X)	Barn och unga (F,G,O)	Förbättra förkunnsen (H,J,K,L)	Öppenhet (I,M,N)	Starkare organisation (P,R,S,U)	Jesusglädje, Bibelintress, Missionsiver (E,Y,Z,AA)	Inget svar/Vet ej (AB)
0-15	0	0	0	0	2	2	1	0	2	1
16-20	2	0	0	7	8	4	11	5	5	1
21-30	16	7	23	25	25	31	41	21	20	9
31-50	10	32						37	62	10
51-65	9	16						32	48	6
66+	1	23	7	26	39	52	18	20	80	6
Totalt	38	78	64	137	157	171	155	115	217	33
Totalt	1155	1165								

Tabell 3. Sammanräkning av primärsorteringen av fritextsvar till tio kategorier.

Detta har sedan utgjort underlaget för diagrammen. I den här tabellen, som visar sammanräkningen av fråga 29, kan man se längst ned till vänster talen 1155 och 1165. Talet 1155 är sammanräkningen av det totala antalet ettor i de 25 kategorierna och talet 1165 är sammanräkningen av antalet träffar i den komprimerade sammanställningen i bilden ovan. Således har kommissionen råkat dubbelräkna tio ettor när sammanställningen skulle göras från 25 kategorier till 10. Kommissionen har bedömt det som en godtagbar diskrepans som inte påverkar resultatet nämnvärt.

Just redovisningen av fråga 29 har visat sig skilja sig från redovisningen av fråga 27-28, främst eftersom de övergripande rubrikerna spänner över så pass många underkategorier. Det har medfört att utfallet av de 10 övergripande kategorierna inte alltid speglar vad de olika åldersgrupperna faktiskt menar är de viktigaste framtidsfrågorna. Därför har kommissionen valt att i introduktionen till frågan redovisa sammanvägningen i de tio kategorierna, men i redovisningen av respektive åldersgrupp visa hur utfallet har blivit i de tjugo fem underkategorierna.

Med anledning av att det har inkommit så många svar på enkäten, av människor med så olika bakgrund och erfarenheter, är det rimligt att anse det sammanlagda resultatet av undersökningen vara säkert och tillförlitligt.

2.4.5.1 Processarbete

Vad gäller urvalet av deltagare i processamtalen är bedömningen något annorlunda. Bland medarbetarna var merparten av de fast anställda i ELM-sfären, som inte var gårdspersonal, med på samtalet. Anställda från samtliga arbetsgivare var med utom ELM Nord vilket medför att ett perspektiv saknas i svaren. Till samtalen med styrelserna fick ledamöterna själva anmäla sig och av totalt ca 60 ledamöter i de fem styrelserna var det till slut ca 20 stycken som deltog vid två tillfällen. Samtliga organisationer var representerade. Här är risken för bekräftelsebias större än i enkäten. Det är möjligt att en enskild styrelseledamot känner starkt för sin specifika organisation

men mindre för hela rörelsen vilket i sin tur skulle kunna påverka denne att inte prioritera process-samtalet. Den osäkerheten kan inte alldeles förbises. Det finns dock nästan lika många svar från styrelseledamöter som från anställda och det finns således ett underlag som, om än inte alldeles representativt, likväl är meningsfullt och kan tjäna sitt avsedda syfte. I ELM finns det cirka 100 predikanter varav cirka 2/3 predikar regelbundet i ELM. Knappt drygt 10 i samtalet men vissa hade redan deltagit i egenskap av anställda och/eller styrelseledamöter. Bland predikanterna hade det varit särskilt intressant att nå dem som av olika skäl inte längre är så aktiva i sitt uppdrag, men det var aldrig ett uttalat mål för samtalet med predikanterna.

2.4.5.2 Djupintervjuer

Syftet med djupintervjuerna var att få fördjupa förståelsen för varför människor väljer att gå med i, stanna kvar i eller lämna ELM samt vilka styrkor och svagheter respondenterna ser i ELM. Att 57 av totalt 472 ville ställa upp på en intervju gjorde att kommissionen hade ett stort urval att välja bland vilket minskade risken för ensidighet i svaren. Antalet intervjuer behövde begränsas med tanke på kommissionens arbetsbelastning men tio intervjuer bedömde kommissionen som tillräckligt för att ge en bättre förståelse för de bakomliggande skälen till enskilda svar. Intervjuerna har genomförts via Zoom och spelats in. Inspelningen har bara setts av den som genomförde intervjun. Därefter har intervjuaren skrivit en sammanfattning av intervjun och det är sammanfattningen som rapporten bygger på. Det innebär att en tolkning har gjorts av den som intervjuade avseende vad som skulle föras vidare från samtalet till kommissionen och därifrån till rapporten. Genom bredden i ålder, kön och bakgrund har en tillräcklig representativitet nåtts i intervjuerna för att materialet ska vara av intresse för den större undersökningen.

2.4.6 Metoddiskussion fallstudien

Även i fallstudien valde kommissionen att genomföra en enkätundersökning. Skälet för att välja en enkätundersökning var främst enkelheten i att samla in, sammanställa och jämföra data. Genom att ställa snarlika frågor till personer på gräsrots- respektive ledningsnivå kan man se i vilken mån de båda grupperna har haft en överensstämmande bild av satsningen, och genom att låta människor svara på samma enkät oavsett om man har varit aktiv i Malmö, Helsingborg eller Göteborg kan vi enkelt jämföra hur satsningarna förbereddes och genomfördes.

I dessa satsningar var bara ett fåtal personer delaktiga vilket medför att det statistiska underlaget är starkt begränsat. Totalt fem plus fyra svar har inkommit vilket innebär att varje enkätsvar kommer vara högst präglad av en enskild persons uppfattning. Det gör att det är svårt att hävda någonting med säkerhet, baserat på studien, men å andra sidan ligger det i sakens natur att pionjärbete görs av en mindre grupp och att det är enskilda personer som sätter avtryck på dessa satsningar. Det är dessutom en markant brist i undersökningen, särskilt på ledningsnivå, att det saknas svar avseende satsningen i Göteborg. Där saknas det alltså jämförelseunderlag.

Om tid och resurser hade funnits hade man kunnat följa upp enkäterna med djupintervjuer men det har prioriterats ned till förmån för den större enkätundersökningen som har beskrivits tidigare

(2.3.2). Det bör också tilläggas att förutsättningarna på respektive ort har sett olika ut vilket i sin tur har påverkat utfallet avsevärt.

Skulle man vilja närma sig en större grad av objektivitet i fallstudien skulle man främst behöva få svar från ännu fler personer, men också vara mer detaljorienterad i frågeställningarna för att ännu bättre kunna urskilja viktiga egenheter i respektive satsning. I efterhand har det visat sig att vissa frågor man ställde inte gav den information man hade avsett, det gäller till exempel frågorna 23-24 för de engagerade och 17-19 för de ledande.

Trots ovanstående förbehåll menar kommissionen att det finns skäl att lyssna till erfarenheterna som framkommer i de enskilda enkätsvaren och att de har något att lära oss för framtiden.⁶

⁶ Se även [kapitel 6 Diskussion](#) angående metoden för diskussionsavsnittet.

3. Att "räkna folket" - ELM i siffror

3.1 ELM:s medlemmar före 1995

Det är något oklart hur länge ELM har fört statistik över sina medlemmar. SST har uppgifter från 1985. Då rapporterade man antalet medlemmar (5 600 medlemmar), men från och med 1988 införde man begreppet "betjänade" och räknade både registrerade medlemmar i föreningarna och sådana som betjänades av ELM (4 594 betjänade, men 1990 rapporterades 4916 st). I e-postkonversation med handläggare vid SST kommenterades att begreppet "betjänade" infördes 1988, och syftet ska ha varit att göra statistiken mera jämförbar mellan samfunden eftersom de olika samfunden hade olika medlemsbegrepp.⁷

Idag är Rune Karlsson den vars erfarenhet av det dagliga arbetet på BV:s expedition sträcker sig längst bak i tiden, till mitten av 1960-talet. Han har generöst bistått oss via e-post med sina minnen av hur statistiken sköttes före 1985.⁸ Dåvarande BV bör som tidigast ha börjat föra statistik 1972. Rune Karlsson skriver: "En gammal inställning inom BV var väl att man skulle inte 'räkna folket', men i och med att vi kom med i Samarbetsnämnden och fick del av statsbidraget, så blev det nödvändigt att ange antal medlemmar."⁹ Någon gång före 1985 började BV skicka ut blanketter till föreningarna som de skulle fylla i och innan dess gjordes uppskattningar på diverse sätt, vissa mera träffsäkra än andra. När man skickade ut blanketterna fick föreningen fylla i både hur många medlemmar lokalföreningen hade och hur många som "var kontinuerligt med i verksamheten utan att vara inskrivna medlemmar".¹⁰ Förhållandet mellan medlemmar och övriga var ca 2:1 och varje år minskade det redovisade antalet med ca 100 personer, enligt Karlsson.

År 1994 rapporterade ELM 4 660 betjänade till SST, och om man ska följa Karlssons uppskattade ratio 2:1 skulle det innebära att det fanns ca 3 000 medlemmar i lokalföreningarna och därtill ytterligare drygt 1 500 i verksamheten. Minskningen i antalet medlemmar från 5600-4600 mellan 1985-1994 stämmer väl överens med Karlssons minnesbild att rörelsen tappade ca 100 medlemmar per år. På det viset skulle man givetvis kunna göra en uppskattning av medlemsantalet bakåt i tiden men det är vanskligt. Det finns data att hämta på Riksarkivet i Täby/Arninge men eftersom kommissionens målsättning har varit att skapa sig en bild över medlemsutvecklingen sedan 1995 har man valt att inte följa det spåret. Karlssons avslutande kommentar i mailet är intressant: "Det fanns också de som, när vi började samla in uppgifter, uttryckte förvåning över att medlemsantalet inte var större."¹¹

⁷ E-postkonversation med Ingmarie Kaan, SST, 2021-03-09. Se även avsnittet [2.3 Terminologi och avgränsningar](#).

⁸ E-postkonversation med Rune Karlsson, 2021-03-09.

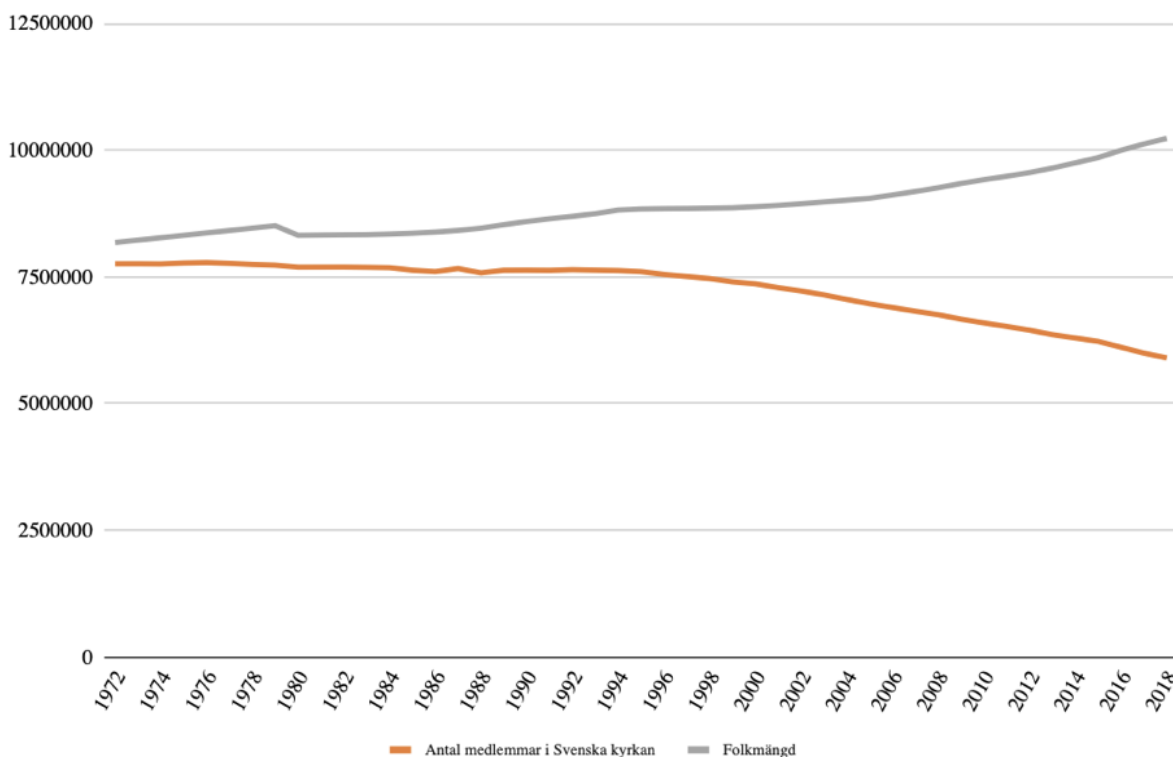
⁹ ibid.

¹⁰ ibid.

¹¹ ibid.

3.2 Förändringar i det svenska kyrkolandskapet

Inte bara ELM har tappat medlemmar under andra halvan av 1900-talet och på 2000-talet utan organisationen följer en större trend som avspeglas i de allra flesta kristna samfundet i Sverige. Sociologen Erika Willander har på uppdrag av SST gjort en undersökning av Sveriges religiösa landskap på 2000-talet med information om utvecklingen i samtliga registrerade trossamfund i Sverige¹². Svenska kyrkan för kontinuerlig statistik över antalet medlemmar men också över antalet dop, konfirmander, äktenskap och begravningar¹³. Om man jämför befolkningsökningen¹⁴ i Sverige med medlemsutvecklingen i Svenska kyrkan ser trenden ut som i tabell 1.

Tabell 4. Folkmängd i Sverige kontra medlemmar i Svenska kyrkan.

Om man exkluderar Svenska kyrkan och tittar på de lutherska kyrkofamiljerna – bl.a. EFS och ELM – samt frikyrkan och icke samfundsanslutna församlingar ser man en liknande trend om än inte lika stark som för Svenska kyrkan (se tabell 5 nedan).

¹² Erika Willander (2019), *Sveriges religiösa landskap: samhörighet, tillhörighet och mångfald under 2000-talet*. Stockholm: Myndigheten för stöd till trossamfund. Tillgänglig på Internet: https://www.myndighetensst.se/download/18.3907b1d0169055cec1fa7a49/1554715170878/sverigesreligiosalandskap_utskrift.pdf (Senast hämtad: 2021-05-07.)

¹³ Svenska kyrkan i siffror, Analysenheten, "Döpta, konfirmerade, vigda och begravda i Svenska kyrkan 1970–2018". Tillgänglig på internet: <https://www.svenskakyrkan.se/filer/Döpta-konfirmerade-vigda-begravda-i-Svenska-kyrkan-1970-2018.pdf> (Senast hämtad: 2019-12-05.)

¹⁴ Befolkningsdata hämtad från Statistiska Centralbyrån, <https://scb.se/>.

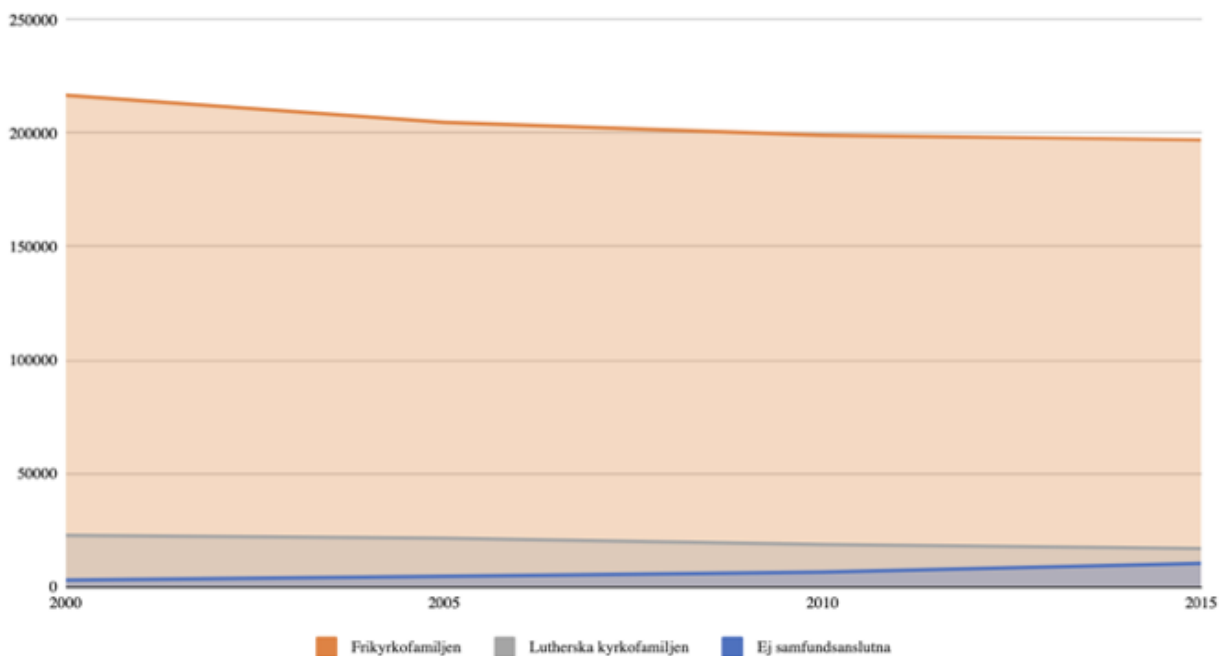
En stor förändring har skett i det svenska kyrkolandskapet med anledning invandringen till Sverige från Mellanöstern och Sydamerika vilket avspeglas i medlemsutvecklingen för Romersk-katolska kyrkan i Sverige och de ortodoxa kyrkorna (tabell 2).

Samfund/medlemmar	2007	2019
Romersk-katolska kyrkan	86 785	123 930
Ortodoxa kyrkorna	113 177	159 502

Tabell 5. Medlemmar i Romersk-katolska kyrkan resp. de ortodoxa kyrkorna.

Av tabellerna 2-3 är det tydligt att medlemstalen sjunker i de äldre svenska trossamfunden medan en ökning sker i ej samfundsanslutna församlingar och i de kyrkofamiljer som främst hör till andra delar av världen. Det är emellertid inte i närheten av att väga upp tappet i främst Svenska kyrkan som har gått från 7,75 miljoner medlemmar år 1972 till 5,8 miljoner medlemmar år 2019.¹⁵

Den kristna tidningen Dagen skrev i en serie artiklar under 2019 om utvecklingen i vissa pentekostala migrantkyrkor som har vuxit snabbt och mycket under de senaste åren.¹⁶ Tillväxten av dessa församlingar märks dock inte nödvändigtvis i statistiken från SST eftersom många av dem inte är anknutna till ett traditionellt samfund.

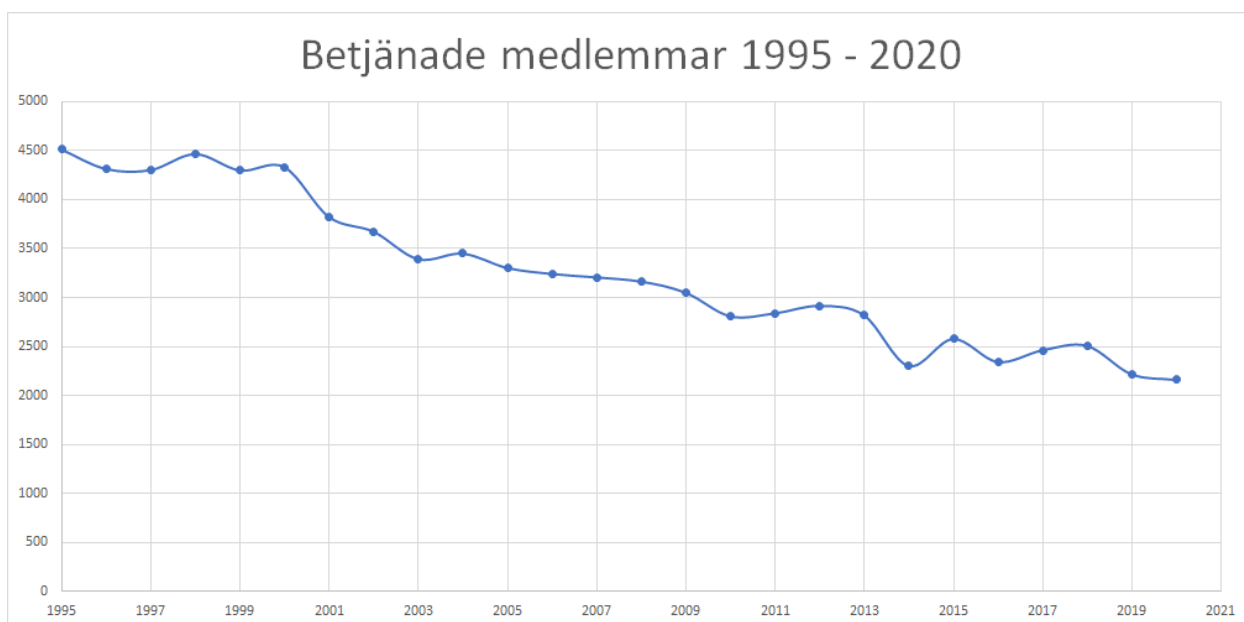
Tabell 6. Medlemmar i samfund exklusive Svenska kyrkan.

¹⁵ Svenska kyrkan, (2021), "Svenska kyrkans medlemsutveckling år 1972-2019", tillgängligt att hämta från: <https://www.svenskakyrkan.se/statistik>, sidan senast uppdaterad 2021-05-10, senast hämtad: 2021-05-19.

¹⁶ Se t.ex. Thomas Österberg, (2019), "Det är i invandrarnas kyrkor som det händer", *Dagen*, 2019-01-02, www.dagen.se, senast hämtad 2021-05-19.

3.3 Medlemmar i ELM 1995-2020

ELM följer den övergripande trenden för kristna samfund i Sverige. År 1995 rapporterades 4 511 betjänade medlemmar i ELM, och då hade alltså antalet sjunkit från 5 600 när dåvarande Samarbetsnämnden blev Myndigheten för statligt stöd till trossamfund (SST) och började föra statistik 1985. Nedan visas ett diagram över utvecklingen av antalet betjänade medlemmar i ELM mellan åren 1995-2020. ELM redovisade 4 500 betjänade medlemmar år 1995 och det antal som rapporterade till SST för år 2019 var 2 186 betjänade medlemmar. För 2020 har antalet betjänade medlemmar beräknats¹⁷ till 2160.

Tabell 7. *Betjänade medlemmar i ELM 1995 - 2020.*¹⁸ Som "betjänade" avses både matrikelförda medlemmar och andra som varit registrerade deltagare i förenings/församlingars verksamhet, t.ex. barn i söndagsskola eller deltagare i språkcaféer.

Antalet ELM:are minskar alltså. Det finns exempel på perioder i ELM:s historia då medlemsantalet ökat, bland annat vid några enstaka mätningar under 2000-talet. Dessa uppåtgående rörelser kan bero både på perioder av ökad utåtriktad verksamhet som t.ex. språkcaféer under senare år, men vi har också sett exempel på att variationerna beror på

¹⁷ För år 2020 finns p.g.a. coronapandemin enbart uppgifter om matrikelförda medlemmar. För att få ett antal som kan användas för jämförelse med tidigare år har antalet "övriga betjänade" beräknats till 40% av matrikelförda medlemmar, i enlighet med ett genomsnitt under senare år. (1543 medlemmar + 617 övriga = 2160 betjänade medlemmar.)

¹⁸ Medlemsantalet 2019 har i denna graf justerats upp jämfört med inrapporterat antal, eftersom två föreningar missat att rapportera detta år. Medlemsantalet 2019 för dessa föreningar har beräknats utifrån inrapporterat antal 2020 samt tidigare år.

utebliven rapportering från enskilda medlemsföreningar året innan en uppgång. Eftersom det statistiska underlaget är förhållandevis litet kan sådana rapporteringsfel ge tydliga utslag i grafen.

Det finns förstås osäkerheter i alla mätningar och man har inte alltid mätt på samma sätt, men faktum kvarstår i det statistiska underlaget: Antalet medlemmar i ELM minskar, och har gjort så under lång tid. Som exempel på minskningen kan nämnas att ELM:s medlemsantal 2020 endast är 65% av antalet år 2005, d.v.s. då ELM-sfärens omorganisation genomfördes.

3.4 Föreningsutvecklingen i ELM

De allra flesta medlemmar, som är redovisade ovan, är medlemmar i ELM genom en ansluten missionsförening eller församling. Därför kan man generellt sett säga att ELM inte är större än antalet anslutna föreningar och församlingar. Kommissionen har tagit fram statistik för några jämförelseår under 2000-talet med särskilt fokus på de sista fem åren.

I nedanstående tabell (på två sidor) visas utvecklingen i föreningar och församlingar anslutna till ELM vid åren 2006, 2015, 2017 och 2019.

	2006			2015			2017			2019			UTVECKLING			
	Matr.	Övr.	Sum.	Matr.	Övr.	Sum.	Matr.	Övr.	Sum.	Matr.	Övr.	Sum.	Matr.	Övr.	Sum.	
Attarp	29	6	35	24		24	25		25				1	-29	-6	-35
Bjärnum	47	18	65	31		31	28		28	26		26		-21	-18	-39
Broby	49	12	61	33	4	37	33	4	37	30	4	34		-19	-8	-27
Eket	70	89	159	65	48	113	64	52	116	60	46	106		-10	-43	-53
Ängelholm	93	46	139	105	33	138	170		170	134		134		41	-46	-5
Fryksände	3	0	3	1										-3	0	-3
Gagnef	19	13	32	17	52	69	13	10	23	10	12	22		-9	-1	-10
Halmstad	6	4	10	12		12	12		12	12		12		6	-4	2
Hanaskog*	19	24	43	22	29	51	23	16	39			0		-19	-24	-43
Helsingborg	20	7	27	19	49	68	17	11	28	15	12	27		-5	5	0
Hishult	23	13	36	14		14	13		13				1	-23	-13	-36
Hjärsåsllilla	36	44	80	20	11	31	18	13	31	18	15	33		-18	-29	-47
Holje	54	8	62	34		34	44	6	50	36	10	46		-18	2	-16
Härnäs	23	4	27	13	11	24	10		10	9		9		-14	-4	-18
Hässleholm*	104	79	183			0	93	22	115	95	5	100		-9	-74	-83
Hästveda	21	21	42	17	8	25	16	3	19	15	3	18		-6	-18	-24
Ingelstråde	30	14	44	26		26	19	12	31	16	5	21		-14	-9	-23
Karlshamn	15	0	15	9		9	1							-15	0	-15
Kristdala	11	10	21	1										-11	-10	-21
Kristianstad	103	155	258	163	100	263	168	100	268	175	80	255		72	-75	-3
Kulla	22	33	55	15	50	65	19	25	44	17	13	30		-5	-20	-25
Lund	141	50	191	182	107	289	179	59	238	165	60	225		24	10	34
Magnarp	0	7	7	1										0	-7	-7
Mala	10	0	10	9		9	8		8	1				-10	0	-10
Malmö	40	2	42	20	4	24	25	7	32	29	12	41		-11	10	-1
Markaryd	43	72	115	30	51	81	29	25	54	23	15	38		-20	-57	-77

	2006			2015			2017			2019			UTVECKLING						
	Matr.	Övr.	Sum.	Matr.	Övr.	Sum.	Matr.	Övr.	Sum.	Matr.	Övr.	Sum.	Matr.	Övr.	Sum.				
Näsum	16	10	26	9		9	1						-16	-10	-26				
Osby	13	16	29	5	4	9		5	3	8		4	3	7	-9	-13	-22		
Pitebygden*	14	8	22	11		11									-14	-8	-22		
Rudskoga	3	0	3	1											-3	0	-3		
Silverdalen	44	22	66	1											-44	-22	-66		
Skellefteå	0	83	83	1											0	-83	-83		
Snärshult	27	29	56		24	7	31	25	10	35	23	15	38	-4	-14	-18			
Stockholm	73	19	92	111	20	131	124		124	112	0	112	39	-19	20				
Sthlm RUM	51	20	71	1									-51	-20	-71				
Säffle	6	0	6	1									-6	0	-6				
Tierp	10	9	19	1									-10	-9	-19				
Truedstorp	16	4	20	1									-16	-4	-20				
Tvärälund	85	18	103	1									-85	-18	-103				
Tånga	5	0	5	1									-5	0	-5				
Tåssjö	23	8	31	1									-23	-8	-31				
Umeå	84	22	106		95	19	114	104	68	172	116	43	159	32	21	53			
Vallberga	22	0	22	1									-22	0	-22				
Vankiva	11	3	14	1									-11	-3	-14				
Varmvattnet	22	20	42	1									-22	-20	-42				
Wemmentorp	15	1	16	1									-15	-1	-16				
Wibygerå	22	7	29		18		18	1					-22	-7	-29				
Falketorp	58	56	114		60	29	89	53	42	95	55	44	99	-3	-12	-15			
Vittsjö	18	25	43		24	12	36	26	11	37	26	15	41	8	-10	-2			
Vännäs				1	187	35	222	180		180	130	8	138	130	8	138			
Åsljunga	65	81	146		37	50	87	28	40	68	26	20	46	-39	-61	-100			
Åstorp	35	18	53		30	27	57	31	5	36	33	5	38	-2	-13	-15			
Örkelljunga	112	101	213		127	160	287	123	180	303	128	190	318	16	89	105			
Österlöv	21	0	21		15	3	18	13		13	13	0	13	-8	0	-8			
Östmark	0	16	16	1										0	-16	-16			
Ö. Ljungby	13	0	13	1										-13	0	-13			
	1915	1327	3242		1655	923	2578		1738	724	2462		1551	635	2186		-364	-692	-1056
ANTAL NERLAGDA				19			3			1			2						= 25
ANTAL NYSTARTADE				1															= 1

Tabell 8. Medlemsutvecklingen i ELM på föreningsnivå under jämförelseåren 2006, 2015, 2017 och 2019. År 2006 valdes som utgångspunkt eftersom föreningsdata från detta år fanns enkelt tillgängligt för kommissionen. För *-märkta föreningar saknas inrapporterade uppgifter för vissa av åren.
Teckenförklaring: Matr. = matrikelförda medlemmar, Övr. = övriga, Sum. = summa betjänade.

Mellan åren 2006 och 2015 lades det ner 19 föreningar¹⁹, medan bara en tillkom (Vännäs). De senaste fem åren, 2015-2019, lades ytterligare 4 föreningar ner. Föreningarna i Attarp och Hishult lade formellt ner år 2020, men rapporterade inte in några medlemmar för 2019.

Detta innebär att från 2006 har antalet anslutna föreningar i ELM minskats från 56 till 32, en minskning med 43%.

Även antalet medlemmar minskade kraftigt, från 3 242 betjänade medlemmar år 2006 till 2 186 betjänade år 2019. Matrikelmedlemmarna minskade med 364 personer eller 19 % och antalet övriga betjänade, alltså regelbundna deltagare men icke medlemmar, minskade med 692 personer eller 52 %.

Att antalet anslutna föreningar minskade med 43 % medan medlemsantalet under samma tid minskade med 33 % kan förklaras med att ett flertal mindre föreningar lagt ner, medan en viss tillströmning av medlemmar har skett till de större föreningarna. ([Se även fråga 4 i enkätundersökningen.](#))

Av den insamlade statistiken går det att utläsa ett tydligt mönster att små föreningar minskat mest. Totalt sett har antalet betjänade i föreningar som 2006 hade mindre än 50 matrikelmedlemmar (42 st) minskat med 66 % till år 2019, medan de fyra föreningar som 2006 hade >100 matrikelmedlemmar²⁰ samtidigt noterat en total ökning med 6 %. Föreningar med 50-99 medlemmar²¹ år 2006 har under samma tidsperiod totalt minskat med 15 %.

¹⁹ I några fall handlar det i praktiken om sammanslagningar av föreningar; i något enstaka fall om att en förenings anslutning till ELM upphört.

²⁰ Lund, Örkelljunga, Hässleholm och Kristianstad.

²¹ I denna beräkning har medlemsutvecklingen i Tvärålundsföreningen och Vännäs slagits samman

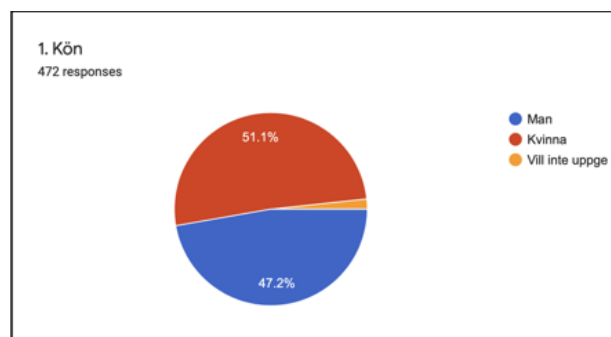
4. Enkätundersökningen

4.1 Vilka svarade? Personlig bakgrund 1

Responserna på enkäten har varit över förväntan. När svarsformuläret stängde i mitten av februari hade det inkommit precis 500 svar och efter rensning för dubletter återstod 472 unika svar. Kommissionen valde att inleda enkäten med två sektioner, bestående av personliga frågor, som skulle ge en bild av vilka som deltog i enkäten. Den första sektionen behandlade frågor om kön, ålder, nuvarande familjekonstellation, uppväxtort samt nuvarande hemort, och svaren fördelades enligt nedan.

Fråga 1. Kön

Av de svarande var 241 stycken kvinnor, 223 stycken män och 8 personer ville inte uppge sitt kön. Således har fördelningen mellan män och kvinnor, enligt svaren på fråga 1, blivit nästan helt jämn.

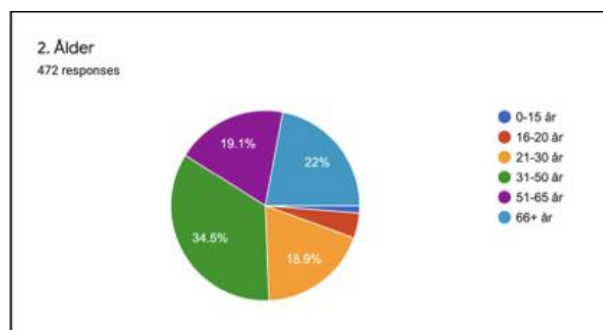

Fråga 1. Kön

Fråga 2. Ålder

Medan könsfördelningen var jämn fanns det mer variation kring hur många i varje ålderskategori som besvarade enkäten. Det kan dels ha att göra med vilka åldersgrupper som är intresserade av frågor som dessa, dels vilka som är mest aktiva i olika digitala miljöer. Endast 6 respondenter var i åldersgruppen 0-15 år och 20 i gruppen 16-20 år. Därefter är fördelningen ganska jämn mellan åldersgrupperna 21-30, 51-65 och 66+ år, med 89, 90 och 104 svar.

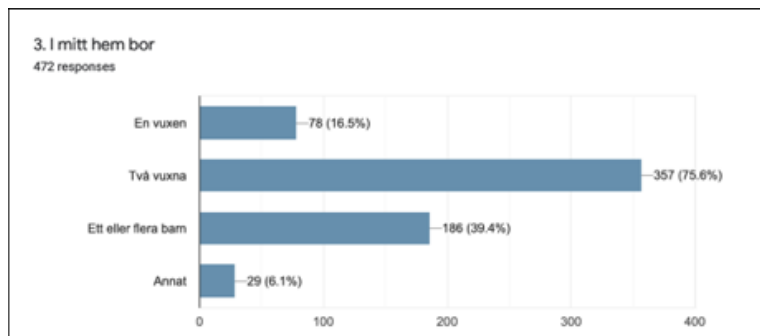
Åldersgruppen 31-50 år sticker ut med 163 svar vilket är fullt rimligt med tanke på att det är den kategori som spänner över flest år förutom 66+. Man har inte kunnat ange sin exakta ålder så det går inte att göra ytterligare indelningar i åldersgrupper. Det hade kanske varit intressant att bryta ned åldersgruppen i två snävare kategorier eftersom det är en ålder då man är tillräckligt ung för att vara helt bekväm med de digitala miljöer där vi huvudsakligen har gjort reklam för enkäten, men också en ålder då engagemanget är mycket stort och man har barn som kommer i kontakt med olika delar av ELM:s verksamhet.

Fråga 2. Ålder

Fråga 3. I mitt hem bor

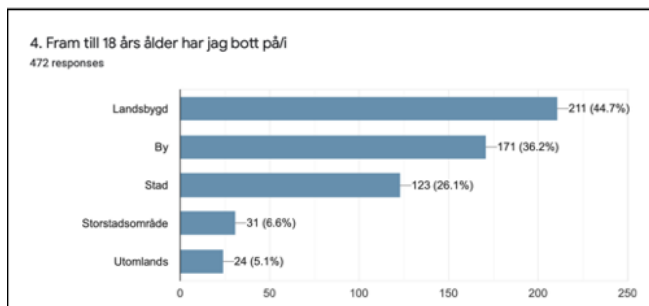
De sista tre frågorna i sektionen ger en bild av de svarande, men de säger mindre än de första två. Fråga 3 har visat sig vara minst intressant i sammanhanget. På fråga 3 kunde man ange fler än ett svarsalternativ och svaren presenteras därför i stapeldiagram.

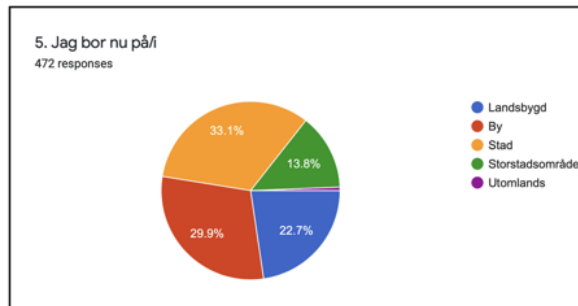
Fråga 3. I mitt hem bor

Fråga 4. Fram till 18 års ålder har jag bott på/i och fråga 5. Jag bor nu på/i

Frågorna 4-5 visar urbaniseringen och hur den har påverkat ELM. En överväldigande majoritet av de svarande, 81 % eller 382 personer, växte upp på landsbygden eller i en by medan 33 % eller 154 personer växte upp i stad eller storstadsområde. Eftersom en respondent kunde ge mer än ett svar på fråga 4 kan sammanräkningen av svaren bli mer än 100 %. På fråga 5 kunde man bara ange ett svarsalternativ och bland respondenterna bor 47 % eller 221 svarande i stad eller storstadsområde. Enkäten medgav inte respondenten att ange i vilken del av Sverige de är uppvuxna och/eller bor i idag.

Fråga 4. Fram till 18 års ålder har jag bott på/i

Fråga 5. Jag bor nu på/i

Av svaren bör vi kunna dra slutsatsen att det bland de svarande skedde en förflyttning under uppväxten från landsbygden till stadsområden, vilket är fullt rimligt med tanke på urbaniseringen i Sverige i stort. Av undersökningens respondenter är 104 stycken födda 1956 eller tidigare, och enligt Statistiska centralbyrån (SCB) är det omkring dessa år som urbaniseringen i Sverige tar särskild fart. Brytpunkten, då fler bodde i än utanför tätort, inträffade 1930 och sedan gick det fort fram till 1970 då urbaniseringen gick över i en ny och långsammare fas.²²

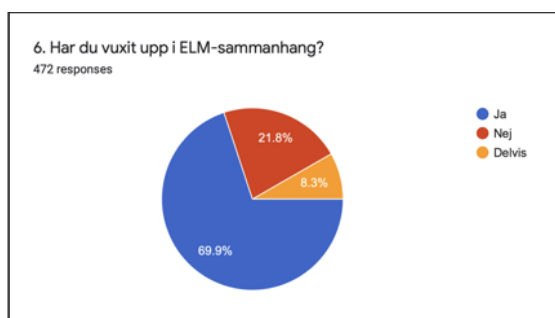
²² ”Tätorter i Sverige”, SCB, 2020-09-02, hämtad 2021-05-03 från: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/tatorter-i-sverige/>

Se även [kapitel 3.4 ovan](#) om föreningsutvecklingen i ELM.

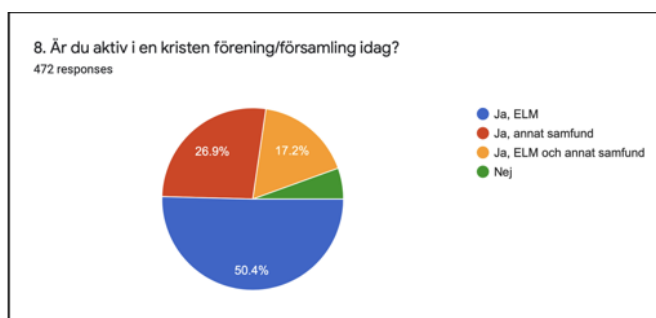
4.2 Vilka svarade? Personlig bakgrund 2

Fråga 6. Har du vuxit upp i ELM-sammanhang? och fråga 8. Är du aktiv i en kristen förening/församling idag?

I nästa sektion fick respondenterna svara på frågor om sin kristna tro och sitt eventuella engagemang i ELM idag eller under uppväxten. En klar majoritet av de svarande har helt (70 %, 330) eller delvis (8 %, 39) vuxit upp i ELM-sammanhang, men det är värt att notera att 22 % eller 103 svarande inte har vuxit upp inom ELM. Idag är 68 % eller 319 helt eller delvis aktiva i ELM. Detta innebär att enkätens resultat inte bara speglar gamla ELM-ares syn på ELM utan att det finns en avsevärd bredd i respondenternas bakgrund, erfarenhet och nuvarande engagemang. 6 % eller 26 stycken är inte aktiva i ett kristet sammanhang överhuvudtaget.

Fråga 6. Har du vuxit upp i ELM-sammanhang?

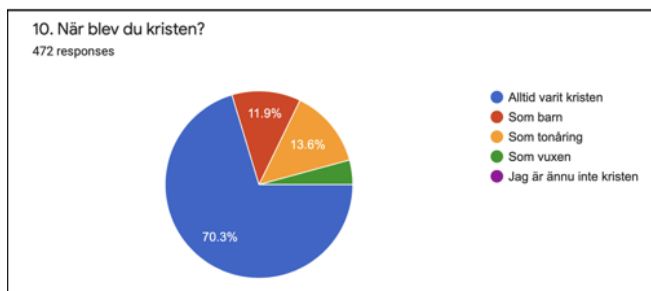

Fråga 8. Är du aktiv i en kristen förening/församling idag?

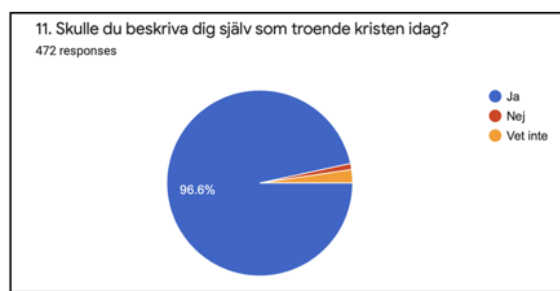
Fråga 10. När blev du kristen? och fråga 11. Skulle du beskriva dig själv som troende kristen idag?

Av de svarande beskriver sig 97 % eller 456 stycken som kristna idag, 2 % eller 11 personer svarar vet ej och 1 % eller 5 personer svarar nej på frågan. Det kan betyda att kommissionen har haft svårt att nå ut till dem som har erfarenhet av ELM, antingen från uppväxten eller från en senare period i livet, men som idag inte längre beskriver sig som kristna.

I svaren är det tydligt att de allra flesta alltid har beskrivit sig som kristna (70 %, 332) och därefter har man blivit kristen som barn (12 %, 56) eller i tonåren (14 %, 64). Av de svarande har 4 % (20 stycken) blivit kristna i vuxen ålder.

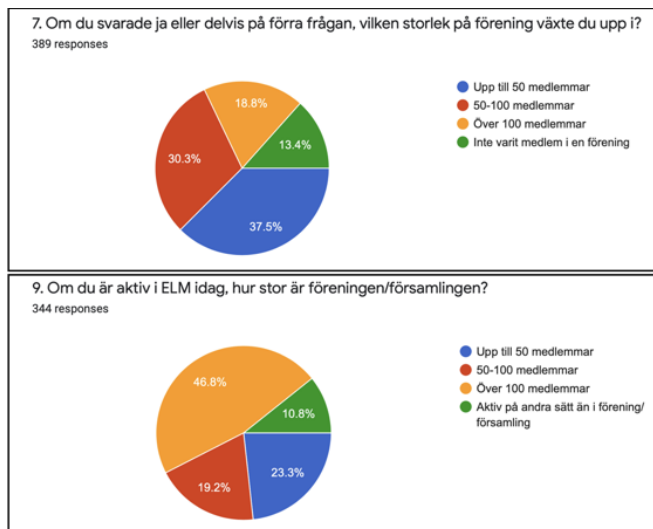
Fråga 10. När blev du kristen?

Fråga 11. Skulle du beskriva dig själv som kristen idag?

Fråga 7. Om du svarade ja eller delvis på förra frågan, vilken storlek på förening växte du upp i? och fråga 9. Om du är aktiv i ELM idag, hur stor är föreningen/församlingen?

Svaren på frågorna 7 och 9 visar att det har skett en förändring såtillvida att fler personer är med i större föreningar idag jämfört med under sin uppväxt. I den här sammanställningen undersöks inte rörelsemönstren mellan större och mindre föreningar eller större och mindre orter. Därför går det inte heller att dra några detaljerade slutsatser av svaren, men det är tydligt att medlemskapet idag huvudsakligen är knutet till större föreningar medan det var mer diversifierat förr.

Fråga 7 och 9. Om du svarade ja eller delvis på förra frågan, vilken storlek på förening växte du upp i? och: Om du är aktiv i ELM idag, hur stor är föreningen/församlingen?

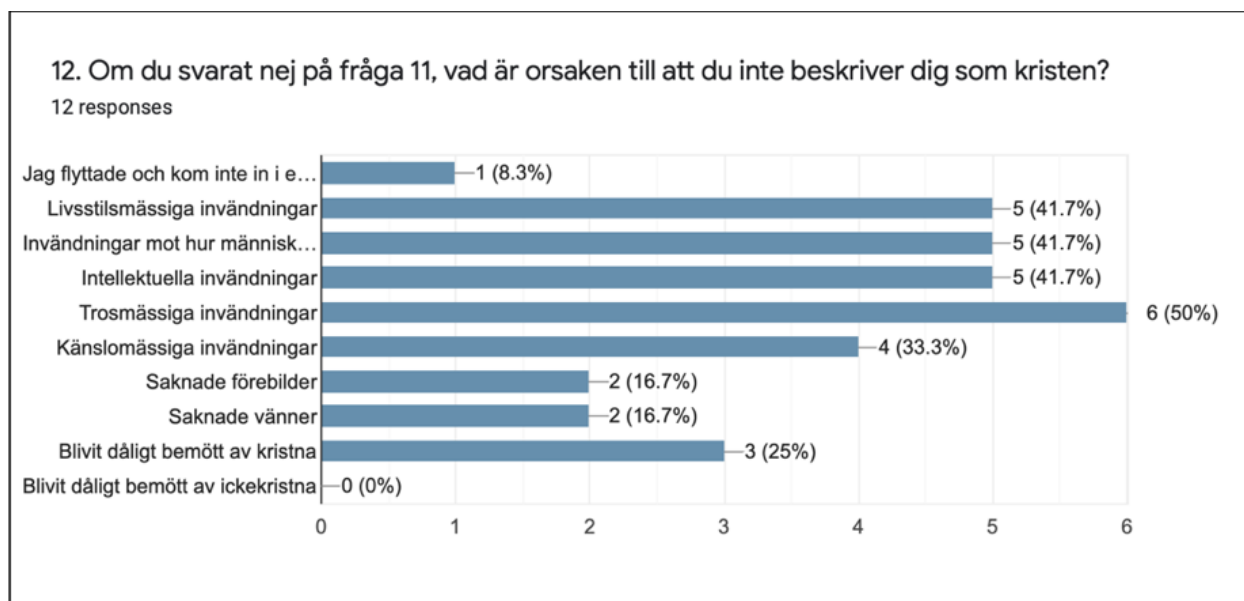
I den statistiska undersökningen ovan kan man dock se att det regelbundet har lagts ned föreningar i ELM-sfären under de senaste 20 åren och i de allra flesta fallen är det föreningar på landsbygden eller i mindre orter som har lagt ner. Det tyder på att urbaniseringen är en drivande faktor också bakom denna förändring.²³

Fråga 12. Om du svarat nej på fråga 11, vad är orsaken till att du inte beskriver dig som kristen?

Den sista frågan som ställdes i avsnittet om personlig bakgrund riktade sig till de som eventuellt inte längre betraktar sig som kristna. Syftet med enkäten har inte bara varit att ta reda på *hur* människors engagemang och inställning ser ut, utan också *varför* det ser ut som det gör. Fråga 12 i enkäten presenterade 10 olika svarsalternativ och respondenten kunde avge mer än ett svar. Totalt inkom 12 svar på frågan, vilket skulle kunna förvåna en aning med tanke på att bara 5 personer beskrev sig som icke troende kristna i fråga 11, men då ska man komma ihåg att ytterligare 11 personer svarade att de var osäkra på sin tro. Det är rimligt att anta att några som svarade "vet ej" på fråga 11 ändå svarade på fråga 12 och ville förklara sitt svar.

Man kan dela in svaren i två större kategorier: intellektuella och relationella skäl. Frågor om livsstil, känslor, hur andra och hur man själv bemöts, hör till kategorin "relationella skäl". Av totalt 33 ifyllda svarsalternativ får denna kategori 51 % (17 träffar) av svaren, och om man lägger till svarsalternativ 1 och 8 har totalt 60 % angett skäl som hör till den relationella kategorin. De intellektuella invändningarna får 33 % (11 träffar) av svaren. Det skulle kunna

²³ Samma tendens kan anas i svaren på [frågorna 4-5 ovan](#) samt i [kapitlet om föreningsutvecklingen i ELM](#).

Fråga 12. Om du svarat nej på fråga 11, vad är orsaken till att du inte beskriver dig som kristen?

Svarsalternativ 1 ovan lyder i sin helhet: "Jag flyttade och kom inte in i en ny gemenskap."

Svarsalternativ 3 ovan lyder i sin helhet: "Invändningar mot hur människor är mot varandra."

bero på att svarsalternativen har en slagsida åt det relationella på bekostnad av det intellektuella, men det kan också vara så att det gömmer sig intellektuella skäl bakom svarsalternativ 2 och 6 som inte kommer fram i enkäten.

Fråga 13. Är det något du vill utveckla utifrån ditt svar på fråga 12?

Av de 12 som har svarat på fråga 12 har 3 stycken gett ytterligare information i fråga 13: "Är det något du vill utveckla utifrån ditt svar på fråga 12?" De första två respondenterna angav relationella skäl. Den förste "upplevde det som ett slutet sällskap där det var svårt få djupare vänskapliga relationer om du inte hade rätt bakgrund/släktband" och den andre kom inte in i den kristna gemenskapen under uppväxten: "Den kristna gemenskap jag mötte i Elm på läger var inte positiv så jag ville inte vara i den heller." Den tredje respondenten angav snarare intellektuella invändningar: "[Jag] hamnade i en fas i livet där jag ansåg att Gud inte hjälpte mig. Om han inte hjälpte mig, varför skulle jag då tro på honom?" Utöver de tre uppföljande svaren till fråga 12 inkom det ytterligare 4 svar på fråga 13, som saknade tydlig koppling till föregående fråga och därför utelämnas här.

4.3 Erfarenheter av den kristna tron

Huvudsyftet med att genomföra enkätundersökningen var att ta reda på vad som får människor att gå med i, stanna kvar i eller lämna ELM, men frågeställningen är komplex och kommissionen insåg ganska snart när man utformade enkäten att det finns flera sorters frågor som är relevanta i en undersökning som denna. Därför tillkom en sektion där respondenterna fick berätta om sina

erfarenheter av den kristna tron under barndom, ungdom och vuxenblivande. Frågorna gällde vilken typ av verksamheter man var med i under uppväxten, om man har gått bibelskola, vilken typ av andliga rutiner man hade i hemmet och hur man upplevde den kristna tron i hemmet och församlingen/föreningen.

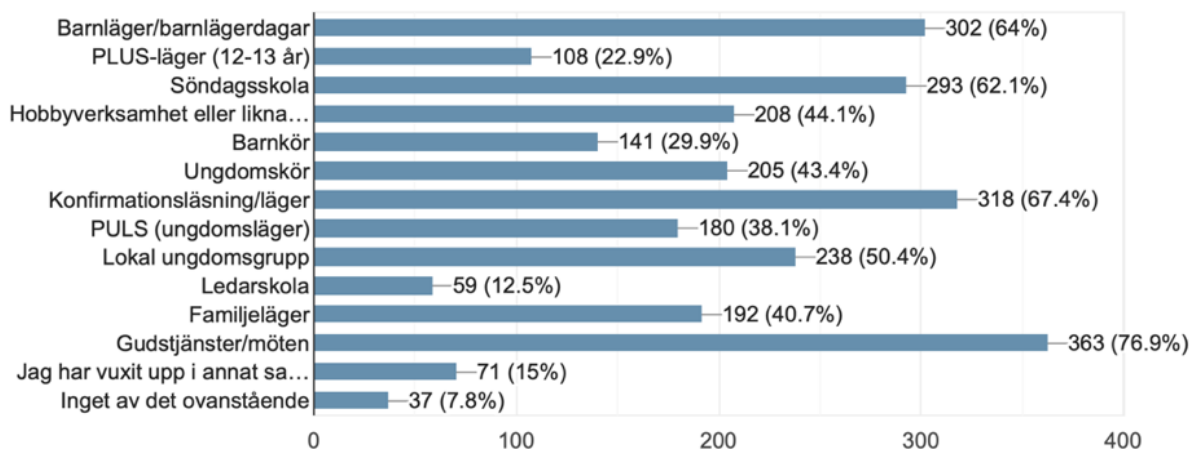
Utöver dessa frågor ställdes frågor med svar i fritext om vad som har varit särskilt viktigt för respondentens trosutveckling samt för att denne skulle bli kvar i eller lämna den kristna tron. Därtill kunde man i fritext kommentera erfarenheterna av tron från hemmet eller församlingen/föreningen.

Fråga 14. I ELM/ELU:s regi har jag som barn och tonåring varit med på eller är med på/i (ELU är ungdomsorganisationen i ELM)

Fråga 14 berörde respondenternas erfarenhet av barn- och ungdomsverksamhet i ELM-sfärens regi och medgav mer än ett svar. Det fanns 14 alternativ man kunde välja bland, inklusive "Jag har vuxit upp i annat sammanhang" och "Inget av ovanstående". En stor andel av de svarande har deltagit i gudstjänster/möten (77 %), konfirmationsläger (67 %), barnläger (64 %) och

14. I ELM/ELU:s regi har jag som barn och tonåring varit med på eller är med på/i (ELU är ungdomsorganisationen i ELM)

472 responses

Fråga 14. I ELM/ELU:s regi har jag som barn och tonåring varit med på eller är med på/i

Svarsalternativ 4 ovan lyder i sin helhet: "Hobbyverksamhet eller liknande barnverksamhet på vardagar."

Svarsalternativ 13 ovan lyder i sin helhet: "Jag har vuxit upp i annat sammanhang."

söndagsskola (62 %). Därtill har en stor andel av respondenterna deltagit i en lokal ungdomsgrupp (50 %), hobbyverksamhet (44 %), ungdomskör (43 %) och familjeläger (41 %).

Lite mer förvånande är det att bara 15 % (71 stycken) av de svarande angav att de har vuxit upp i annat sammanhang än ELM, med tanke på att 21,8 % svarade på fråga 6 att de *inte* har vuxit upp i ELM-sammanhang och ytterligare 8 % svarade att de *delvis* har vuxit upp i ELM (totalt 142

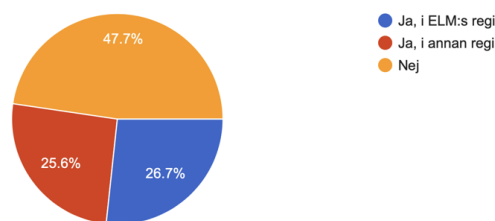
stycken). När man plockar ut de som har svarat “Nej” eller “Delvis” på fråga 6 och tittar på hur de har svarat på fråga 14 kan man dock se att många av dem har kryssat i att de har deltagit i verksamheter i ELM-sfären men de har inte kryssat i att de har vuxit upp i annat sammanhang. Det är därför rimligt att anta att de svarande antingen har tänkt att de redan har svarat på den frågan tidigare, eller att de helt enkelt inte har lagt märke till alternativet eftersom de har kunnat ge svar på frågan.

Man skulle kunna bryta ner svaren i olika åldersgrupper och söka eventuella samband eller avvikelser mellan olika åldrar, men kommissionen har i det här skedet inte bedömt den informationen som relevant.

Fråga 15. Jag har gått en bibelskola (motsvarande ett år på folkhögskola)

Fråga 15 berörde huruvida respondenterna har gått en bibelskola och av de svarande har hälften svarat ja. Inom den gruppen är det i sin tur nästan helt jämnt mellan dem som har gått bibelskola i ELM:s regi (27 %) och de som har gått bibelskola i annan regi (26 %).

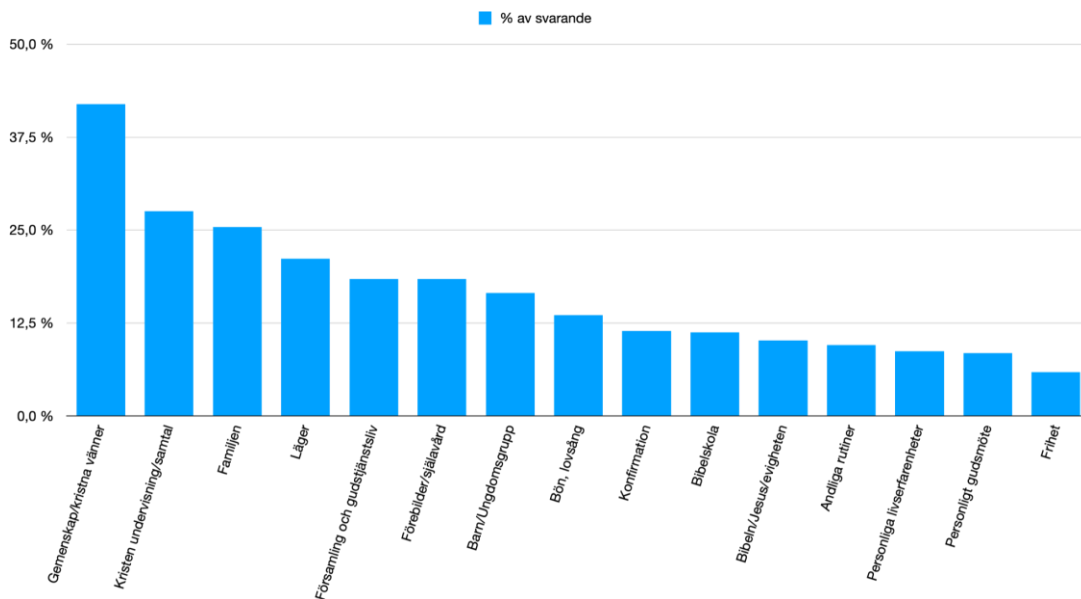
15. Jag har gått en bibelskola (motsvarande ett år på folkhögskola)
472 responses

Fråga 15. Jag har gått en bibelskola (motsvarande ett år på folkhögskola)

Fråga 16. Nämn tre saker som har varit särskilt viktiga för din trosutveckling.

I fråga 16 fick respondenterna ange tre saker som har varit särskilt viktiga för deras trosutveckling. Svaren skrevs i fritext och kommissionen har i bearbetningen brutit ner svaren i femton kategorier, där fördelningen blev som diagrammet nedan visar. Det allra viktigaste över alla åldrar är gemenskap och/eller kristna vänner, förutom för åldersgruppen 16-20 år där läger och konfirmationen rankas som ännu viktigare men det är nog inte alldeles enkelt att särskilja gemenskapen från upplevelsen av läger och konfirmation. Det två näst viktigaste faktorerna över alla åldersgrupperna är kristen undervisning/samtal och familjen.

*Fråga 16. Nämn tre saker som har varit särskilt viktiga för din trosutveckling.
Svar ordnade efter flest antal träffar.*

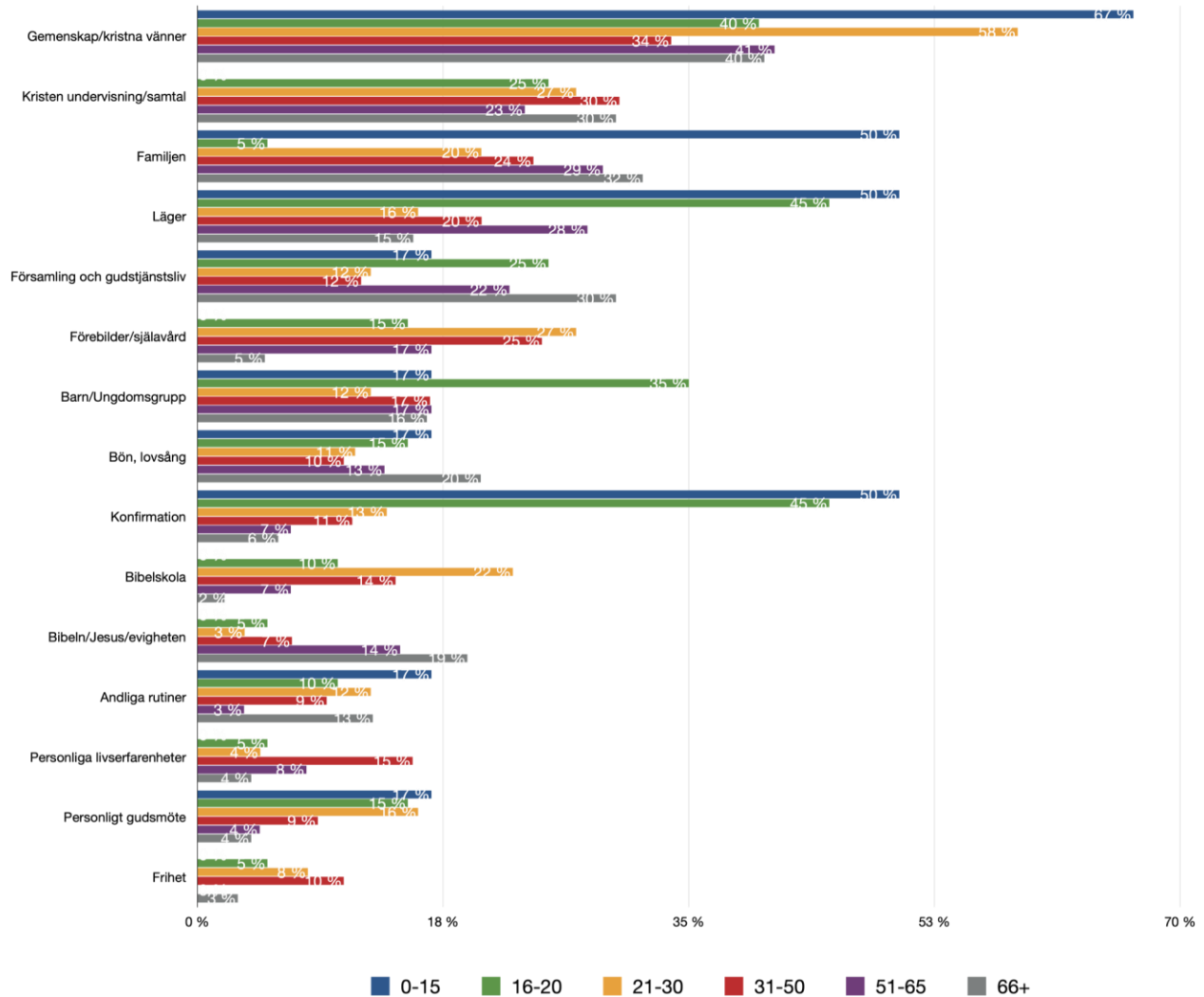
Om man bryter ner svaren på åldersnivå blir resultatet som diagrammet på nästa sida visar. Vikten av kristen undervisning/samtal är tämligen jämnt fördelad mellan åldersgruppen förutom 0-15 år där ingen av respondenterna lyfte detta. Det betyder inte att undervisning inte alls är viktig för de yngsta, men den kan rymmas i andra kategorier som läger, konfirmation och andliga rutiner. Åldersgruppen 0-15 år menar att familjen är mycket viktig (50 %), medan få av respondenterna som är 16-20 år lyfter fram familjen (5 %). Därefter ökar vikten av familjen med åldern.

Det är intressant att grupperna 16-20 år och 66+ ligger högre på församling och gudstjänstliv än övriga åldrar, medan 21-30 år ligger högst när det gäller förebilder/själavård. 16-20-åringar sticker ut när det gäller vikten av barn/ungdomsgrupp, vilket är naturligt. I denna kategori ryms även Credo/SESG som nämnts av en betydande andel av de svarande i alla åldrar. I kategorin bön/lovsång ryms även kör och annan musik. I denna kategori ser man att det är viktigast för de äldsta och yngsta och minst viktigt för 31-50 år. Det blir tydligt att vikten av konfirmationen minskar ju längre tillbaka den ligger i tiden, 50 % av 0-15-åringarna och 45 % av 16-20-åringarna lyfte fram den, medan bara 7 % respektive 6 % i de två äldsta åldergrupperna gör det. Bibelskola lyfts främst fram av åldern 21-30 år, vilket följer samma mönster, som ifråga om konfirmation och barn/ungdomsgrupp, att det som man är mitt i eller nyss har erfarit är viktigt.

Kategorin Bibeln/Jesus/evigheten kan behöva en förklaring. Dessa ryms på olika sätt även i andra kategorier, som kristen undervisning/samtal, bön/lovsång, andliga rutiner och personligt gudsmöte. Kommissionen valde ändå att ha denna kategori för dem som utan att ange sammanhang har svarat "Bibeln", "Guds ord", "hoppet", "Jesus", etc. Andliga rutiner handlar om kontinuitet och goda vanor, som andakt, bibelläsning eller hemgrupp. De tre underkategorier

som fått lägst antal svar är livserfarenheter, personligt gudsmöte och frihet. Bland dessa svar kan man se avgörande livsberättelser som att blivit berörd och fått ett personligt gudsmöte, att gå igenom svåra perioder, att ha varit missionär, att kunna få ställer frågor eller att inte bli dömd.

16. Nämn tre saker som har varit särskilt viktiga för din trosutveckling. I procent relativt antalet respondenter i åldersgruppen.

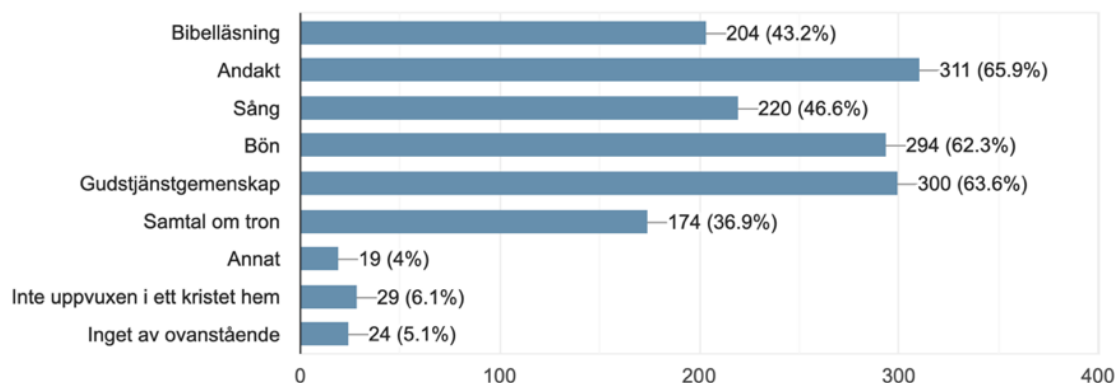

Fråga 17. I mitt uppväxthem hade vi regelbunden och gemensam

Tidigare studier på vad som gör att barn och unga behåller sin kristna tro upp i vuxen ålder har pekat på hemmets betydelse.²⁴ Därför bedömde kommissionen det som relevant att ha med frågor som berörde upplevelsen av den kristna tron i barndomshemmet respektive föreningen/församlingen som man växte upp i, samt vilka rutiner man fick med sig hemifrån. Frågan om rutiner följs upp i nästa sektion, fråga 25.

17. I mitt uppväxthem hade vi regelbunden och gemensam:

472 responses

Fråga 17. I mitt uppväxthem hade vi regelbunden och gemensam:

I fråga 17 fick respondenterna svara på frågan om vilka andliga rutiner man hade i uppväxthemmet, och man kunde ange mer än ett svar. En förhållandevis stor andel av de svarande har haft andakt (66 %), bön (62 %) och regelbunden gudstjänstgemenskap (64 %), och samtidigt har 34 % av respondenterna inte haft regelbunden andakt i hemmet.

Fråga 18. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron i hemmet under din uppväxt? och fråga 19. Är det något du vill utveckla utifrån ditt svar på fråga 18?

Kommissionen har, med stöd i tidigare undersökningar, utgått från att det man får med sig från hemmet har stor betydelse för ens fortsatta vandring i den kristna tron. Uppväxten är inte den enda parametern, men den är viktig. Fråga 18 undersökte hur respondenterna hade upplevt den kristna tron i hemmet under sin uppväxt. Det fanns tre svars-par som man kunde välja bland: positiv-negativ, öppen-sluten samt komplicerad-enkel, och så ett fritextalternativ. Flera svarsalternativ kunde anges. De staplar i bilden nedan, som saknar en etikett är den andra delen i respektive svars-par. Således svarade 7 % (31 stycken) att de hade en *negativ* upplevelse av den kristna tron i hemmet; 14 % (65) upplevde tron som *sluten*, och 26 % (123) som enkel. Många

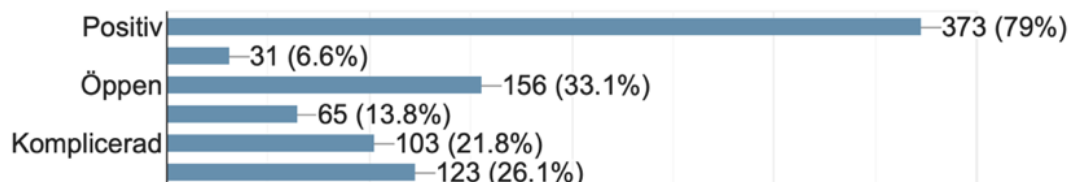
²⁴ Mark, Olwyn, 2016. *Passing on Faith*. London: Theos.

[https://www.theosthinktank.co.uk/cmsfiles/archive/files/Reports/Passing%20on%20faith%20combined%20\(1\).pdf](https://www.theosthinktank.co.uk/cmsfiles/archive/files/Reports/Passing%20on%20faith%20combined%20(1).pdf) (hämtad 2021-05-10), Brandt, Olof, Bibeln idag 2020, Här för att stanna, https://issuu.com/olof.brandt/docs/rapporten_slut (hämtad 2021-05-10).

respondenter gav kompletterande svar i fritext-raden. Många följde också upp svaret på fråga 18 med en utveckling i fråga 19, "Är det något du vill utveckla utifrån ditt svar på fråga 18?" (142 svar inkom på fråga 19). Det är omöjligt att göra rättvisa åt alla de enskilda svaren. Varje svar uttrycker en persons högst verkliga och viktiga erfarenhet och förtjänar i den bemärkelsen att nämnas, men av utrymmesskäl kan bara enstaka nedslag göras.

18. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron i hemmet under din uppväxt?

472 responses

Fråga 18. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron i hemmet under din uppväxt?

Som tabellen nedan visar har de allra flesta haft positiva erfarenheter av tron hemifrån. Många respondenter har helt enkelt svarat med "positiv", "enkel", "öppen" eller en kombination av dem. Ibland har det positiva fått samsas med negativa erfarenheter. En person, kvinna i åldern 31-50 som inte har vuxit upp i ELM, uttryckte positiva erfarenheter från hemmet, men reflekterade i fråga 19 över att "att mina föräldrar inte såg till att tron var mer öppet närvarande i hemmet". En annan, man i ålder 66+ år, som har vuxit upp i ELM-sammanhang, hade en positiv, öppen, enkel erfarenhet av tron från hemmet och förklarade i fråga 19:

Kunde alltid öppet ifrågasätta. I min generation ifrågasatte man tron i förhållande till vetenskapen. Dessa frågor togs på allvar och vi barn fick goda samtal med föräldrarna. Som förstod men också ledde oss på ett bra sätt.

Det framkommer samtidigt att många har negativa erfarenheter av olika slag. En man, 51-65 år, uppvuxen i ELM, svarade att erfarenheten från hemmet både var positiv och negativ, sluten och komplicerad: "Fanns alltid ett hot, att om man inte är kristen, hamnar man i helvetet." Personen anger att denne i vuxen ålder har fått leta efter en personlig tro, för "det som barndomshemmet stod för har skapat så många frågor o problem o det har inte hållit, när livet händer en". En annan person, kvinna i åldern 31-50 som inte har vuxit upp i ELM, hade en "sluten, komplicerad, krävande" erfarenhet från sin uppväxt och utvecklade i fråga 19:

Jag kände aldrig att jag var älskad och accepterad för den jag är till fullo. Hela tiden skulle man försöka bli mer lik Jesus och vad man än gör så blir man inte tillräckligt helgad, finns alltid någon synd som kan förbättras!

En annan kvinna i samma åldersgrupp, som har vuxit upp i ELM, skrev:

Nåden är gratis men man måste minsann jobba för att vara med i ELM! Jag tror att ELM har format mig så att jag känner en stark plikt känsla men kanske inte så stor glädje. Jag tror att det har format mig och min gudsbild.

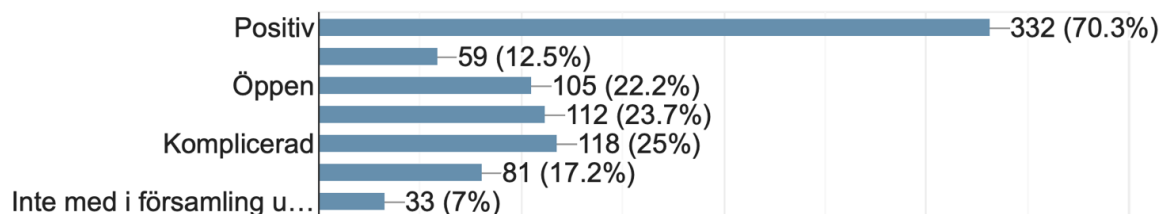
Det är värt att lägga märke till att samma person kunde beskriva tron med motstridiga omdömen. Flera respondenter beskrev sin erfarenhet från hemmet som både positiv och komplicerad, enkel och sluten. En ung kvinna, 16-20 år som vuxit upp i ELM, beskriver sin erfarenhet som både positiv och komplicerad men utan att närmare förklara sin beskrivning.

Fråga 20. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron från din församling under din uppväxt? och fråga 21. Är det något du vill berätta utifrån ditt svar i fråga 20?

Frågorna 20-21 ställer samma fråga som 18-19 men nu tillämpat på den kristna gemenskapen man växte upp i. Återigen kunde respondenterna ange mer än ett svar, samt utöver de förbestämda svarsalternativen, som syns i tabellen, skriva ett fritextsvar. De kunde dessutom komplettera svaret på fråga 20 med ett längre svar i fritext på fråga 21. Resultatet på fråga 20 är ganska likt resultatet på fråga 18. Många fick med sig en positiv upplevelse från den kristna gemenskapen man växte upp i (70 % eller 332 personer), men de negativa upplevelserna är fler än när frågan gällde barndomshemmet.

20. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron från din församling under din uppväxt?

472 responses

Fråga 20. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron från din församling under din uppväxt?

Också i den här redovisningen är det några svar som gömmer sig utan etikett: 13 % eller 59 personer svarade att upplevelsen var "negativ", 24 % eller 112 personer upplevde tron från församlingen som "sluten", och 17 % eller 81 personer upplevde tron som enkel. En person, kvinna i ålder 66+ beskriver dubbelheten som många kunde uppleva – å ena sidan dömande, å andra sidan fin gemenskap och möjlighet att ställa frågor:

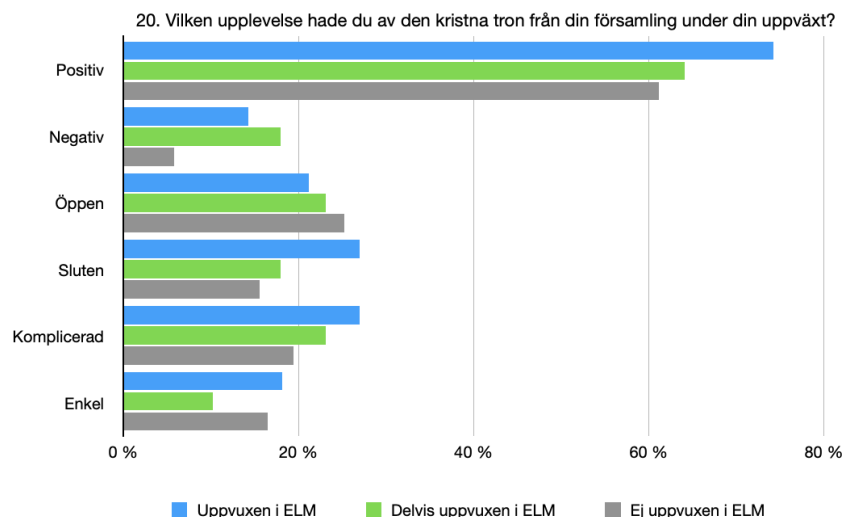
På min tid var det mycket fördömande i många föreningar. Vår förening var förhållandevis öppen. Vi hade en mycket livaktig ungdomskör. Som ungdom fick vi i förtroende ordna mycket verksamhet själva. Vi hade också ungdomsbibelstudium. Under dessa fick vi god undervisning om vad kristen tro är och vi fick också mycket öppet ställa våra frågor.

Procentsatserna säger dock inte allt. Att bara 17 % har sagt sig uppleva tron som "enkel" kan bero på att man redan hade kryssat i "positiv" och därmed ansåg sig ha besvarat frågan. Det kan

också bero på att man varken ville beskriva upplevelsen som “komplicerad” eller “enkel” utan hade en blandad erfarenhet som inte lät sig fångas av de båda kategorierna.

I den här frågan kan det vara intressant att se hur svaren skiljer sig mellan dem som helt (330) eller delvis (39), samt inte alls (103), har vuxit upp i ELM. Den vertikala axeln anger de sex värdeorden “positiv, negativ, öppen, slutet, komplicerad, enkel” och de horisontella staplarna anger i hur många svar något av värdeorden förekommer. I de allra flesta fallen innehåller ett svar mer än ett värdeord.

Svaren pekar på att en större andel bland dem som helt – jämfört med dem som delvis eller inte alls – har vuxit upp i ELM har haft en positiv upplevelse av tron från sin kristna gemenskap. Samtidigt är det en större andel av de ELM-uppvuxna som har upplevt tron som slutet och komplicerad jämfört med de två andra jämförelsegrupperna.

Det ger en indikation på att

tron har varit varm och innerlig i föreningarna och församlingarna, men att de har upplevts som mer eller mindre stängda och slutna för intryck utifrån. Det är ett intryck som förstärks av svaren på frågorna 27 och 29, om vad som kännetecknar ELM samt vad som är viktigast för ELM att arbeta med i framtiden.

Om man undersöker vilka som har vuxit upp i ELM (330) men som idag är aktiva i annat sammanhang (75) kan man se att erfarenheterna visserligen är positiva, men att man i högre grad än andra har upplevt ELM som slutet, d.v.s. instängt. Bland dem som har vuxit upp i ELM men idag inte alls har en förenings-/församlingsgemenskap (21) upplevde 62 % tron som positiv, men 38 % upplevde tron som instängd och 52 % upplevde den som komplicerad.

Det är intressant att bryta ner upplevelsen av tron i uppväxtförsamlingen/-föreningen bland ELM-are i åldersgrupper för att se hur erfarenheten skiljer sig åt i de olika åldrarna, och när man gör det ser man åldersgrupperna 0-20 samt 66+ sticker ut i positiv bemärkelse. Av de tillfrågade i åldersgruppen 66+ har 80 % svarat att upplevelsen har varit “positiv” medan 4 % har svarat “negativ”; 23 % har svarat “öppen” och 10 % har svarat “sluten”.

Bland de unga, i åldern 0-15 samt 16-20 år, är antalet respondenter mycket färre, totalt 16 stycken jämfört med 82 st i åldern 66+, men upplevelsen är positiv. 79 % i åldern 0-20 år har en positiv upplevelse av tron, 0 % har en negativ upplevelse, och 17 % – samtliga dessa i åldersgruppen 16-20 år – har en “komplicerad” upplevelse.

Åldersgrupperna som sticker ut i negativ bemärkelse är 31-50 och 51-65 år. Även om också dessa grupper har positiva erfarenheter från uppväxten (70 % i ålder 31-50 och 65 % i ålder 51-65) är det tydligt att problemen har varit större här. 20% respektive 27 % har upplevt tron som “negativ”, 39%

respektive 41 % har upplevt tron som “sluten”, och 39% respektive 30 % har upplevt tron som “komplicerad” i dessa åldersgrupper.

En person som deltog i en av djupintervjuerna, kvinna i åldern 51-65, berättade om hur hon hade upplevt tron i sin kristna barndomsgemenskap.

Jag upplevde det som en rädsla från vuxenvärlden att vi skulle hamna på villovägar och den rädslan tog sig uttryck i att det blev dömande. [...] Det sas ‘åh det är så farligt, det är så farligt’ men jag upplevde det inte som farligt. Sedan var jag med om lite tråkigheter där man dömde ut det jag sa och då fick jag lite vatten på min kvarn.

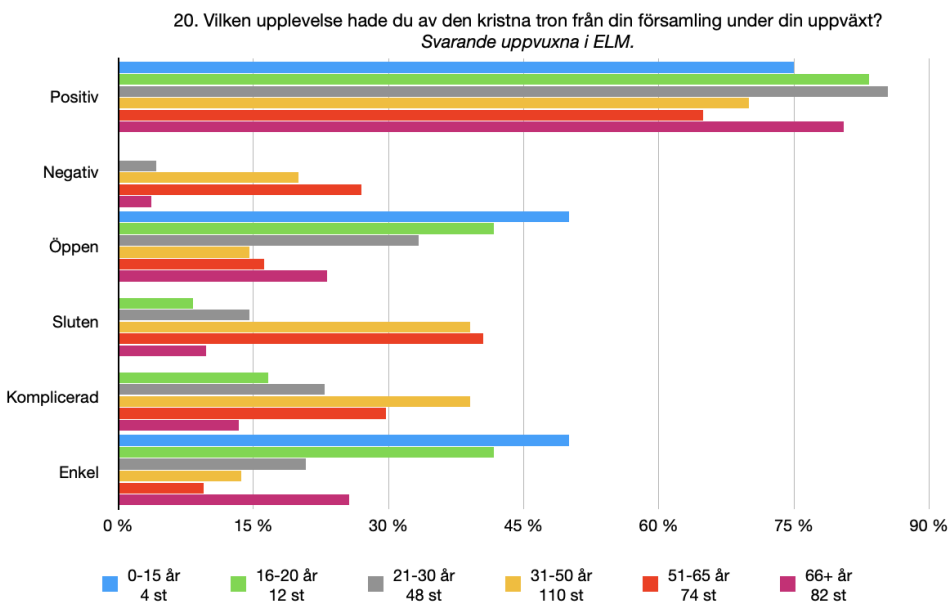
En man i ålder 31-50, svarade “positiv, negativ, sluten” på fråga 20 och förklarade i nästa:

Så länge man var med till 100% och satsade all fritid på verksamheten var allt ok. Men andra intressen som idrott och kultur var man tvungen att hålla för sig själv. Var svårt att behålla icke troende relationer. De upplevdes som ett hot eller risk för tron.

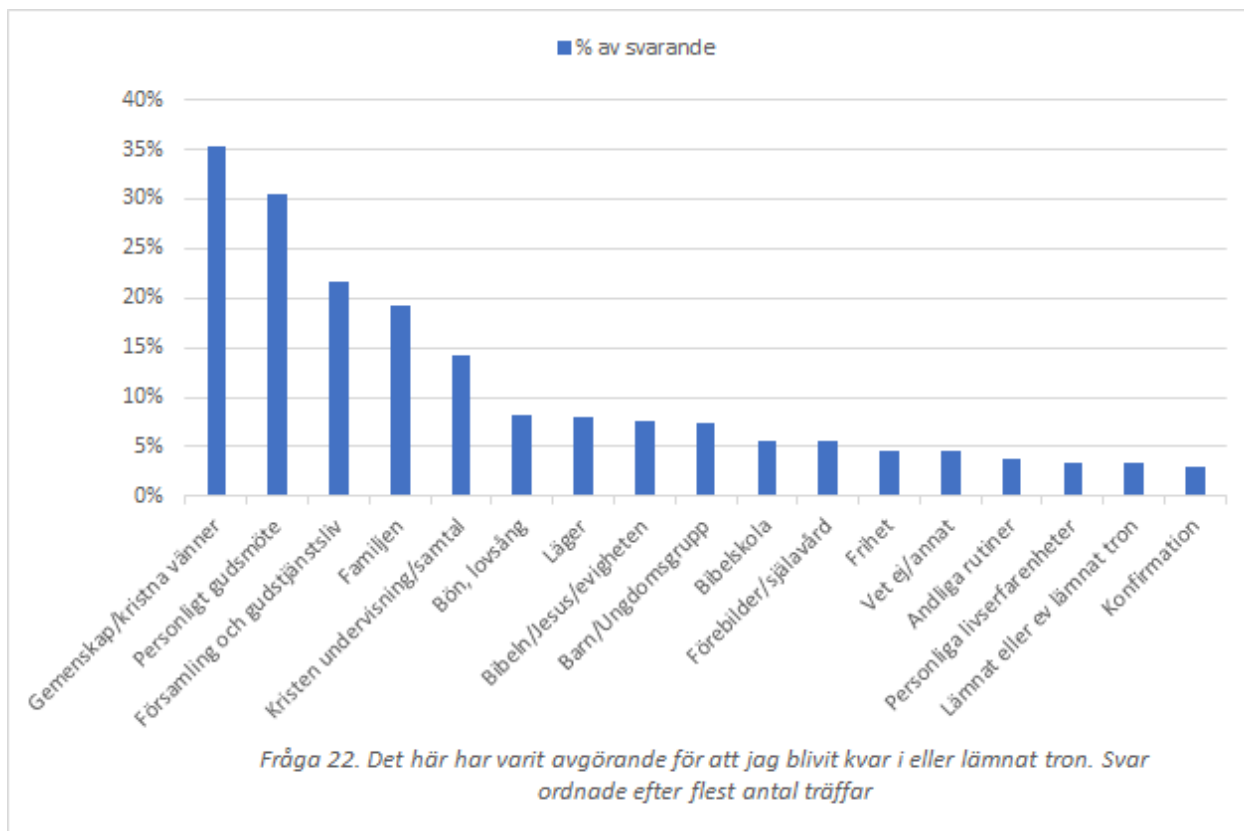
Sammantaget kan man säga att de allra flesta har med sig positiva erfarenhet av tron både från hemmet och från den kristna gemenskap som man växte upp i, men samtidigt med det positiva finns de negativa stråken. Särskilt i åldrarna 31-65 framkommer en känsla av slutenhet och komplexitet kring tron som inte minst har gällt fördömande av andra kristna och i någon mån sekteristiska tendenser.

Fråga 22. Det här har varit avgörande för att jag blivit kvar i eller lämnat tron.

I fråga 22 fick respondenterna ange vad som varit avgörande för att de blivit kvar i eller lämnat tron. Svaren skrevs i fritext utan begränsning av hur många saker man fick skriva ner. En del har svarat en sak, andra flera. I genomsnitt skrev var och en två saker (879 svar på 472 respondenter). Kommissionen har i bearbetningen brutit ner svaren i femton kategorier som i

fråga 16. Ytterligare två kategorier “Vet ej/annat” och “Lämnat eller ev lämnat tron” fick läggas till. Det allra viktigaste är gemenskap och/eller kristna vänner (35 %). Därefter kommer personligt gudsmöte (31 %), församling och gudstjänstliv (22 %) samt familjen (19 %). Svaren redovisar i tabellen nedan.²⁵

Precis som i fråga 16 är gemenskap och/eller kristna vänner i fråga 22 den faktor som är viktigaste för respondenternas trosutveckling och för att de stannat kvar i tron. Sedan skiljer sig resultaten mellan de båda frågorna åt. I fråga 22 är det 31 % av de svarande som lyfter fram att personliga gudsmöten varit avgörande för att stannat kvar i tron, medan denna kategori bara fick knappt 10 % av svaren i fråga 16 om vad som varit viktigast för trosutveckling. Här ser vi en skillnad på vad som får tron att utvecklas och vad som får en person att förbli i tron. Det kan dock vara så att personliga gudsmöten i fråga 16 rymmer till exempel konfirmation och läger. Församling och gudstjänstliv kommer på tredje plats i fråga 22, jämfört med femte plats i fråga 16. För kristen undervisning/samtal gäller det omvända.

Av respondenterna i fråga 16 hör 3 % till dem som på fråga 11 svarat att de idag inte beskriver sig själva som kristna, eller att de inte vet om de gör det. Det är intressant att se vad som varit avgörande för att de lämnat eller kanske lämnat tron. Bland dem som svarat “Vet inte” på fråga 11 återkommer gemenskapen som avgörande faktor i fråga 22. Det kan vara positivt som

²⁵ Fråga 22 har i nuläget ingen uppdelning i olika åldrar, pga tidsbrist.

“Gemenskapen med andra kristna” eller negativt som “brist på känsla av gemenskap” eller oro för vad vänner och släktingar skulle säga om man lämnade tron. Bland dem som svarade “Nej” på fråga 11 finns också negativa sidor av relationer med som avgörande faktorer, men även “intellektuell ohederlighet”, “avsaknad av känslomässig övertygelse” eller att man lämnat tron för att man inte tror på Gud.

Bland respondenterna finns det flera som stannat kvar tron för att “Det har aldrig varit något alternativ att lämna.” Flera tar också upp bibelordet i Joh 6 där Petrus säger “Herre, till vem skulle vi gå?”.

Ytterligare några exempel på vad som varit avgörande för respondenter som blivit kvar i tron är:

“Det har jag ofta undrat över. Tror i första hand att Gud själv alltid bevarat mig. Mina föräldrars övertygelse i sin tro som var sann för dem, gjorde också sitt, även om jag inte håller med om mycket.”

“Jag hade ett väldigt starkt personligt möte med Gud under ett församlingsläger när jag gick i högstadiet. Det har fått mig att hålla kvar vid tron i alla med och motgångar i livet.”

“Människor runt mig som brinner för Jesus har varit avgörande för att jag stannat kvar i tron.”

För flera har det haft stor betydelse att få möta andra sammanhang än ELM:

“Haft möjligheten att hitta andra, mer balanserade sammanhang än ELU/ELM i vuxen ålder. Hade jag varit kvar längre är jag osäker på om jag haft kvar min tro idag. För mig saknades ett tillåtande i tänkandet i era sammanhang, kändes som att man skulle svälja ett antal sanningar, så därför var det befriande att senare komma i kontakt med kristna sammanhang där det faktiskt sågs som något positivt att tänka, resonera och inte "veta" alla svar på förhand.”

“Att jag hittat riktiga lutherska sammanhang och lämnat ELM. Den lutherska bekännelsen, tillika Guds ords tydliga vittnesbörd, är oförenligt med lågkyrklighet.”

Flera respondenter nämner nåden i vad som varit avgörande för att de stannat kvar i tron. En kvinna, 66+ skriver kort och gott “Guds nåd!”

4.4 Engagemang idag

Nästa sektion ställde frågor om respondenternas nuvarande engagemang i kristna sammanhang, samt i vilken mån man är aktiv i olika kristna verksamheter. Frågorna 23-24 riktade sig först till dem som har vuxit upp i ELM och valt att stanna kvar i rörelsen, och därefter till dem som inte har vuxit upp i rörelsen men valt att gå med. Båda frågorna hade 10 identiska svarsalternativ och man kunde kryssa i mer än ett alternativ. På det viset går det att jämföra utfallen och se om det är samma saker som drar de båda grupperna till ELM eller om det finns olikheter mellan dem.

Fråga 23. Om du vuxit upp i ELM och idag valt att vara kvar, varför? och fråga 24. Om du inte vuxit upp i ELM men idag valt att vara med, varför?

Svaren är förhållandevis lika mellan de båda grupperna. Gemenskap och förkunnelse är de två viktigaste orsakerna till att människor blir kvar i, eller kommer med i, ELM, men i fråga 24 väger förkunnelsen över med 0,9 procentenheter före gemenskapen, medan gemenskapen väger över med 1,1 procentenheter.

Barn- och ungdomsverksamheten är viktigare för dem som har valt att stanna kvar i ELM (30 % och 38 %) än för dem som har valt att idag gå med i ELM (24 % och 34 %). Däremot har relationer varit viktigare för dem som kommit med i ELM (55 %) än för dem som stannat kvar (45 %).

Gudstjänstliv och bekännelse har varit viktigt för dem som stannat kvar i ELM (41 % och 39 %) men ännu viktigare för dem som har valt att gå med (48 % och 50 %). Missionen har varit ungefär lika viktig för båda grupperna (30 % respektive 29 %), men sång och musik har varit viktigare för dem som stannat kvar (38 % mot 29 %).

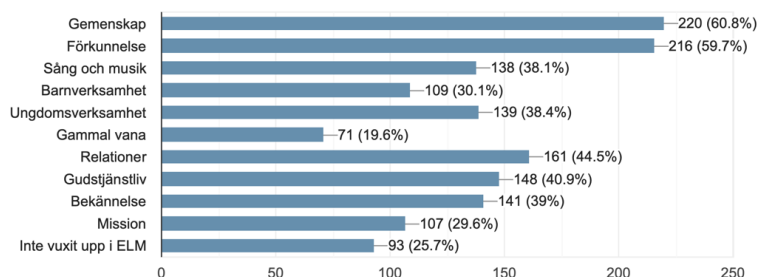
Kommissionen har inte tänkt på att fråga *hur* människor har kommit med i ELM, men om man ska göra en tolkning av svaren på frågorna 23-24 verkar det som att gemenskap och relationer har varit viktiga medel samt att förkunnelsen, bekännelsen och gudstjänstlivet har varit de viktigaste särdragen som man har lockats av.

Fråga 25. I mitt hem idag har vi (eller om du bor ensam) regelbunden och gemensam och fråga 26. Jag gör på egen hand regelbundet något av följande

I fråga 25 fick respondenterna svara på kristna rutiner i sitt nuvarande hem och svaren på de frågorna är intressanta att jämföra med svaren på fråga 17. Samtliga 472 respondenter har avgett något svar på de båda frågorna vilket gör att man kan se utvecklingen över tid. Då ser man t.ex. att 57 % av de svarande regelbundet läser Bibeln i sitt hem idag jämfört med 43 % i

23. Om du vuxit upp i ELM och idag valt att vara kvar, varför?

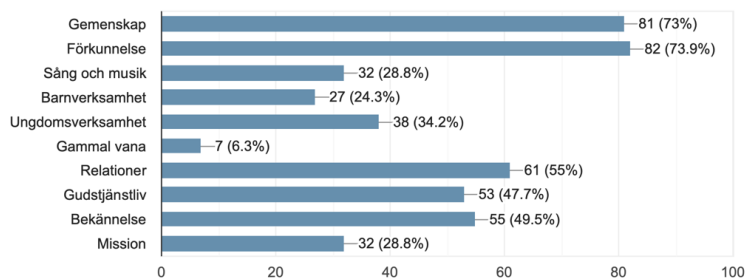
362 responses

Fråga 23. Om du vuxit upp i ELM och idag valt att vara kvar, varför?

24. Om du inte vuxit upp i ELM men idag valt att vara med, varför?

111 responses

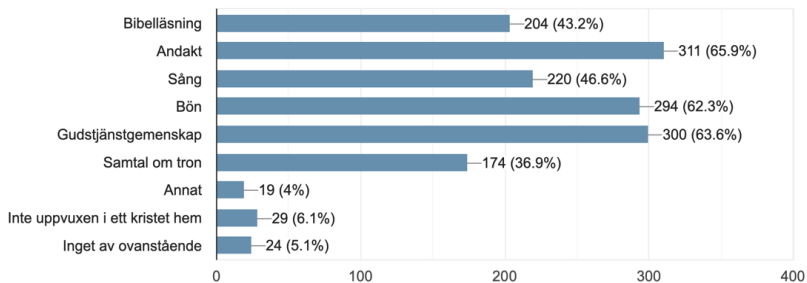

Fråga 24. Om du inte vuxit upp i ELM men idag valt att vara med, varför?

uppväxthemet. Däremot hade fler gemensam andakt i uppväxthemet (66 %) jämfört med idag (59 %).

Man kan fråga sig vad som är skillnaden mellan “bibelläsning” och “andakt” och ett troligt svar är att “bibelläsning” refererar till just läsning ur Bibeln medan “andakt” snarare refererar till läsning av andaktsbok eller liknande. Det är dock en spekulation och inget som framgår av enkäten. Fler sjöng i uppväxthemet (47 %) än idag (33 %), och något fler gick i gudstjänst i uppväxten (64 %) än idag (61 %). Däremot är det markant många fler som har regelbundna samtal om tron i sitt nuvarande hem (66 jämfört med 37 %). Man kan även se att en större andel har regelbunden och gemensam bön i sitt nuvarande hem (74 %) jämfört med i sitt uppväxthem (62 %).

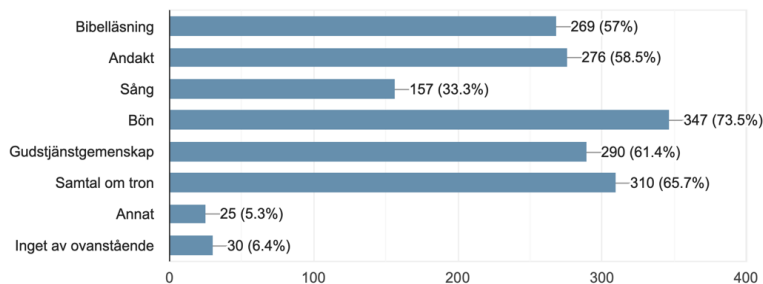
17. I mitt uppväxthem hade vi regelbunden och gemensam:
472 responses

Fråga 17. I mitt uppväxthem idag hade vi regelbunden och gemensam

Kommissionen har inte ställt närmare frågor om vad man lägger i de respektive begreppen så det går inte att dra några säkra slutsatser av resultaten, men en möjlig förklaring till att bibelläsningen, bönen och samtalen om tron har ökat så pass kraftigt från då till nu är den betoning på personlighet och informella strukturer som särskilt har gjort sig gällande de senaste decennierna.²⁶ Svaret som en man i åldern 51-65 gav sammanfattar en erfarenhet som skymtar fram i flera svar ur den här åldersgruppen. På fråga 17, om gemensamma rutiner i hemmet, svarade mannen: “Bibelläsning, Andakt, Sång, Bön”, och beskrev upplevelsen av tron i hemmet i fråga 18:

25. I mitt hem idag har vi (eller om du bor ensam) regelbunden och gemensam
472 responses

Fråga 25. I mitt hem idag har vi (eller om du bor ensam) regelbunden och gemensam

Oftast påtvingad andakt som inte gav mig något. Läsandet av ålderdomliga betraktelser, som t.ex. Rosenius dagsstycken, var för mig ett andligt navelskåderi.

Mannen kompletterade det svaret med följande i fråga 19:

Föräldrarna var kärleksfulla och önskade oss allt gott. De lyckades dock inte få mig att uppskatta de gemensamma andakterna, annat än vid enstaka tillfällen.

²⁶ Hagevi, M. (2017). *Religious Change over the Generations in an Extremely Secular Society: The Case of Sweden*. Review of religious research, 59(4): 499-518, <https://doi.org/10.1007/s13644-017-0294-5>.

I sitt hem idag anger mannen att man har regelbundna samtal om tron.

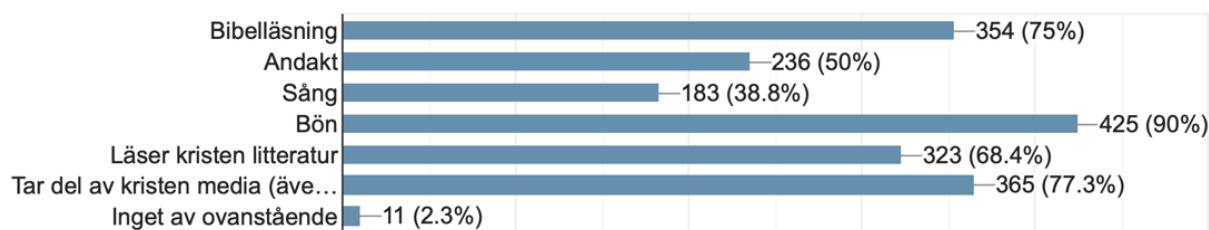
En kvinna i samma åldersgrupp hade en annorlunda upplevelse av tron och också andra rutiner i sitt nuvarande hem. Denna hade "Bibelläsning, Andakt, Sång, Bön, Gudstjänstgemenskap, Samtal om tron" i uppväxthemmet och upplevde tron som "Positiv, Öppen, Enkel, tron var levande och på riktigt i vardagen, trygghet o glädje!" Hon utvecklade upplevelsen i fråga 19:

Även sedan jag flyttat hemifrån fick tron en positiv injektion när jag kom hem. Förbönen och bönen från föräldrar betydde o betyder mycket.

I sitt nuvarande hem har de "Bibelläsning, Andakt, Sång, Bön, Gudstjänstgemenskap, Samtal om tron". Jämfört med den manliga respondenten, som det hänvisades till ovan, kan man ana att kvinnans positiva erfarenheter har bidragit till att hon gärna vill behålla de kristna rutinerna i sitt eget hem. Kanske visar de två svaren på hur en negativ erfarenhet av andakter från uppväxthemmet bidrar till en önskan om mer personliga uttryckssätt för tron i det egna hemmet. Den som har upplevt tvång vill gärna ersätta det med spontanitet och innerlighet, medan den som har haft en mer positiv upplevelse av rutinerna gärna för dem vidare.

26. Jag gör på egen hand regelbundet något av följande

472 responses

Fråga 26. Jag gör på egen hand regelbundet något av följande

När det gäller fråga 26 om vad respondenterna gör regelbundet på egen hand är det en stor andel av de tillfrågade som läser Bibeln och ber regelbundet samt tar del av kristen media, även genom internet. Ett fåtal har skrivit fritextsvar och då beskrivit att man t.ex. tar del av poddar, tv-gudstjänster, sånger och bönegrupp. En person har svarat att det är svårt att få goda rutiner när man är småbarnsförälder.

4.5 Inställning till ELM

I den sista sektionen innan avslutningen fick respondenterna svara på frågor om sin inställning till ELM. Frågorna 27-29 samt 31 var samtliga fritextfrågor, och därför är de redovisade svaren i diagramform en tolkning av svaren som kommissionen har gjort (se avsnitt 2.3.4.2 ovan för en beskrivning av hur denna sammanställning har gjorts). Dessa frågor var direkt avsedda att svara

mot den andra målsättningen i direktivet, alltså den om “nyckelfaktorer och skeende som både drar människor till ELM samt fjärrar människor från ELM”. I redovisningen av svaren på dessa frågor kommer först det sammanlagda resultatet att meddelas. Därefter kommer ålderskategorierna att redovisas var för sig med förklaringar och exempel ur svaren.

Kommissionen har valt att lyfta fram enskilda svar antingen för att de är representativa för flera respondenter och/eller för att de belyser frågan på ett givande sätt. Eftersom frågorna 27-32 hänger så nära samman med varandra, och svaren från de olika frågorna fördjupar varandra har kommissionen i vissa fall valt att redovisa hur samma person har svarat inte bara på den fråga som rubriken i den här rapporten anger, utan också på de följande.

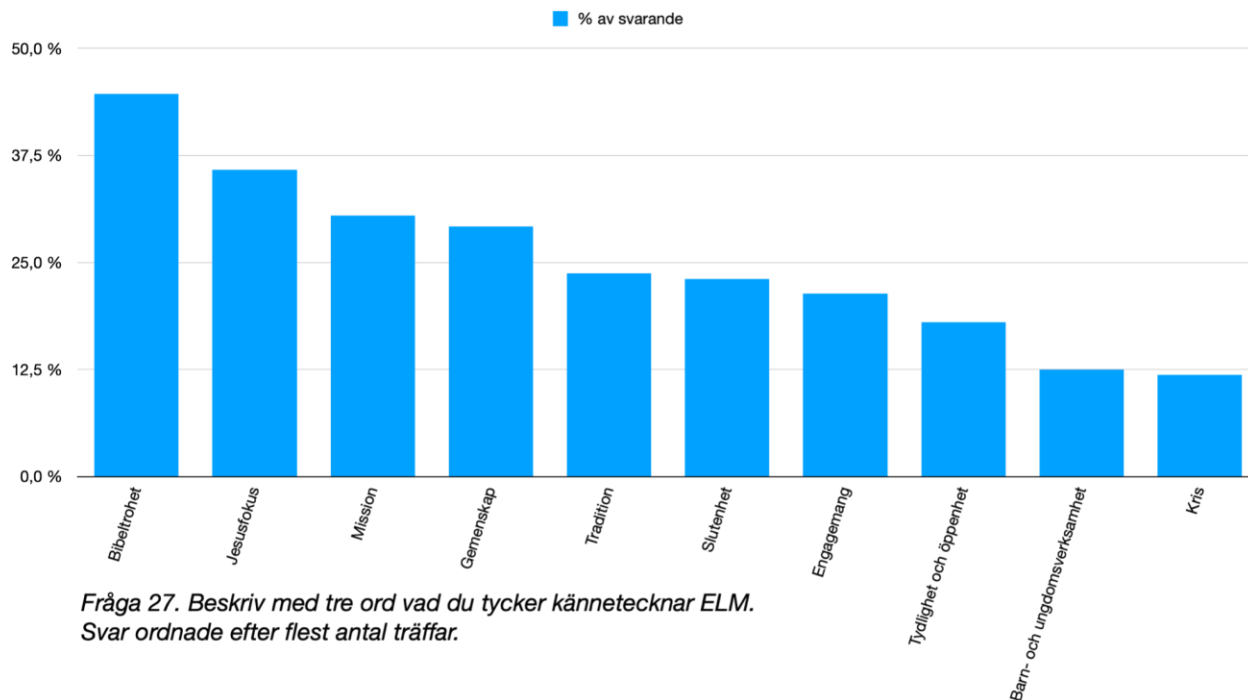
Fråga 27. Beskriv med tre ord vad du tycker kännetecknar ELM.

I fråga 27 fick respondenterna svara på frågan: “Beskriv med tre ord vad du tycker kännetecknar ELM.” I sammanställningen av svaren valde kommissionen till slut ut 10 värdeord som sammanfattar respondenternas uppfattning av ELM.

Som metoddiskussionen redan har antytt finns det en svårighet i att sammanfatta 472 personers fritextsvar i kategorier med varsitt ord, men genom att i tabellen nedan ange vilka kategorier som har slagits samman blir det tydligare vad som gömmer sig bakom varje kategori, och exempel kommer att ges nedan på hur olika personer har resonerat.

Kategori	Sammanlagda kategorier
Gemenskap	Gemenskap, glädje, kärleksfullt
Engagemang	
Barn- och ungdomsverksamhet	
Tydlighet och öppenhet	Öppenhet/frihet, tydligt/ärligt/stabilt
Tradition	Konservativt, lutherskt, kunskapstungt
Bibeltrohet	
Mission	
Jesusfokus	Gudstjänster/undervisning, musik, Jesusfokus
Kris	Kris/otydlighet, dålig kvinnoyn
Slutenhet	Ängsligt, exkluderande, släktskap

När resultatet räknades samman över samtliga åldersgrupper blev utfallet som ordmolnet och tabellen på nästa sida visar. ELM förknippas huvudsakligen med de tre värdeorden Jesusglädje, bibeltillit och missionsiver, men det är nästan jämnt mellan “mission” och “gemenskap”. Det är värt att lägga märke till att i stort sett en av fyra svarande uppfattar ELM med ett ord som “tradition” och “slutenhet”. Medan begreppet “tradition” kan få olika sorters betydelse i svaren – det uppfattas både i negativ och i positiv bemärkelse – är “slutenhet” enbart negativt, vilket märks av de underkategorier som gömmer sig bakom etiketten: ängsligt, exkluderande, släktskap. Samtidigt förknippar 18 % ELM med öppenhet och tydlighet, vilket tyder på att människor har väldigt olika upplevelse av ELM.

Om man ser på svaren relativt de olika åldersgrupperna får man resultatet som tabellen på nästa sida visar.

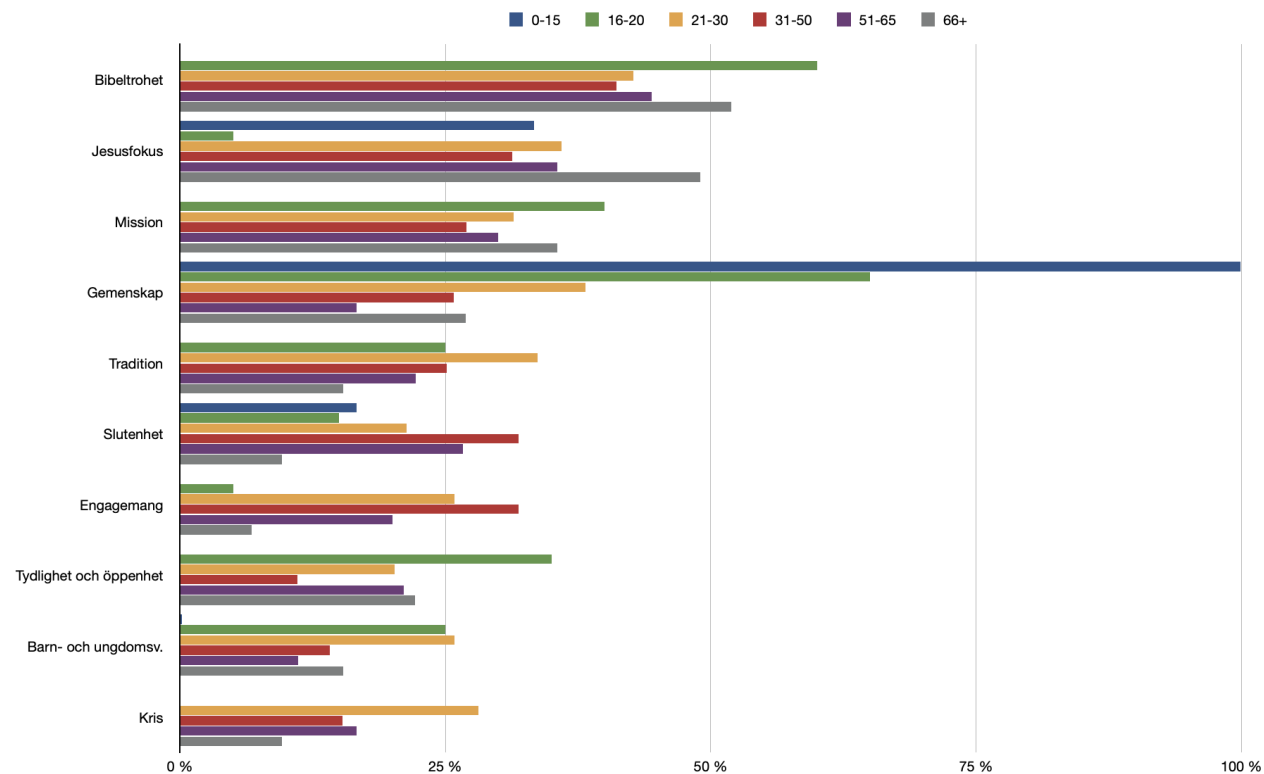
0-15 år

De riktigt unga, 0-20 år, sticker ut i fråga om gemenskap. Visserligen var det inte fler än 6 personer i åldern 0-15 år och 20 stycken i åldern 16-20 år som svarade, men 100 % av de yngsta och 65 % av 16-20-åringarna förknippar ELM med gemenskap. En ung kvinna, 0-15 år, som har vuxit upp i ELM och idag är med i ELM och annat samfund svarade: "Gemenskap, kärlek, relationer." 33 % av respondenterna i åldern 0-15 år förknippar ELM med Jesusfokus och 17 %

med slutenhet. Det är värt att notera att samma person som har uttryckt en känsla av slutenhet samtidigt lyfter fram gemenskapen och det positiva:

Alla är släkt med alla, gemenskap, många verser! (finns många bra saker)

För respondenterna i den här åldersgruppen sorteras svaren in i endast tre kategorier: gemenskap, Jesusfokus och slutenhet som i sig är en aspekt av gemenskapen. Det är rimligt att anta att svaren speglar det faktum att världen är mindre när man är ung och att man inte har hunnit uppleva så mycket mer än sin egen lokala gemenskap samt barnläger.

Fråga 27. Beskriv med tre ord vad du tycker kännetecknar ELM. Svar i procent relativt antal respondenter i åldersgruppen.

16-20 år

Nästa åldersgrupp är något större med 20 respondenter, och svaren är mer varierade.

“Gemenskap” (65 %) och “bibeltrohet” (60 %) är de starkast förknippade värdena, och “mission” är nummer tre (40 %). En man som inte har vuxit upp i ELM men idag är med i ELM och annat samfund svarar “Gemenskap, Bibeltillit, Mission”.

Gruppen sticker ut i positiv bemärkelse med 35 % som förknippar ELM med tydlighet och öppenhet, men samma grupp uttrycker starkt att just öppenhet och tydlighet är viktigt för ELM att jobba på, som en ung kvinna uttryckte det i fråga 29:

Jag tror kanske inte det finns tre saker så spesefick [sic!] men jag tror det är viktigt för att jag som utomstående känner att ELM kränker ner på en om man inte har exakt dom åsikterna som ELM står för vilket jag tror är något ni behöver jobba på mycket.

ELM förknippas delvis med tradition, en av fyra har svarat så, men tradition måste inte bara vara negativt: "Bibeltrohet. Utlandsmission. Konservativt (positivt)."

21-30 år

Nästa åldersgrupp är den första som samlar riktigt många svar, totalt 89 stycken. Det här är åldern då man själv ska välja om och i så fall vilken kristen gemenskap man vill tillhöra, man går från ungdomsläger till förenings-/församlingsliv och blir kanske engagerad i gemenskapen på ett annat sätt än tidigare. Därmed får man också tillfällen att utveckla en självständig syn på sitt sammanhang. De tre starkast förknippade orden med ELM är "bibeltrohet" (43 %), "gemenskap" (38 %) och "Jesusfokus" (36 %), och man ligger nära åldersgrupperna 31-50 och 51-65 i just dessa kategorier. Däremot sticker gruppen ut i ett par andra kategorier.

Det här är första gruppen där kategorin "kris" gör sig gällande, och känslan av kris är markant större för dessa respondenter än de äldre. Hela 28 % har svarat på ett sätt som kan tolkas i den riktningen. Det svaret är ofta förknippat med en känsla av "slutenhet" (21 %) och "tradition" (34 %). Samtidigt märks det att det negativa inte sällan blandas med det positiva, vilket känns igen från hur respondenterna har beskrivit upplevelsen av tron från hemmet och uppväxtföreningen/-församlingen. En man som vuxit upp i ELM och idag är med i ELM och annat samfund svarar:

Tradition, slutenhet och bibelfokus.

Svaren på fråga 27 kan få en utveckling i fritext i fråga 31. Nyss nämnda man fördjupar t.ex. bilden i fråga 31, "Om du lämnat ELM, varför?":

Jag har halvt lämnat ELM, dels på grund av egna svårigheter med tron och dels för att det ständigt känns som en kamp att vara en del av gemenskapen. Tillhör man inte den innersta kärnan av medlemmar eller kommer från en stor förening eller har lyckats ansluta sig till en är det svårt att delta i gemenskapen. Många medlemmar är helt enkelt dåliga på att ta hand om/hålla kontakt med folk utanför dom stora föreningarna och det blir inte längre kul att delta i sammankomster då man ständigt får kämpa för att känna sig välkommen.

Svaret är representativt för dem vars svar kan hänföras till kategorin "slutenhet" och visar på hur gemenskapen både kan vara något lockande och stärkande, men också något som blir exkluderande.

Den här åldersgruppen är den som starkast förknippar ELM med "tradition". Det finns en dubbelhet i svaren såtillvida att det både är någonting positivt och negativt, vilket blir tydligt i en av djupintervjuerna med en kvinna som har kommit med i ELM i vuxen ålder men som också

har tagit ett steg tillbaka av olika skäl och idag bara är delvis aktiv i ELM. På fråga 27 svarade kvinnan:

Gemenskap, försiktighet, otidsenlighet (oftast i positiv men ibland negativ bemärkelse).

Svaret fördjupades i intervjun där respondenten lyfte fram dubbelheten i sin upplevelse av ELM:

Mycket av det jag tycker är positivt med ELM, även om det också ibland är en av de sakerna jag bråkar med, är att man är väldigt oängslig, att det finns något otidsenligt, det finns en stark uppfattning av 'vi vet vad som funkar' och det är väl det positiva, att man inte är trendkänslig.

De som närmare förklarar sin upplevelse av trångsynthet och kris beskriver svårigheten i att framföra avvikande åsikter. Det är ett återkommande tema i flera svar ur flera åldersgrupper att gemenskaperna har svårt att hantera känsliga frågor. Kvinnan som djupintervjuades menade att det finns en svaghet i gemenskaperna i den bemärkelsen att många har hela sin umgängeskrets i den kristna gemenskapen vilket gör priset högt för att uttrycka en avvikande åsikt. Det finns också en upplevd rädsla för att såra människor om man ifrågasätter och resultatet blir att de kritiska frågorna lätt tystas ner:

Det har bemötts ganska reflexmässigt 'jaha, är det någon som kritiserar' och så är man så rädd för vad som ska hända med den sociala sammanhållningen om man lyfter på stenar. Det kanske är del av en minoritetsstress, vi förvaltar något som är under attack från samhället och då är det viktigt att man bevarar det.

I den här gruppen framkommer även exempel på när en bristfällig hantering av svåra frågor har lett till djupa sår och en ovilja att finnas med i en kristen gemenskap, och de bidrar gemensamt till åldersgruppens känsla av "kris" och "slutenhet". Ett närbesläktat problem som tas upp är att man lätt gör olika åsikter till en fråga om bibelsyn. Samma person kommenterar:

Om man frågar vad ELM har för bibelsyn så sägs det lite slentrianmässigt att ELM har en hög bibelsyn, men om då någon gör en annan tolkning i en viss fråga så måste det betyda att den personen har en lägre bibelsyn. Det kanske är sant, men det blir svårt att så fort man försöker peka på att man kanske kan göra en annan tolkning så blir man stämplad med en lägre bibelsyn.

På den positiva sidan är åldersgruppen den som i högst utsträckning, tätt följd av föregående ålderskategori, förknippar ELM med barn- och ungdomsverksamhet. 26 % av respondenterna förknippar ELM med den verksamheten och det är en bidragande faktor till deras positiva upplevelse av ELM – det kan till och med vara den avgörande faktorn, som för en kvinna som har vuxit upp i ELM och fortfarande är aktiv:

Om jag stannar kvar i ELM så beror det främst på det på att barnverksamheten är bra. Om jag lämnar så beror det främst på kvinnosynen och på att gudstjänsterna i en "halvförsamling" blir haltande.

31-50 år

De tre ord som främst förknippas med ELM av den här åldersgruppen är “bibeltrohet” (41 %), “slutenhet” (32 %) och engagemang (32 %), tätt följt av “Jesusfokus” (31 %). En kvinna som inte har vuxit upp i ELM och idag är aktiv i annat sammanhang förknippar ELM med “bibeltrohet, överlåtenhet och engagemang”. En annan kvinna som inte har vuxit upp i ELM men idag är aktiv i rörelsen förknippar ELM huvudsakligen med “Ideellt engagemang, Jesus i centrum, missionsfokus”. Just engagemanget och förmågan att samla barn och unga lyfter hon fram som ELM:s styrkor tillsammans med Jesuscentreringen. Men kvinnans svar på fråga 29, om de viktigaste frågorna för ELM att arbeta med, visar på hur nära förbundet det negativa är med det positiva och att samma person kan ha ganska motstridiga uppfattningar om ELM samtidigt:

Behålla ideellt engagemang och andlig gemenskap där människor i alla åldrar vill stanna och inte slits ut, öka öppenheten för bredare bibeltolkning utan att organisationen splittras, hitta bra samverkansformer med främst EFS och Svenska kyrkan så att sammanhanget inte blir för litet och för att kunna kalla präster för nattvard och fördjupande undervisning.

Det är samma typ av kritik som framkommer i den här åldersgruppen som i den föregående när det gäller just frågan om slutenhet kontra öppenhet – rädsla för att såra som leder till ängslighet, svårigheten att hantera oliktankande, benägenheten att sätta likhetstecken mellan bibeltolkning och bibeltillit, gemenskaper som är svåra att tränga in i – och samtidigt lyser en tacksamhet igenom.

Den dubbelheten framkommer i en av djupintervjuerna med en man i 31-50-årsåldern, uppvuxen i ELM och alltid varit kristen men idag inte aktiv i ett kristet sammanhang. Mannen beskriver sin uppväxt med värme. Familjen var aktiv både i ELM och i Svenska kyrkan, och för mannen blev den uppdelningen viktig när han i tonåren funderade över de sammanhang han var med i.

Då växte tanken fram att ELM är en missionsorganisation och det är inte kyrkan bra på. De var bra på församling, förvalta sakramenten, men ELM var en fantastisk organisation för att nå ut till nya människor.

När han blev lite äldre fick han större inblick i hur föreningen hade interagerat med den omkringliggande samhällen och han hade slagits av hur hela bygden hade varit aktiv i att donera mark, pengar och virke när missionshuset byggdes.

“Det var inte bara en angelägenhet för föreningen utan för hela bygden och det har jag tagit med mig och varit stolt över.”

När mannen ska beskriva vad som kännetecknar ELM med tre ord är dock det negativa det mest framträdande: “Dogmatiskt, inskränkt, bibelcentrerat”. Han upplever en intellektuell ohederlighet när man exempelvis åsidosätter vedertagna uppfattningar inom naturvetenskapen genom en alltför ytlig bibelläsning som grundar sig i den starka bibeltilliten. Här urskiljer

mannen återigen en viss dubbelhet i den bemärkelsen att han både ser bibeltilliten som en styrka men också som en sten att snubbla på: “Man kan i förkunnelsen fastna i en märklig bokstavlig läsning men man vill inte ta konsekvenserna av vad det betyder idag.”

En annan man, uppvuxen i ELM men idag aktiv i annat samfund, uttrycker liknande synpunkter. Också han har upplevt att svåra frågor har sopats under mattan, att det inte har uppmuntrats att tänka fritt och att det har funnits en kultur av att, både i ELM- och i ELU-sammanhang, svartmåla kristna från andra samfund.

Så, det var en ny upptäckt när jag lämnade ELM/ELU att man exempelvis inte tvunget måste vara en kreationist för att få kalla sig en kristen och att det till och med kan anses vara något positivt att fundera/tänka/analysera kring livets olika frågor.

När man sammanställer svaren och ska kommentera dem blir det lätt mycket fokus på det som inte är bra, vilket ger intrycket att åldersgruppen bara ser problem med ELM. Så är det inte, vilket även diagrammet ovan visar. 41 % av de tillfrågade lyfter fram bibeltroheten som kännetecknande och både Jesusfokus och det ideella engagemanget är framträdande för gruppen. En kvinna, som inte vuxit upp i ELM men nu är aktiv i ELM uttrycker i en djupintervju att det som gjorde starkast intryck på henne när hon kom in i ELM var dels att man vågade ta upp de svåra bibeltexterna i predikan och stod för att hela Bibeln är Guds ord, dels det stora lekmanngaengagemanget.

Det går dock inte att komma ifrån att de allra flesta respondenter tillsammans med det positiva lyfter fram behovet av öppenhet, acceptans, vilja att samtala och behovet av att undvika tala nedsättande om andra kristna.

51-65 år

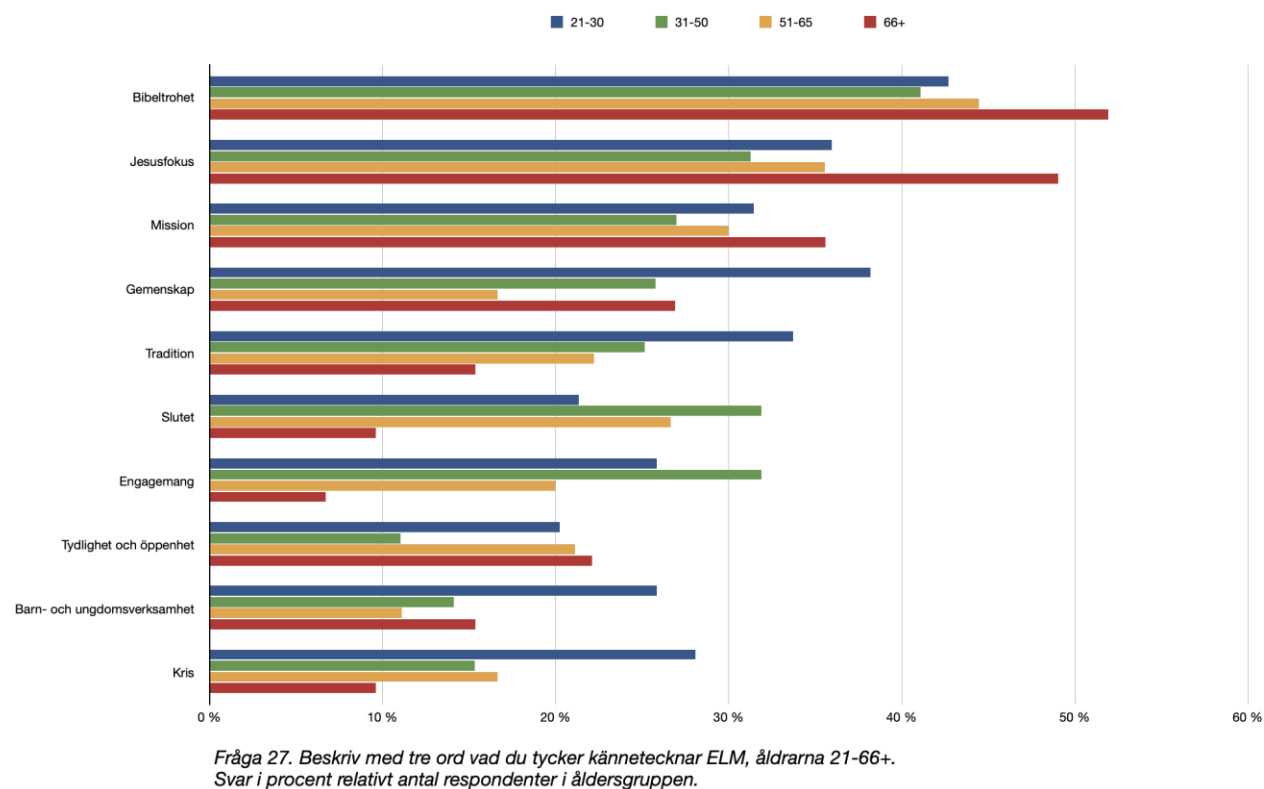
De tre ord som i högst utsträckningar kännetecknar ELM enligt nästa åldersgrupp är “bibeltrohet” (44 %), “Jesusfokus” (36 %) och “mission” (30 %). Ordet “slutenhet” kommer dock inte långt efter med 27 %. Även här är synpunkten frekvent återkommande att ELM är slutet och inskränkt och att en av de viktigaste frågorna för ELM är att kunna hantera och respektera dessa olikheter. Tillsammans med 31-50-åringarna är den här gruppen den som starkast uttrycker den här kritiken, vilket känns igen från frågorna 20-21 ovan: dessa grupper har upplevt tron som just sluten och komplicerad i högre grad än övriga ålderskategorier. En av personerna, en man som vuxit upp i ELM men idag är aktiv i annat samfund, förklarar att han lämnat ELM eftersom “sektalismen låg runt hörnet på 60- o 70talet i BV”. Flera respondenter återkommer till sin ungdom som de upplevde som negativ, sluten och komplicerad. Detta stämmer väl överens med svaren i fråga 20, där 41 % av de svarande har upplevt tron i uppväxtförsamlingen som “sluten” och 30 % av dem som “komplicerad”.

Begreppet “tradition” är dock i mindre utsträckning förknippat med ELM för den här åldersgruppen (22 %) jämfört med de tre föregående åldersgrupperna, och “tydlighet, öppenhet”

förekommer i vart femte svar jämfört med föregående åldersgrupp där det bara framkom i vart tionde.

En kvinna, uppvuxen och idag aktiv i ELM, beskriver ELM med orden “Jesusglädje, gudsförtröstan, missionsiver”. Hon framför inga kritiska kommentarer men betonar vikten av att hålla samman nord och syd i ELM: “Vi behöver både ge och få av varandra pga olika erfarenheter och förutsättningar.” En annan svarar: “God förkunnelse och en teologisk pålitlighet”, och en tredje: “Bibeltrohet, Jesusglädje, mission.”

För att grafiskt tydliggöra skillnaderna i svaren för åldersgrupperna 21-66+ år är de två yngsta åldersgruppen borttagna i nedanstående tabell.

Det är värt att notera hur begreppet “gemenskap” förlorar i signifikans för varje åldersgrupp och att den är som lägst i ålderskategorin 51-65 år. Bara 17 % av de tillfrågade förknippar ELM med “gemenskap”, och lika anmärkningsvärt är det att man i så liten utsträckning förknippar ELM med barn- och ungdomsverksamhet – bara 11 % anger det som ett av sina tre kännetecken. Det är svårt att veta vad det beror på, men några av respondenterna anger att barnen inte har kommit in i gemenskapen vilket skulle kunna vara en faktor. En annan faktor kunde vara att man är i den åldern då barnen har vuxit förbi barn- och ungdomsverksamheten samtidigt som man ännu inte har fått barnbarn som är aktiva i den typen av verksamheter.

66+ år

Den sista åldersgruppen är den som är mest positiv till ELM, bortsett från de allra yngsta. Fler än hälften av respondenterna, 52 %, förknippar ELM med “bibeltrohet”, nästan hälften, 49 %, förknippar ELM med “Jesusfokus”, och mer än var tredje, 36 %, med “mission”. En kvinna som kommit in ELM på senare år lyfter fram “Bibeltro, värme och kärlek” och i en djupintervju med henne lyfter hon fram att det mest centrala är att Jesu lidit och dött för vår skull. När hon kom till ELM mötte hon det budskap hon behövde i förkunnelsen. Hon menar att förkunnelsen av evangeliet är det viktigaste, allt annat är sekundärt.

Denna åldersgrupp är i klar minoritet när det kommer till att förknippa ELM med “tradition”, “slutenhet” och “kris”. Efter att stadigt ha minskat i betydelse för varje åldersgrupp stiger kategorin “gemenskap” i den här åldersgruppen till 27%. Ändå kan kvinnan som djupintervjuades lyfta att det är lättare att lära känna yngre personer än jämnåriga i gemenskapen.

Lite mer förvånande är det att man är i minoritet vad gäller “engagemang”, bara 7 % har angett det som ett kännetecken. Det skulle dock kunna förklaras av att man var begränsad till tre kännetecken och att så många har valt just bibeltrohet, Jesusfokus och mission som sina ord.

Fråga 28. Vilka är ELM:s tre främsta styrkor?

I fråga 28 fick respondenterna ange vad de menar är ELM:s tre främsta styrkor. I sammanställningen av svaren delades respondenternas svar först in i 21 kategorier som till slut sammanfattades i 10 värdeord.

Också i redovisningen av den här frågan har det varit en svårighet att sammanfatta svaren i 10 kategorier men genom att i tabellen till vänster ange vilka kategorier som har slagits samman blir det tydligare vad som gömmer sig bakom varje kategori, och exempel kommer att ges nedan på hur olika personer har resonerat. När man räknar samman resultatet blir utfallet som ordmolnet och den

Kategori	Sammanlagda kategorier
Barn och ungdom, läger	Barn och ungdom Läger
Förkunnelse, gudstjänst, musik	Förkunnelse/gudstjänst Musik
Bibeltrohet, fromhet	Bibeltrohet Fromhet Kunskap/apologetik
Gemenskap	Gemenskap/människorna Relationer Öppenhet/frihet Åldersöverskridande gemenskap
Mission	
Bekännelse	Bekännelsetrohet Tydligt/ärligt/stabilt
Jesusfokus	
Inget svar/vet ej	
Organisation/struktur	Geografisk spridning Organisation/personal Tillväxt/ledarträning
Engagemang	Frimodighet Engagemang/lekmän

Fråga 28. Vilka är ELM:s tre främsta styrkor?
Sammanlagda kategorier till rapportredovisningen

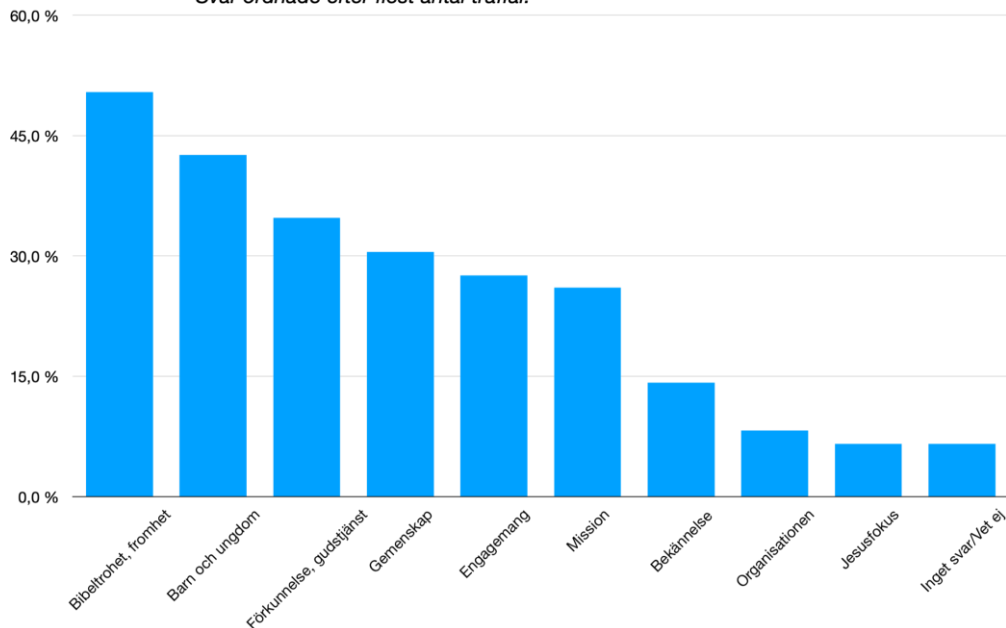
tabellen på nästa sida visar. ELM:s tre främsta styrkor enligt de tillfrågade är “Bibeltrohet, fromhet” (50 %), “Barn och ungdom, läger” (43 %) samt “Förkunnelse, gudstjänst, musik” (35 %). Dessa tre kategorier sammanfattar vad de tillfrågade menar är ELM:s främsta styrkor, och

generellt sett kan man säga att vad respondenterna i fråga 27 har angett att de förknippar ELM med återkommer i fråga 28 som ELM:s största styrkor.

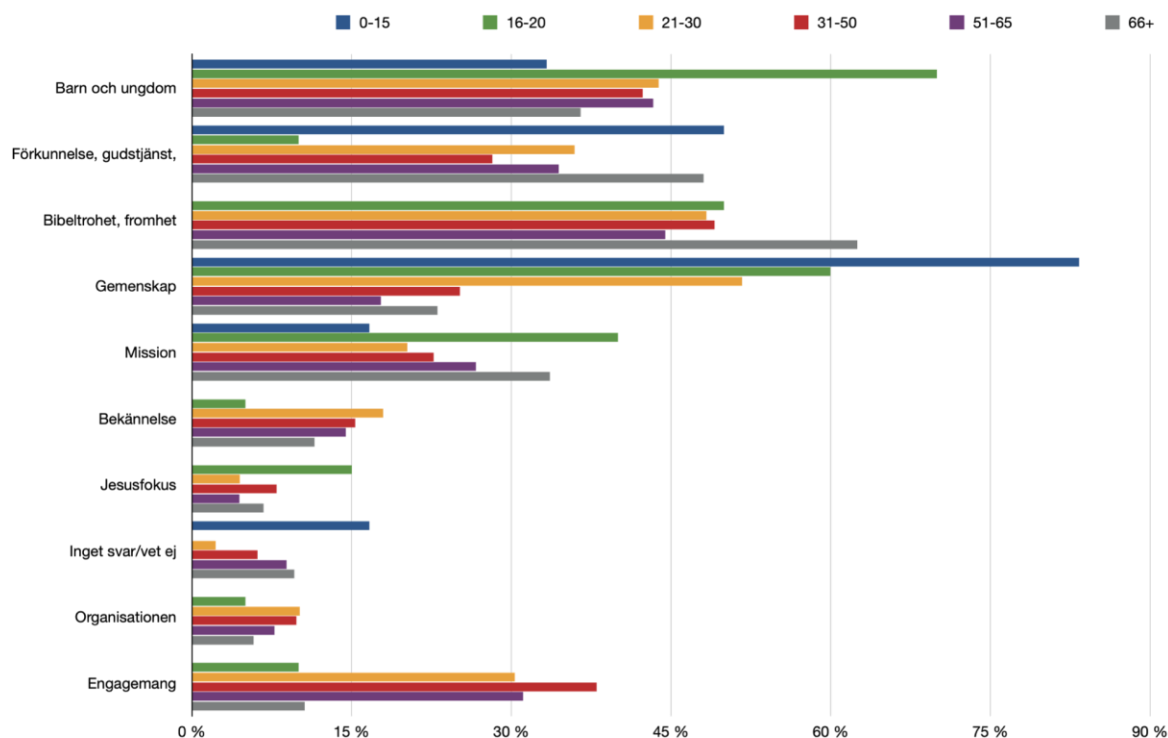
I genomgången nedan kommer de olika kategorierna att beskrivas och förklaras närmare. Man skulle kunna reagera på att “Jesusfokus” och “bekännelse” inte får större genomslag, men det är rimligt att anta att respondenter, explicit eller implicit, har sammankopplat de begreppen med förkunnelsen och/eller bibeltroheten. Kommissionen har ändå valt att låta dessa båda kategorier representeras självständigt.

Fråga 28. Vilka är ELM:s tre främsta styrkor?
Svar ordnade efter flest antal träffar.

En inte oansenlig grupp har svarat “Vet ej” på frågan om ELM:s styrkor, 7 % eller 31 respondenter. Några av dem svarar att de inte är tillräckligt insatta för att kunna svara, några har hoppat över frågorna 27-29 och några är kritiska till ELM och har därför valt att inte svara. När svaren bryts ner i olika åldersgrupper blir resultatet som det nedre diagrammet visar.

Fråga 28. Vilka är ELM:s tre främsta styrkor?
Svar i procent relativt antal respondenter i åldersgruppen.

0-15 år

För respondenterna i åldersgruppen 0-15 år är ELM:s styrka detsamma som vad man främst förknippar ELM med: gemenskap. Av de tillfrågade svarade 83 % “gemenskap”, 50 % “förkunnelse/gudstjänst” och 33 % “barn och ungdom”. En ung man svarade: “Gemenskap, Gudtjänster [sic!] och bra sång,” och en kvinna svarade: “Gemenskap, kärlek, relationer.”

17 % svarade “vet ej” respektive “mission”, men i praktiken var det 1/6 som gav dessa svar, om än det var två olika personer.

16-20 år

I åldersgruppen 16-20 år betraktar man “barn och ungdom” (70 %), “gemenskap” (60 %) och “bibeltrohet och fromhet” (50 %) som ELM:s största styrkor. Svaren känns igen från den föregående frågan, men barn- och ungdomsverksamheten skiljer sig i positiv bemärkelse: bara 25 % svarade att de förknippar ELM med barn- och ungdomsverksamhet men nu är det hela 70 %

som anger detta som ELM:s främsta styrka. En ung man svarar: "1: följer bibeln ärligt och gömmer inget, 2: gör mycket för barn och ungdomar, 3: mission." En ung kvinna svarar: "Jesus fokus, många olika sätt att nå folk, många förebilder i elm."

21-30 år

För respondenterna i den här gruppen är ELM:s främsta styrkor "gemenskap" (60 %), "bibeltrohet och fromhet" (48 %) samt "barn och ungdom" (44 %). Längst ner på respondenternas lista kommer "Jesusfokus" och "bekännelse" men som tidigare nämnts hänger dessa begrepp intimt samman med t.ex. bibeltrohet och förkunnelse.

När åldersgruppen angav tre kännetecken på ELM fick gemenskapen näst flest träffar (38 %), och när gruppen ska beskriva ELM:s styrkor hamnar gemenskapen och människorna klart överst. En kvinna, som blev kristen och kom i kontakt med ELM i tonåren, men idag är aktiv i annat sammanhang, svarade: "Kärleksfulla tanter, ungdomsverksamheten, förmågan att se människor." En annan kvinna, uppvuxen och idag aktiv i ELM, svarade: "Människorna i föreningarna! All iver och allt engagemang. All ideell verksamhet." En man, som växte upp i ELM men idag är aktiv i annat samfund svarade:

1. Bra nätverk av goda relationer, vänner som verkligen älskar varandra. 2. Duktiga predikanter 3. Grymma ungdomsläger.

Samtidigt som gemenskapen lyfts fram som stark och god i fråga 28 finns också en kritik av att det bara är så för den som kommer in och anpassar sig till normen i andra frågor. I en djupintervju med en man i åldersgruppen, uppvuxen i ELM och idag aktiv i ELM, kommenteras gemenskapen, och hans svar är representativt för flera personer ur alla åldersgrupper:

ELM har en utmaning i att få nya människor att känna sig som en del av gemenskapen. Att engagera sig i uppgifter gör att det blir lättare. Man behöver vara observant på hur människor kommer in i gemenskapen och på hur man välkomnar nya.

En ung man blev kristen i tonåren, har gått bibelskola i ELM:s regi men beskriver sig idag inte som kristen. När han beskriver varför han inte betraktar sig som kristen svarar han: "Jag flyttade och kom inte in i en ny gemenskap, Trosmissiga invändningar, Känslomässiga invändningar," Samtidigt kan man se i fråga 22 att en av de starkast bidragande orsakerna till att människor har blivit kvar i tron är just gemenskapen.

Flera respondenter i gruppen har gett svar som kommissionen har placerat i underkategorin "öppenhet, frihet" och sedan slagit samman i den större kategorin "gemenskap". Öppenheten har med gemenskapen att göra, men i vissa respondenters svar handlar det inte bara om att gemenskapen är välkomnande utan också att det finns en öppenhet för att ställa frågor, för att samtala och att ifrågasätta. En man, som inte har vuxit upp i ELM och idag är aktiv i ELM och annat samfund, svarar:

Att förkunnelsen är bibeltrogen. Att församlingen är öppen och mottagande mot besökande och nya människor.

I en av djupintervjuerna, som det refererades till i fråga 27, med en kvinna i den aktuella åldersgruppen, lyfte kvinnan fram just öppenheten för att samtala och att många medlemmar verkar ha tänkt igenom sin tro och är villiga att diskutera:

Jag hade många frågor när jag var ny i tron och uppskattade öppenheten, nästan vem man än frågade verkade den personen ha tänkt igenom sin tro. Den öppenheten har jag verkligen uppskattat med ELM. I alla föreningar jag har kommit i kontakt med har jag upplevt en väldig innerlighet och att folk tar sin tro på allvar, och det tror jag är viktigt för mig som ny i sammanhanget.

Fler respondenter har angett som en styrka att det finns djup, stringens och öppenhet i ELM för teologiska samtal och analyser. En ung man, uppvuxen i ELM men idag aktiv i annat sammanhang, svarade: "Värmen i gemenskapen, stringens i analyser, många resursstarka medlemmar (materiellt och immateriellt)" och utvecklade i fråga 32:

ELM har en ganska intressant position i Sverige, inte minst utifrån att de är ett av få samfund som inte tillåter kvinnliga präster. Styrkan i gemenskapen är stor och viktig, samtidigt finns det stort behov av att utmana varandra inom ELM. Min bild av ELM:are är att det ofta är väldigt duktiga och kompetenta människor, men kanske lite väl bekväma eller trygga. Man kan inte förvänta sig att alla ska vara superextroverta och risktagande, men kanske att ELM kan visa på hur en "konservativ" gemenskap kan sprudla av liv och t.ex. bli extremt givmilda.

En man som blev kristen i tonåren, inte uppvuxen i ELM men idag aktiv i rörelsen, svarade:

Det gemensamma ansvarstagandet, tydligheten i etiken och i alla människors behov av frälsning, det stora engagemanget hos medlemmarna.

Näst efter gemenskapen är det bibeltroheten och fromheten som är ELM:s största styrka enligt 21-30-åringarna. Av de svarande har 35 % gett svar som faller inom underkategorin "bibeltrohet", vilket gör detta till en väldigt viktig fråga för åldersgruppen. Begreppet "fromhet" behöver förklaras något närmare. Flera respondenter har lyft fram ELM-ares iver, hängivenhet, bön, tro eller annat som hör samman med karaktärsdrag eller helgelse. Den typen av svar är svåra att kategorisera, men kommissionen har gjort avvägningen att karaktärsdrag/heligelse hör samman med att människor vill låta livet präglas av Bibeln och att det därför kan slås samman med bibeltroheten. Man hade kunnat välja ett annat begrepp som "lärjungaskap" i stället. Totalt i enkätsvaren är det 29 respondenter (eller 6 %) som har gett ett svar som kan hänföras till kategorin "fromhet". I den aktuella åldersgruppen har 5 % av respondenterna gett ett sådant svar. En ung man, delvis uppvuxen i ELM och idag aktiv i ELM och annat samfund, anger som ELM:s främsta styrkor: "Bönens kraft, Missionsiver, bibeltrohet." Här har kommissionen valt att tolka "bönens kraft" som "fromhet".

En annan man som har vuxit upp i ELM och idag är aktiv i ELM, svarar:

god förkunnelse, liten (därmed potentiell möjlighet till snabbare beslut även om det sällan sker), innerlig tro på Jesus bland medlemmarna

Här har kommissionen tolkat den "innerliga tron" som ett tecken på fromhet. Begreppet "liten" med kommentar om möjliga beslutsvägar har hänförs till kategorin "organisationen".

31-50 år

Åldersgruppen 31-50 år betraktar ELM:s främsta styrkor som "Bibeltrohet, fromhet" (49 %), "barn och ungdom" (42 %) och "engagemang" (38 %). Dessa ämnen återkommer gång på gång i olika varianter i respondenternas svar. En kvinna, uppvuxen i ELM men idag aktiv i annat samfund svarade:

Förmågan att samla barn och unga och bygga starka gemenskaper, förmågan att engagera många medlemmar och skapa en ansvarskänsla, konfirmandlägerna [sic!] är oerhört viktiga.

En man som inte har vuxit upp i ELM men idag är aktiv i ELM och annat samfund, svarar:

1) Lekmannarörelse 2) Läger stor betydelse vid förkunnelsen om Jesu nåd och vår rättfärdiggörelse genom tro 3) viljan och frimodigheten att nå människor med evangeliet inte minst barn och unga.

Några respondenter lyfter även fram villigheten att stå för en övertygelse även om den inte är bekväm eller i takt med tiden, t.ex. en kvinna som har vuxit upp i ELM och fortfarande är aktiv:

Tydlig bekännelse till den kristna tron, räds inte att "gå emot" samtiden, tar inte till nymoderna uttryckssätt bara för att vinna mark.

En kvinna, som har kommit in i ELM i vuxen ålder säger i en djupintervju att det som gjorde starkast intryck på henne när hon kom med i ELM var dels att man vågade ta upp de svåra bibeltexterna i predikan och stod för att hela Bibeln är Guds ord, dels det stora lekmanengagemanget.

Även de som är mycket eller måttligt kritiska i sin bild av ELM lyfter fram bibeltroheten, barn- och ungdomsverksamheten, engagemanget och förkunnelsen som ELM:s styrkor. En av de djupintervjuade blev kristen i vuxen ålder och kom genom en vän in i en ELM-gemenskap. Där fick hon utrymme att ställa alla sina frågor och fick ett socialt sammanhang som gjorde att hon blev kvar. Hon beskriver ELM:s styrkor som:

Undervisningen - om än lite för smal. Tron på Bibeln som Guds ord - om än för fyrkantig på vissa områden. Uthållighet och arbetsvilja - om än med behov av förnyelse.

I djupintervjun förtydligar kvinnan sina svar och uttrycker sin frustration över att det händer så lite i ELM och att man är så förändringsobenägen:

Jag beskriver ELM som jesusfokuserat, arrogant och likformigt. Jesuscentrerat betyder att de flesta jag stöter på, oavsett var, så har de en tro på Jesus som sin frälsare. Det är ELM oerhört bra på. Vi är så bra på att vara frälsta att vi faktiskt borde ha kraft att gå vidare.

Samma trend märks i fråga 28 som i fråga 27 gällande gemenskapen: betydelsen avtar för varje åldersgrupp till och med åldrarna 51-65 men den ökar igen i den sista åldersgruppen. För respondenterna i åldersgruppen 31-50 år kommer gemenskapen på femte plats med 25% av svaren. En annan av de djupintervjuade lyfter fram centreringen kring Ordet, medlemmarnas engagemang och barn- och ungdomsverksamheten, som ELM:s främsta styrkor. Dessa tre drag skapar en gemenskap och samhörighet mellan medlemmarna som är stark och oerhört värdefull. Samtidigt reflekterar mannen över att det kan vara svårt att komma in i gemenskapen och få en plats:

Det finns ett socialt raster i rörelsen som inte är helt enkelt att passa in i, jag vet inte, det finns något gott i det om man väljer att se de goda sidorna men också något exkluderande, i den här glädjen över att vara bibeltrogen och rättrogen finns också risken att man exkluderar eller inte riktigt kan hantera människor som inte ställer upp på exakt samma normer.

Bland respondenterna i både den här åldersgruppen och i den föregående har 10 % gett ett svar som har med organisationen ELM att göra. Det kan handla om ett starkt driv bland medlemmarna, att man upplever rörelsen som organiserad och välskött eller att ELM har goda ambitioner. En man som har vuxit upp och idag är aktiv i ELM svarade: "Bibeltrohet, Gudsrelation, Ambitioner."

51-65 år

I åldersgruppen 51-65 år betraktar man bibeltroheten (44 %), barn- och ungdomsverksamheten (43 %) och förkunnelsen/gudstjänsterna (34 %) som ELM:s största styrkor. En respondent, en kvinna som har vuxit upp i ELM och idag är aktiv i ELM och annat samfund, svarar: "Mission Bibeltrohet Barn o ungdomsverksamhet." En annan, en kvinna som inte har vuxit upp i ELM men idag är aktiv i rörelsen, menar att ELM:s största styrkor är: "Bibeltrohet, central förkunnelse, barn och ungdomsverksamhet." Ytterligare en respondent, en man som har kommit med i ELM på senare år, menar att ELM:s styrkor är just förkunnelsen samt barn- och ungdomsverksamheten. Han förtydligar i fråga 29, om de viktigaste frågorna för ELM:s framtid:

Hur behålla ungdomar, Hur följa med i tiden men ändå behålla en ren lära, hur nå ut i ett allt kraftigare mediabrus

En av de djupintervjuade respondenterna, en kvinna som har vuxit upp i ELM och idag är med i ELM, men som varit aktiv i andra sammanhang under en längre period däremellan, talar om bibeltroheten som en av styrkorna i rörelsen. Även om hon reagerade starkt på en dömande kultur under sin uppväxt kunde hon känna en stor tacksamhet över bibeltroheten och allt hon

hade lärt sig som ung, vilket hon tog med sig till de andra sammanhangen hon hamnade i som vuxen. Nära förbunden med bibeltroheten är integriteten och viljan att stå för sina åsikter:

ELM har integritet. Man kan stå fast vid vad man tror på även om det inte är populärt. Det finns ett mod att stå för sina åsikter som jag uppskattar väldigt mycket.

Idag upplever hon mycket större frihet i ELM och en större öppenhet för att möta andra kristna utan att se ner på dem, även om det fortfarande finns spår av den gamla rädslan kvar. En man, som inte har vuxit upp i ELM men idag är aktiv, ger ett liknande svar och lyfter fram ELM:s trygghet i sina övertygelser: "Att vi inte följer tidens 'trender' utan står fasta inför Guds ord."

Bland dem som har vuxit upp i ELM, helt eller delvis, och som idag är aktiva i ELM och/eller i ELM och annat samfund återkommer ständigt bibeltroheten, barn- och ungdomsverksamheten och det ideella engagemanget som ELM:s styrkor. En man menar att ELM:s största styrkor är: "Barn- och ungdomsfokus. Lekmannafokus. Växande," och utvecklar i fritextutrymmet i fråga 32:

Jag är mycket tacksam för vad jag fått genom ELM. Jag skickar med glädje mina barn till verksamheten och att de får växa i ett kristet ledarskap.

En annan respondent, kvinna som är uppvuxen och idag aktiv i ELM, svarar kortfattat: "Undervisning, bibeltrohet, lekmanarörelse" och följer upp svaret i fritext i fråga 32:

Jag vill TACKA och BE för ELM och all välsignelse jag fått genom ELM !!!

66+ år

I den äldsta gruppen känns mönstret igen från de övriga grupperna. ELM:s största styrkor är enligt denna grupp bibeltroheten (63 %), förkunnelsen och gudstjänsten (48 %) samt barn- och ungdomsverksamheten (37 %). Som svar på frågan skriver några respondenter helt sonika "ELU".

Två saker kan vara värda att nämna som sticker ut något jämfört med de andra grupperna: för det första att missionen värderas högt i gruppen, 34 % har angett missionen som en av ELM:s tre styrkor vilket är den högsta andelen sedan åldersgruppen 16-20 år, och för det andra att engagemanget bara får 11 % av svaren vilket är det lägsta sedan åldersgruppen 16-20 år.

Det bör dessutom noteras att 10 % av de tillfrågade inte har gett något svar alls på frågan, alternativt har svarat "vet ej". Också i den förra gruppen var det många, 9 %, som gav det svaret. Det kan vara av olika skäl som respondenterna inte lämnar ett svar på frågan. En av dem, en man som har vuxit upp i ELM och idag fortfarande är aktiv, lämnade ett kryss på såväl fråga 27 som 28 men svarade i fråga 29, om de viktigaste frågorna för framtiden: "Bibeln, Bibeln, Bibeln." En annan person, uppvuxen och fortfarande aktiv i ELM, har svarat med frågetecknen på frågorna 27-29 men har i svaret på fråga 30 kryssat i att denne har förtroende för ELM:s styrelse och ledning, tycker att ELM utvecklas i positiv riktning samt gärna stöttar ELM ekonomiskt.

Alla som har svarat blankt är dock inte positiva till ELM. En man som har vuxit upp i ELM och fortfarande är aktiv menar att ELM utvecklas i negativ riktning och svarar på fråga 27 att han upplever att ELM har blivit mera sekulariserat på senare tid. Han skriver vidare som svar på fråga 32: “Jag ber om väckelse, både hos mig själv och inom ELM och i Sverige.”

Förkunnelsen och bibeltroheten är central för den här åldersgruppen. Några respondenter uttrycker sin uppskattning av lekmanpredikanterna, och en kvinna som har vuxit upp i ELM och fortfarande är aktiv, svarar: “Bibeltrohet, barn- o ungdomsverksamhet, nya unga predikanter med god teologisk bakgrund.” En kvinna som inte har vuxit upp i ELM men idag är aktiv i rörelsen, skriver:

Tilliten till Guds Ord, mån om att Bibeln och inte dagens tyckanden är auktoriteten, längtan efter att vinna människor för Herren.

Fråga 29. Vilka är de tre viktigaste frågorna för ELM:s framtid?

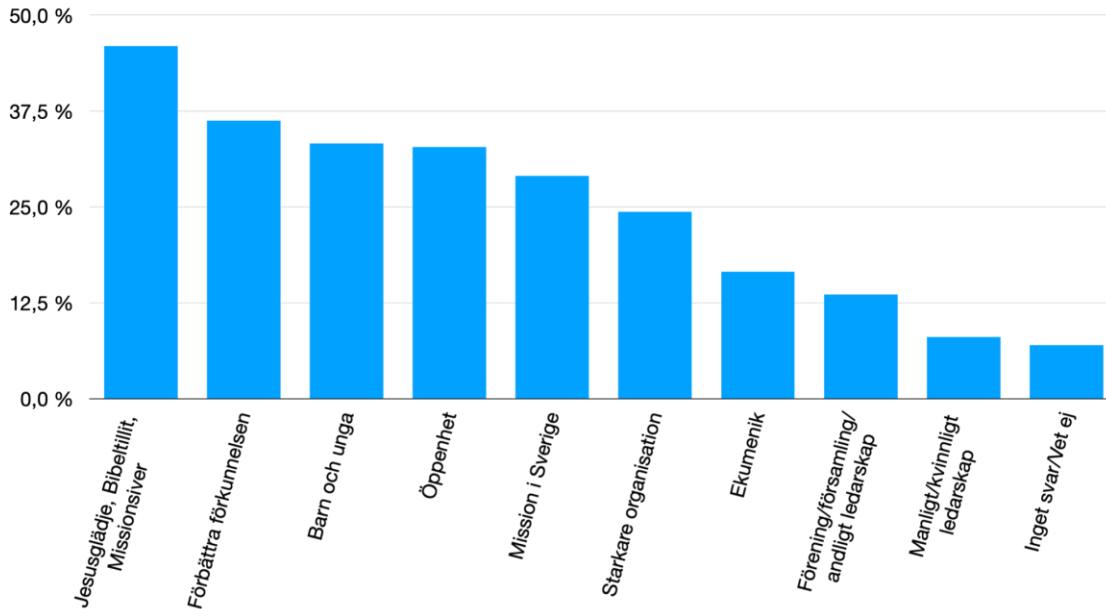
Nästa fråga i enkäten, om de viktigaste framtidsfrågorna, hör nära samman med de två föregående om ELM:s kännetecken och styrkor. En man frågade i svaret på fråga 28 var frågan 28b. fanns, om “ELM:s tre främsta svagheter”. Kommissionens avsikt med fråga 29 har varit att överbrygga just ELM:s styrkor och svagheter genom att fråga om de viktigaste sakerna för ELM att jobba med för framtiden. Dessutom är frågan avsedd att vara till hjälp när kommissionen ska svara på den tredje målsättningen enligt direktivet, att ge “förslag på tre fokusområden för styrelse och ledning att arbeta med under de kommande tio åren”.

Denna fråga har fått samma bearbetning som de föregående två och samma utmaningar har gjort sig gällande som för de förra. Kommissionen sorterade först svaren i tjugofem olika underkategorier som därefter samordnades i tio övergripande kategorier. I tabellen redovisas vilka rubriker som samordnades i vilka kategorier. Som kan anas av de många underkategorierna har respondenterna haft många tankar om vad som är viktigt för ELM:s framtid och när man sammanställer resultatet blir utfallet enligt tabellen på nästa sida.

Kategori	Sammanlagda kategorier
Jesusglädje, Bibeltillit, Missionsiver	Mission utomlands Bibeltrohet Jesusfokus Bekännelsestrohet
Förbättra förkunnelsen	Lärjungaskap Tala till nutiden inkl. digitalisering Förkunnelse/gudstjänst inkl. musik Apologetik/undervisning
Barn och unga	Barn- och ungdomsverksamhet inkl. läger Familj Återväxten från ung till äldre inkl. relationen till ELU
Öppenhet	Gemenskapen (inkluderande gemenskap) Öppenhet för tvivel och oliktänkande Öppenhet från slutenhet, att inte döma/fördöma
Mission i Sverige	Mission i Sverige Nyplantering Diakoni
Starkare organisation	Ideellt engagemang Organisation: ekonomi personal Organisation: skära ned, fokus, förnyelse ELM:s tillväxt inkl. enhet och försoning
Relationen till andra kristna	
Förening/församling/andligt ledarskap	
Manligt/kvinnligt ledarskap	
Inget svar/Vet ej	

Fråga 29. Vilka är de tre viktigaste frågorna för ELM:s framtid?
Sammanlagda kategorier till rapportredovisningen

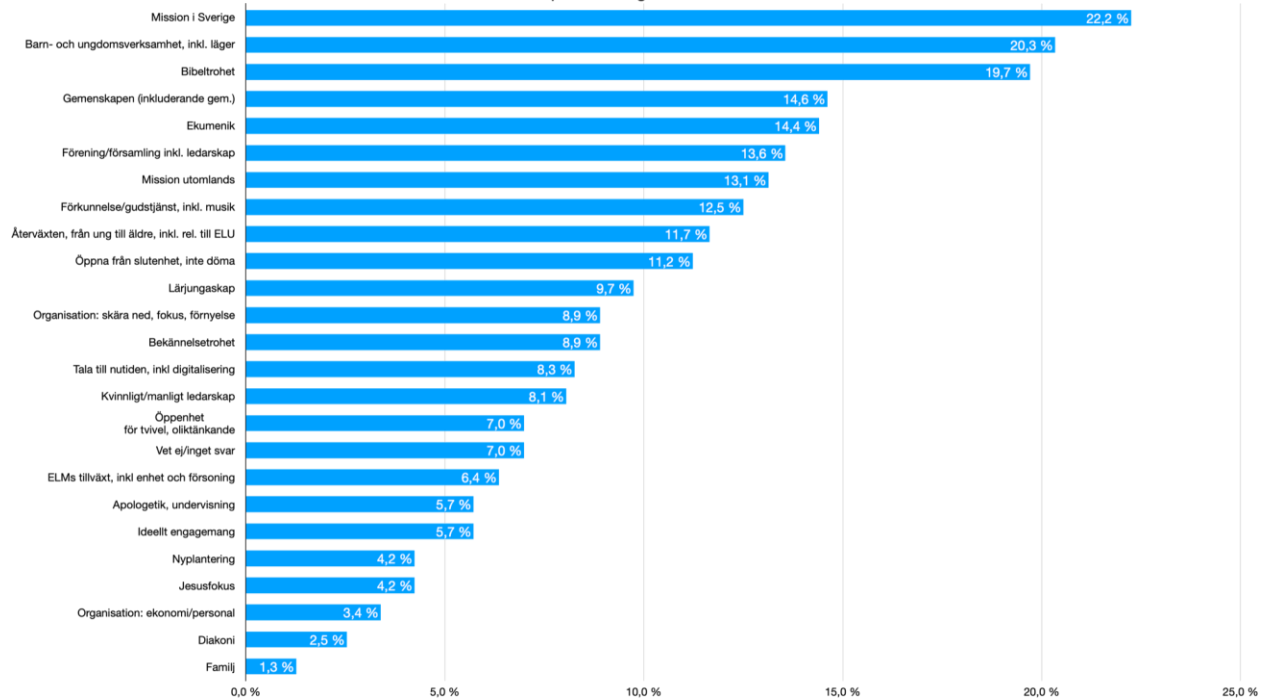
Fråga 29. Vilka är de tre viktigaste frågorna för ELM:s framtid?
Svar ordnade efter flest antal träffar.

Bland respondenterna har 46 % fört fram “Jesusglädje, bibeltillit och missionsiver” som ELM:s viktigaste fråga/-or att arbeta med i framtiden. Därefter kommer frågor om förkunnelsen, som den näst viktigaste frågan med 36 % av svaren, och som den tredje viktigaste frågan kommer barn och unga med 33 % av svaren. Med tanke på de många underkategorierna kan det vara intressant att se utfallet på samtliga 25 rubriker och då får man följande resultat, först presenterat som ett ordmoln, därefter som tabell.

Fråga 29. Vilka är de tre viktigaste frågorna för ELM:s framtid?
Svar ordnade efter flest antal träffar på subkategorier

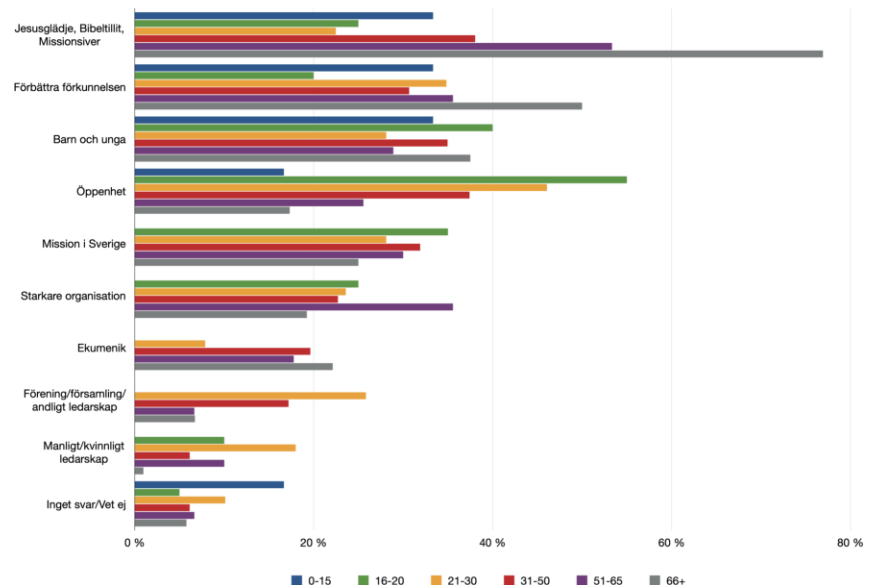

Texten i tabellen är liten men topp fem är “mission i Sverige” (22 %), “Barn- och ungdomsverksamhet inklusive läger” (20 %), “Bibeltrohet” (20 %), “Gemenskap (inkluderande gemenskap)” (15 %) samt “Ekumenik” (14 %). Längst ned hamnar “Nyplantering” och “Jesusfokus” (4 % vardera), “Organisation: ekonomi/personal” (3 %), “Diakoni” (3 %) och “Familj” (1 %). Utfallet kommenteras inte i det här skedet utan först i nästa stycke då utfallet i åldersgrupperna går igenom, och då är det huvudsakligen sammanställningen i de tio kategorierna som kommenteras och bara i enstaka fall kommenteras resultatet i respektive underkategori.

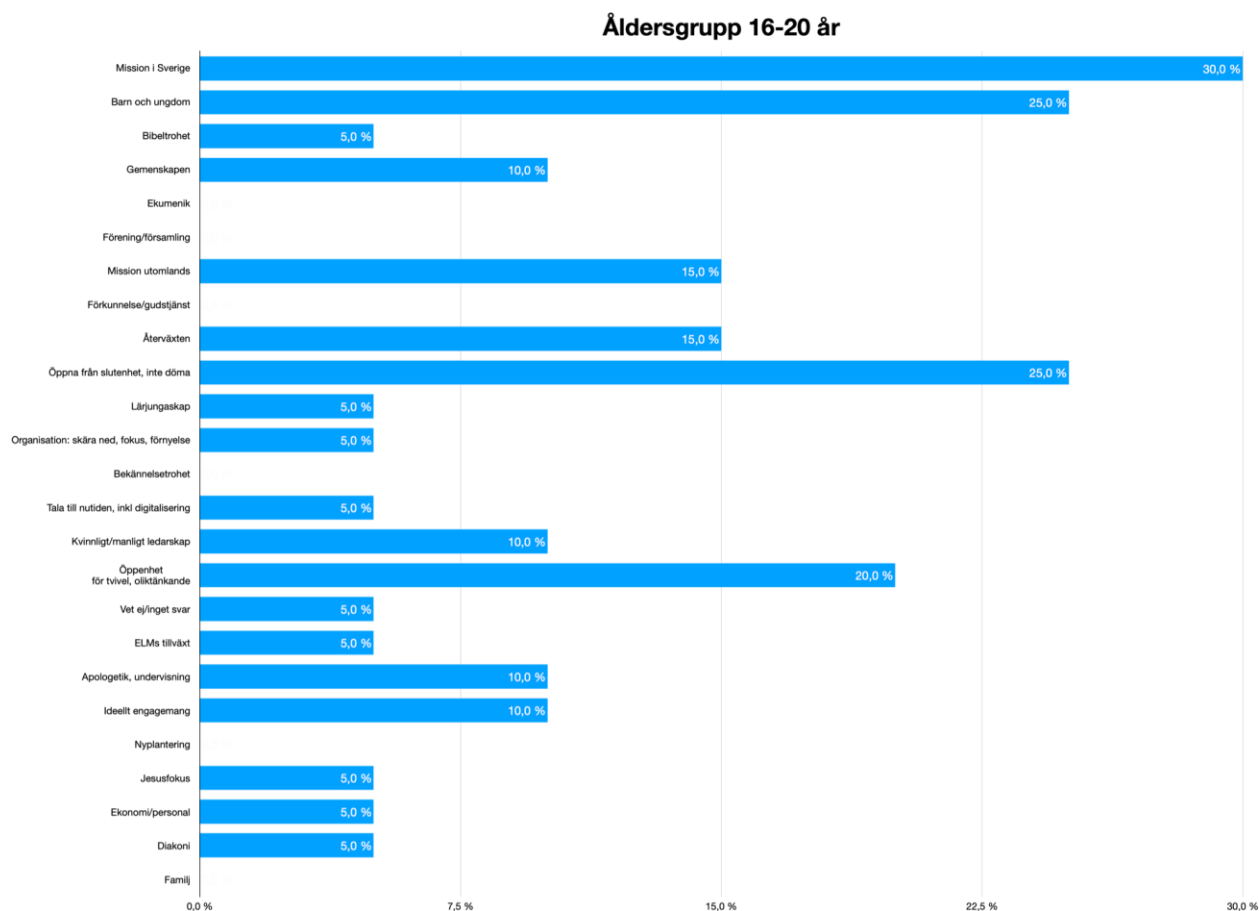
0-15 år

För den yngsta åldersgruppen är “utlandsmissionen”, “förkunnelsen” samt “barn och unga” jämnt viktiga (33 %). En respondent, som delvis har vuxit upp i ELM och idag är aktiv i rörelsen, skriver: “Hur ska vi göra missionen ännu större?” En annan svarar: “Ungdomsgrupper, Gudtjänster [sic!] och läger.”

Fråga 29. Vilka är de tre viktigaste frågorna för ELM:s framtid?
Svar i procent relativt antal respondenter i åldersgruppen.

16-20 år

Respondenterna i nästa åldersgrupp anger som de viktigaste framtidsfrågorna “mission i Sverige” (30 %) samt “barn och ungdom” och “öppenhet, att inte döma” (25 % vardera). En respondent, man uppvuxen och aktiv i ELM, skriver:

1) Hur kan ELM öka frimodigheten att tjäna? 2) Hur gör ELM så att gemenskapen är inkluderande för alla? 3) Hur kan ELM förhindra att folk lämnar när de blir vuxna?

Nästan en tredjedel av respondenterna anger underkategorin “Mission i Sverige” som en av de viktigaste frågorna för ELM:s framtid. En av dem, man som vuxit upp i ELM och idag är aktiv i ELM och annat samfund, svarar:

Mission i Sverige. Utrusta medlemmar för att missionera och så de bevaras i tron. Gör ELM större.

En annan respondent, man uppvuxen och idag aktiv i ELM, svarar: “Apologetikens roll i gudstjänsten, mission i Sverige, och mission utomlands.” Ytterligare en, också hon uppvuxen och aktiv i ELM, svarar: “Hur får vi fler människor in till vår verksamhet? Hur får vi fler människor kristna? Hur blir vi ännu mer öppna och välkomnande?” Båda är positiva till ELM

och har goda erfarenheter med sig från hemmet och uppväxtföreningen/-församlingen men kvinnan tillägger i den sista frågan:

Tyvärr har jag hört att vi är ganska stängda och att det är svårt att komma in i vår starka gemenskap. Väldigt tråkigt att höra, och tyvärr inget jag tänkt på själv tidigare... Det måste vi ändra på!

En annan respondent, kvinna som delvis vuxit upp i ELM och idag är aktiv i annat samfund, beskriver hur hon lämnade tron under en tid eftersom hon inte kom in i en kristen gemenskap och inte fick vänner på läger. Hon betonar särskilt hur hur människor i ELM behöver tänka på att

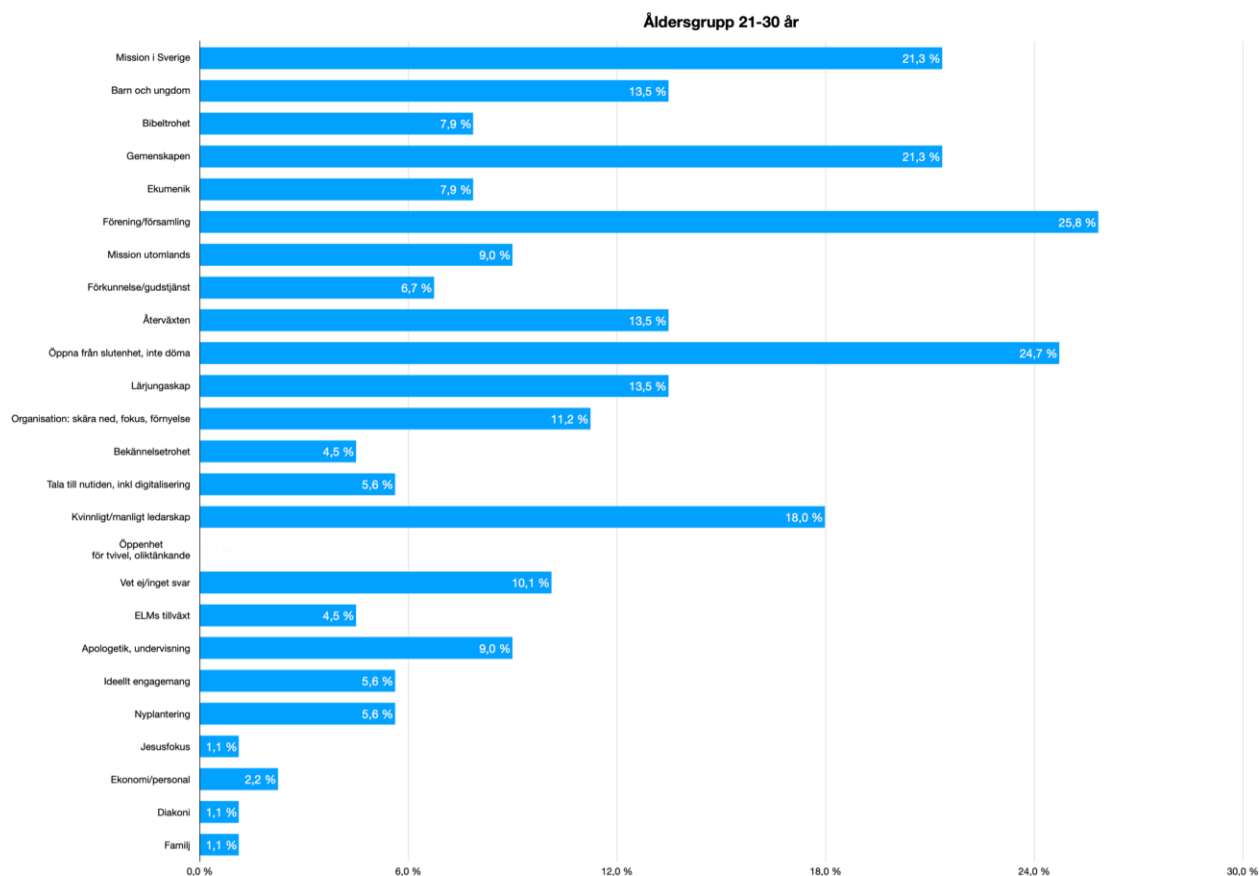
inte bara hålla sig till de dem [sic!] känner varje midsommar utan kanske tänka utanför boxen ibland. Få folk att känna sig inbjudna, välkomna och älskade.

Samma person lyfter fram frågan om kvinnligt ledarskap i ELM och skriver:

Har även stött på en del som ifrågasätter elms syn på kvinnor och därför lämnar. Jag personligen kan också se detta som ett stort problem jag mött. Om inte något annat tycker jag att ni bör förklara på ungdomsläger hur och varför mer. För i nuläget vet jag vad elm står för men inte för att elm berättat. Jag är väldigt intresserad av att göra [sic!] hur ni styrker er ståndpunkt genom bibeln för jag kan inte se det.

Flera är av åsikten att ELM behöver arbeta på, som en kvinna som inte vuxit upp i ELM och idag är aktiv i annat sammanhang säger, "att inte framstå som dömande. (Exempelvis när det gäller homosexualitet eller kvinnliga präster)", eller att ELM, som en man, ej uppvuxen i ELM eller kristet hem, aktiv i annat sammanhang idag säger, "kränker ner på en om man inte har exakt dom åsikterna som ELM står för".

21-30 år

När respondenterna i åldersgruppen 21-30 år beskriver vad som är de tre viktigaste framtidsfrågorna för ELM kommer frågor om förening/församling (26 %) först, därefter “öppenhet, att inte döma” (25 %) och på delad tredjeplats “mission i Sverige” och “gemenskapen” (21 %).

Den fråga som är enskilt viktigast för gruppen är den om “förening/församling”, med 26 % av svaren.

Vilka verksamheter är viktigast, behövs alla delar av verksamheten? Hur får vi fler att hitta till och stanna hos oss? Finns det behov av en tydligare Herde-roll i våra föreningar? (Kvinna, uppvuxen och aktiv i ELM.)

Hur behåller ni/vi de som vuxit upp i ELM? Vill ni/vi ha in kristna ifrån andra sammanhang? Ska ni/vi gå mot att bli församlingar istället för föreningar som ett komplement till svenska kyrkan (som det redan är på många håll i praktiken men som det inte är "officiellt")? (Kvinna, ej uppvuxen i ELM men idag aktiv.)

En respondent, kvinna som delvis vuxit upp i ELM och idag är aktiv i ELM och annat samfund, frågar sig:

Hur vi blir en mer öppen och välkomnande gemenskap, hur vi ska nå människor med evangeliet i Sverige idag, hur församlingsstrukturen ska se ut (tex. behöver vi en ny och mer permanent herderoll i församlingarna istället för bara kringresande predikanter, då många har "föreningen" som enda församlingstillhörighet).

Hon följer upp sitt svar i fråga 32 och utvecklar sin reflektion:

Jag vill återigen trycka på frågan om församlingsstruktur, en fråga som jag upplever att man inte funderar så mycket på i ELM. Jag skulle gärna se att det fanns en permanent ""herde"" i föreningarna (som det finns på vissa ställen), så att det fanns någon som känner medlemmarna och tar ansvar för deras andliga väl. [...] Kanske kan styrelsen gå in i denna roll mer konkret, om det inte går att anställa någon specifikt för uppdraget. Det skulle hur som helst vara bra om man visste vart man skulle vända sig vid behov av tex. själavård.

I en djupintervju funderar en av respondenterna mycket kring församlingsfrågan. Respondenten har själv upplevt att det varit svårt att känna sig hemma i en gemenskap som barn, då familjen var aktiv i flera olika församlingar/föreningar. Som vuxen kom respondenten till en församling som hade en större helhet av de fyra B:na i Apg 2:42 och det betydde mycket för respondenten. Respondenten menar att ELM behöver göra ett aktivt val för att församlingsfrågan inte ska göra att ELM tappar medlemmar. Samtidigt har respondenten inte något entydigt svar på hur det ska lösas, men pekar på enkla pragmatiska lösningar.

I den här åldersgruppen är det tydligt att frågor om öppenhet är alldeles central. "Gemenskap" och "öppenhet" utgör tillsammans 46 % av svaren. En respondent, man som vuxit upp i ELM och idag är aktiv i annat samfund pga flytt till ort där ELM inte finns, lyfter fram några frågeställningar som ELM behöver arbeta med:

Hur visar vi kärlek mot medmänniskor/medlemmar som inte delar våra åsikter? Hur säkerställer ELM att man inte tar på sig en allt för stor rock vad gäller t.ex. missionssatsningar? Vilken retorik behöver vi ha för att inte lätta på vad vi tror på, men samtidigt få människor att känna sig älskade och uppskattade?

Respondenten utvecklar sina reflektioner i fråga 32 och menar att ELM "gång efter annan i offentliga sammanhang (t.ex. predikningar under sommarmötet) uttrycker sig klumpigt och oförsiktigt när det gäller känsliga frågor".

Jag tror att det är viktigt för ELM att ta reda på hur man kan bli bättre på att möta människor som inte delar ELM:s åsikter i sakfrågor att ändå känna sig välkomna och älskade. Och klarar man inte av att göra det så bör man inte uttala sig alls. Det finns ett hyckleri i att med ena handen (omedvetet) sjasa bort oliktankande samtidigt som man med andra handen klappar sig på axeln för att man predikar Guds ord.

Den inkluderande gemenskapen och hur etiska frågor förkunnas eller samtalas om hör nära samman med varandra. En kvinna, uppvuxen och idag aktiv i ELM, menar att de viktigaste frågorna för framtiden är hur man välkomnar nya och gör gemenskapen mer öppen.

Min erfarenhet är att det ofta är ganska uppdelat/grupperat och familjer som känner varandra väl och att det fortsätter generation efter generation. Och kommer man då inte från en av dem "familjerna" kan det vara tufft att känna sig som en i "gänget".

För respondenterna i den här åldersgruppen är bibeltilliten en av ELM:s absolut största styrkor. Själva bibeltilliten är emellertid inte en av de viktigaste framtidsfrågorna för åldersgruppen men det är däremot hur bibeltilliten uttrycks och förmedlas vidare. På fråga 28 svarade 35 % att bibeltroheten är en av ELM:s tre största styrkor och i fråga 29 är det många respondenter som förtydligar att bibeltroheten behöver förknippas med omtanke och eftertanke. Det är detta som framkommer i underkategorin "Öppna från slutenhet; inte döma" (25 %).

Även om respondenterna kan uttrycka sig ganska kritiskt om ELM är saken tveeggad: å ena sidan uppskattar man bibeltrohet, å andra sidan tycker man illa om när bibeltroheten blir exkluderande. En respondent, man som vuxit upp i ELM men idag lämnat och är tveksam till om han beskriver sig som kristen eller ej, har i fråga 27 beskrivit ELM som "inåtvända, teologiska, hierarkiska", och menar att de viktigaste frågorna för ELM är att "bevara det teologiska samtidigt som ELM är relevant för samtiden".

Till frågorna om öppenhet hör förmågan att föra öppna samtal om svåra saker, vilket har framkommit i tidigare svar. En manlig respondent blev kristen i tonåren, är inte uppvuxen i kristet hem och beskriver sig inte som kristen idag. På frågan om vad som var avgörande för att han skulle lämna den kristna tron svarar han bland annat: "Hyckleri, intellektuell ohederlighet, total avsaknad av känslomässig övertygelse." När det gäller de viktiga framtidsfrågorna menar mannen att ELM behöver jobba med teologin och "öppna upp för debatter med part och motpart om man nu tror att tron håller för det".

En annan respondent, en man som är uppvuxen och aktiv i ELM, är representativ för många respondenter i den här åldersgruppen:

*Ämbets-/predikantsfrågan, framtoning/uttryckssätt, och överbryggnings-
ungdomsverksamhet/gudstjänstgemenskap.*

Näst efter öppenheten får "förbättra förkunnelsen" flest träffar, men det här är ett av få exempel på när sammanvägningen inte blir alldeles rättvisande. Kategorin "förbättra förkunnelsen" består av fyra underkategorier (se tabellen i början av avsnittet) som samtliga får under 10 % av svaren utom underkategorin "lärjungaskap" som får 14 % av svaren.

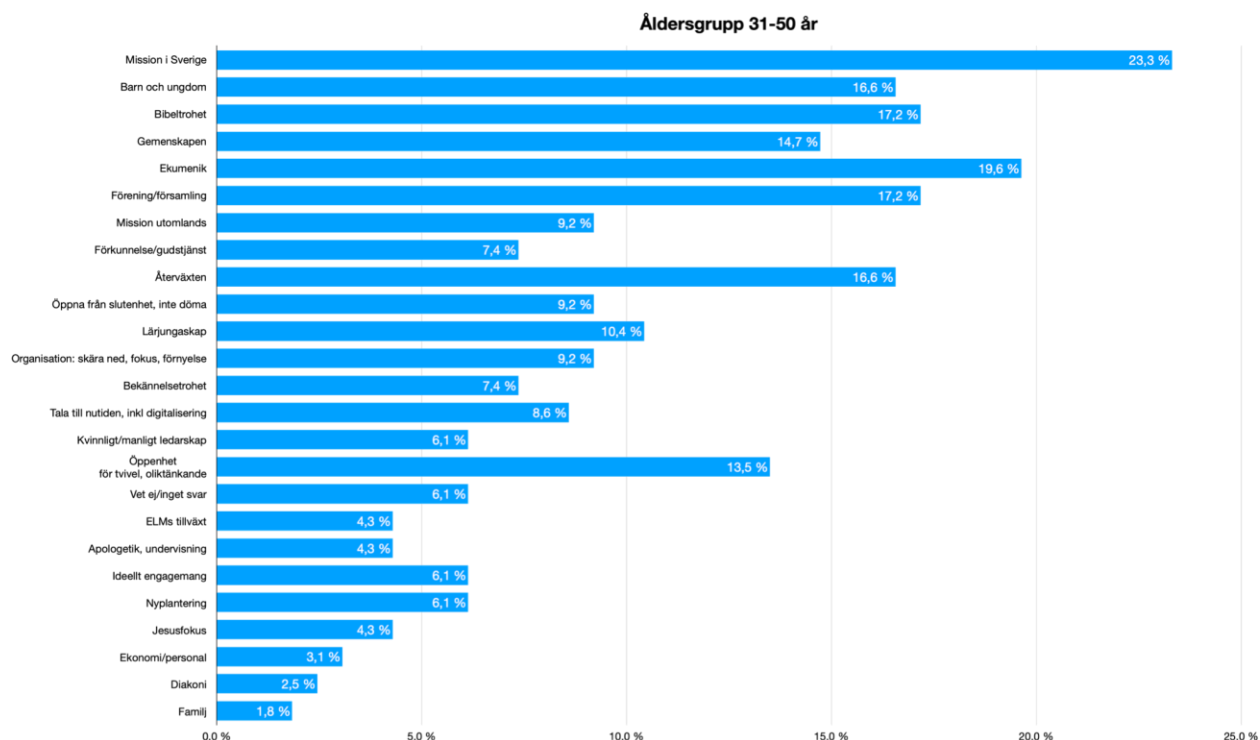
De sista två kategorierna som bör kommenteras i den här redovisningen är "Mission i Sverige" (21 %) och "Kvinnligt ledarskap" (18 %). För båda dessa underkategorier gäller att de allra flesta helt sonika har svarat "mission i Sverige", "manligt/kvinnligt", "kvinnligt ledarskap" och dylikt.

En respondent, en kvinna som har vuxit upp i ELM och idag är aktiv i rörelsen, har positiva erfarenheter med sig både från sitt uppväxtem och från sin hemförening. Tron har varit en självklarhet i hemmet och man har kunnat prata om vanliga invändningar mot kristen tro. För den här kvinnan kännetecknas ELM av bibeltrohet, gemenskap och engagemang, och de viktigaste framtidsfrågorna är: “Evangelisation i Sverige, frågan om församling/nattvard/ledarskap, manligt och kvinnligt.”

31-50 år

I nästa åldersgrupp, 31-50 år, är utfallet spretigt. De frågor som anses vara allra viktigast är “mission i Sverige” (23 %), “ekumenik” (20 %) samt “bibeltrohet” och “förening/församling” (17 % vardera) tätt följt av “barn och ungdom” samt “återväxten från ung till äldre, inklusive relationen till ELU” (16 % vardera).

Man bör lägga märke till att de två sista rubrikerna hör nära samman med varandra, liksom “gemenskapen” (15 %), “öppenhet, inte döma” (9 %) och “öppenhet för tvivel, oliktankande” (14 %). Dessa underkategorier ingår i de övergripande kategorierna “Barn och ungdom” och “Öppenhet”, vilket visar att medan “mission i Sverige” och “ekumenik” är de enskilt viktigaste frågorna för åldersgruppen är de viktigaste kategorierna av frågor de som rör barn och unga samt öppenhet. Skälen för att kommissionen inte lyfter fram “Jesusglädje, bibeltillit och missionsiver” i det här sammanhanget är dels att “Jesusfokus” i sig hamnar långt ner på listan, dels att missionsivern främst handlar om mission i Sverige medan missionsivern i ELM traditionellt sett har handlat om utlandsmissionen, som i den här sammanställningen hamnar avsevärt mycket längre ner på listan.

Mission i Sverige är alltså det enskilda område som flest respondenter lyfter fram som en framtidsfråga för ELM. En respondent, kvinna som vuxit upp i ELM och idag är aktiv i annat samfund, svarar: "Bibeltrohet, sakramentsförvaltning och missionsstrategi för alla onådda i Sverige." En annan respondent, kvinna som inte vuxit upp i ELM men som idag är aktiv i rörelsen, svarar: "Fortsatt långsiktig mission bland ickekristna grupper, bibeltilliten, nyplantering/nya gemenskaper i Sverige"

Som en kontrast till att mission i Sverige är det område som flest lyfter hade en kvinna i en djupintervju tankar om utlandsmissionen. Hon funderade kring varför det är så få som är villiga att åka ut som utlandsmissionärer idag och menade att det på gruppnivå är symtom på något i tiden. Sekularisering och bekvämlighet menar hon kan vara orsaker till detta. Samtidigt som hon såg behovet av fler missionärer i utlandet var det inte för sakens skull hon önskade det, utan för att det skulle vara ett tecken på en större gudslängtan.

Den fråga som kommer efter mission i Sverige är den om ekumenik, och här varierar svaren ganska kraftigt. Vissa menar att ELM bör närma sig EFS och Svenska kyrkan, medan andra menar att ELM bör arbeta närmare andra bekännelse trogna organisationer som Missionsprovinsen. En person, uppvuxen i ELM men idag aktiv i annat samfund, skriver helt enkelt: "Ekumeniken. Kvinnligt ledarskap. Stäng NUM." En annan respondent, man som inte vuxit upp i ELM och idag är aktiv i annat samfund, skriver:

Att samarbeta - eller fusionera med - andra bekännelse trogna rörelser inom och nära SvK, såsom EFS, fria kyrkliga stiftelser, Missionsprovinsen. Att betjäna de fattiga och utsatta, så ELM inte blir en intellektuell klubb för duktiga och välkammade. Att fånga upp ungdomar när de lämnar hemmet för studier eller arbete.

Ytterligare en respondent, kvinna som vuxit upp i ELM och idag är aktiv i rörelsen, svarar:

Relationen till Svenska kyrkan, förbli bibeltroget trots ökad friktion med samhället och andra samfund, bättre samarbete/samförstånd med ELU.

Hon följer upp sitt svar i fritext på fråga 32:

Våga vara salt i världen. Både när det gäller bibeltrohet OCH att påverka/omvända samhället/andra samfund/icke-kristna. Splittra inte ELM i onödan eller utan väl genomtänkta och väl kommunicerade beslut.

Några respondenter menar att öppenhet gentemot andra kristna sammanhang, som EFS och Svenska kyrkan, är en farlig väg att gå. En man som vuxit upp i ELM men idag har lämnat skriver:

Att klippa alla band till den fallna svenska kyrkan. Återvända till portalparagraferna på riktigt! Barnverksamhet och utlandsmission.

Respondenten beskriver hur en konflikt om ELM och Svenska kyrkan och/eller Missionsprovinsen infekterade den gemenskap han var en del av. Den frågan, samt uttalanden av vissa i ledande ställning i ELM, fick mannen att lämna ELM.

Som man kan ana av de citerade svaren gällande ekumenik hör frågan nära samman med bibel- och bekännelsetrohet, men också frågor om ELM:s identitet som missionsorganisation och/eller samfund. Detta är viktiga frågor för många respondenter – vissa är kritiska till ELM medan andra är mer positiva. En manlig respondent, uppvuxen i ELM men idag aktiv i annat sammanhang, menar att de viktigaste frågorna för ELM rör bekännelsen och identiteten som lågkyrklig vilket mannen menar bör förändras till en mycket kyrkligare identitet. Mannen skriver bland annat:

Menar man sig verkligen vilja vara mer än en missionsorganisation och mer än ett komplement till Svenska kyrkan så måste man förkovra sig i den lutherska bekännelsen och därmed ändra formerna för gudstjänsten, se till att få en episkopal struktur så att präster kan både utbildas och vigas och slutligen minska föreningstänket och inse att man måste bygga på apostlarnas och profeternas grund, där hörnstenen är Kristus Jesus själv (Ef. 2:20). Det innebär konkret att man tillsätter herdar (präster) i varje församling som har det pastorala ansvaret. Det kan inte en grupp människor ha oavsett om man kallar dem styrelse eller någonting annat.

En annan respondent, en man som inte har vuxit upp i ELM men idag är aktiv i ELM och annat samfund, uttrycker en annan ståndpunkt:

1. Ren och klar förkunnelse med både Lag och Evangelium. 2. Att ha goda psalmer och sånger med sitt syfte att hjälpa till att förstå förkunnelsen. 3. Liturgin är mig mycket kär numera!

Ytterligare en fråga som är viktig för respondenterna är barn och unga, och inte minst övergången från ung till vuxen. Flera respondenter betonar vikten av ett gott samarbete mellan ELM och ELU. En manlig respondent, uppvuxen och idag aktiv i ELM, menar att frågorna om förening/församling samt församlingsplantering är centrala för framtiden, och avslutar sitt svar med att kommentera övergången från ung till vuxen:

Få in ungdomar från ELU-sammanhang också i föreningar/församlingar (inte bara som ungdomsledare, men kanske också andra roller).

Liksom i den förra åldersgruppen kommer många respondenter in på frågor om hur ELM hanterar öppenhet, olik tänkande och en gemenskap som det är svårt att ta sig in i. En kvinnlig respondent, delvis uppvuxen i ELM och idag aktiv i annat samfund, skriver utförligt om tidigare erfarenheter av ELM och ELU. Hon menar att man svartmålad alla som inte var en del av ELM:

När jag var i ELU hände det att ledare exempelvis likställde Svenska kyrkan med "djävulens verk" och liknande, en slags föreställning om att alla sammanhang som inte

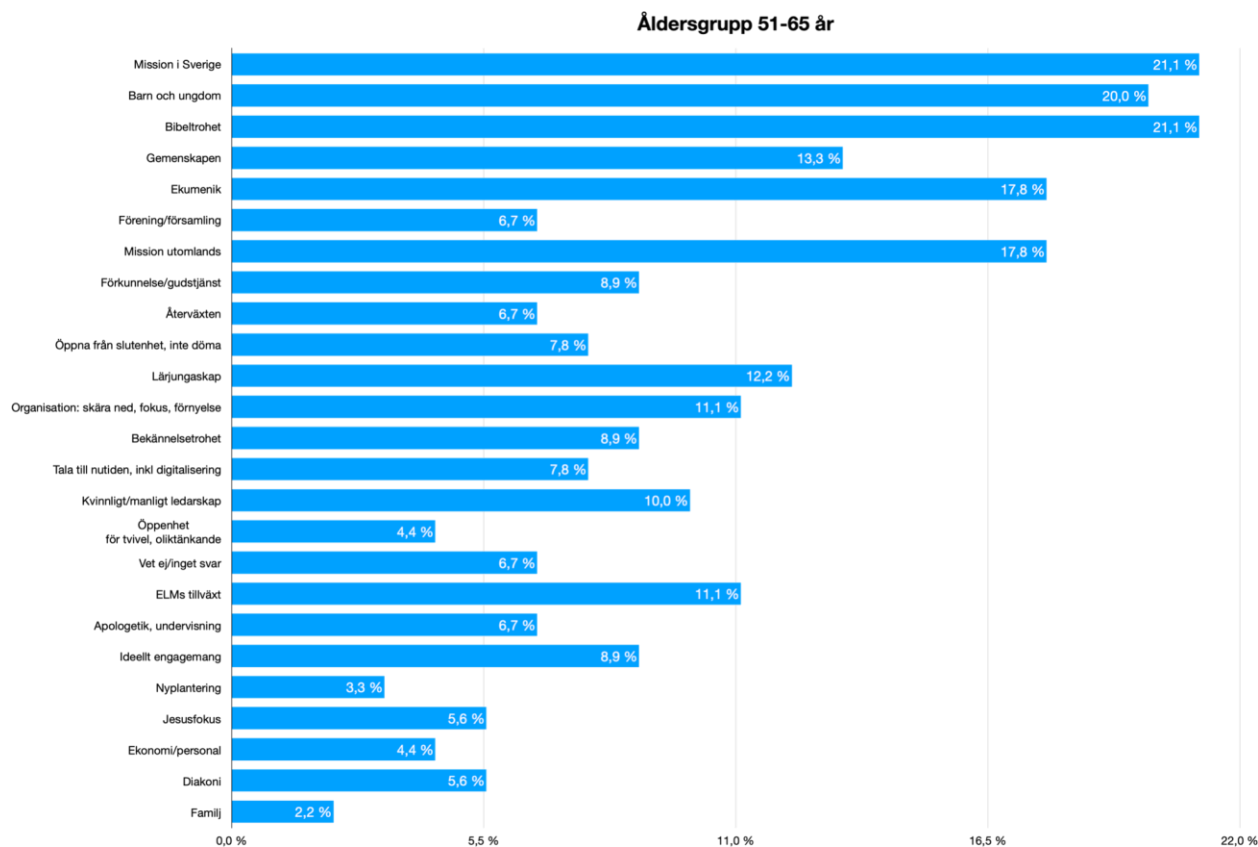
var ELM/ELU var en del av ett slags värdsligt förfall - ofta ett narrativ av "vi" och "dom" i relation till andra sammanhang.

Hon skriver också om hur människor har blivit "brända" av sin tid i ELM, och menar att ELM och ELU:s ledarskap behöver ta ett större ansvar för sina brister, samt att man behöver arbeta på hur man för samtal om frågor där det finns olika uppfattningar utan att tysta ner de avvikande åsikterna. Synpunkter som dessa känns igen från några av de djupintervjuer som har gjorts. En respondent, man delvis uppvuxen i ELM men idag aktiv i annat samfund, uttrycker vikten av att ELM står kvar i sina övertygelser men att man särskilt arbetar med hur dessa förmedlas:

När det kommer till sexualitet (främst i ert ungdomsarbete ELU men inte endast) så tror jag att det är jätteviktigt att ni tillåter er att stå kvar i era åsikter, men att ni rannsakar er själva om hur de förmedlas. Så mycket mer ödmjukhet behövs.

51-65 år

I nästa åldersgrupp ligger de tre viktigaste frågorna nära varandra sett till antalet svar. "Mission i Sverige" och "Bibeltrohet" kommer överst (21 % vardera), tätt följt av "barn och ungdom" (20 %). Utlandsmissionen och ekumeniken kommer emellertid inte långt efter (18 % vardera). Den här gruppen avviker från de andra i den bemärkelsen att man bedömer organisationsfrågor vara särskilt viktiga. I den övergripande sammanställningen, i tio kategorier, är organisationsfrågorna den näst viktigaste tillsammans med förkunnelsen (36 % vardera).

En kvinna, som har vuxit upp i ELM och idag är aktiv i rörelsen, svarar:

Att som organisation hålla sig nära Jesus, leda barn, unga o gamla till honom, nå ut till alla som inte nåtts av evangeliet.

En man, ej uppvuxen i ELM men idag aktiv i rörelsen, svarar:

Hur behålla ungdomar, Hur följa med i tiden men ändå behålla en ren lära, hur nå ut i ett allt kraftigare mediabrus.

Många respondenter i den här åldersgruppen har svarat ungefär som de två föregående, relativt kortfattat, men kärnfullt med några enstaka ord eller kortare fraser. Oavsett bakgrund återkommer gång på gång frågor om bibeltrohet, missionsiver – inte minst i Sverige – samt barn- och ungdomsverksamhet som de viktigaste för den här åldersgruppen. En kvinna som blev kristen i tonåren, inte uppvuxen i ELM men idag aktiv, svarar:

Fortsatt bibeltrohet o Jesusförkunnelse, Alphagrupper, Apoloetik för alla grupper.

Flera respondenter lyfter fram frågor som har med organisationen att göra. Många av dem menar att ELM behöver arbeta med sin identitet, vissa vill att ELM inte ska bli en (fri)kyrka, och några menar att ELM behöver bli större.

En man, som har vuxit upp i ELM men idag är aktiv i annat samfund, svarar:

Församlingsbegreppet. Definiera missionsfältet. Befria sig från sin sociala tradition.

En kvinna, som har vuxit upp i ELM och idag är aktiv i rörelsen, svarar helt enkelt:

“Medlemsökning.” En annan kvinna, som också är uppvuxen och idag aktiv i ELM, svarar:

Värva fler medlemmar Hur ska man få in pengar Fler föreningar

En man, uppvuxen i ELM och idag aktiv i ELM och annat samfund, svarar: “Hitta samarbetsparter, Ekonomin”

Även i den här gruppen återkommer frågor om ekumenik och kvinnligt ledarskap. En man, som har vuxit upp i ELM men idag inte är aktiv i något kristet sammanhang, svarar:

mission i Sverige istället för utlandsmission, samarbete med missionsprovinsen, bönedagar, och utveckla ungdomsarbetet

En kvinna som vuxit upp i ELM och idag är aktiv i annat samfund, skriver:

Hur kan ELM samarbeta med kristenheten? Hur tolkar ELM möjligheten till kvinnliga förkunnare? Hur bejakas och yttrar sig i våra liv friheten i Kristus?

Vissa respondenter bär på sår som på olika sätt präglar dem och som de beskriver i sina svar. En man, som vuxit upp i ELM och idag är aktiv i annat samfund, svarar på fråga 29:

Var inte för dömande i er förkunnelse. Fundera på ett samgående med EFS.

Han beskriver i fråga 32 hur han i samband med en skilsmässa upplevde att människor drog sig undan honom när han hade behövt dem som bäst. “Jag känner fortfarande att medlemmar i ELM är "präktigare" än oss, där livet inte alltid har gått spikrakt.”

En annan respondent, uppvuxen i ELM men inte aktiv i en kristen gemenskap idag, beskriver en komplicerad relation till ELM och tron i sin uppväxt med en auktoritär och oresonlig far, men en mor vars exempel ledde respondenten till en personlig tro. Personen beskriver svårigheter med att komma in i gemenskapen i ELM där alla känner alla utan att egentligen känna varandra. “Det är lätt att bli/känna sig ensam i all denna ELM-värld. Framförallt om du inte har någon partner.” På frågan om de viktigaste framtidsfrågorna svarar personen:

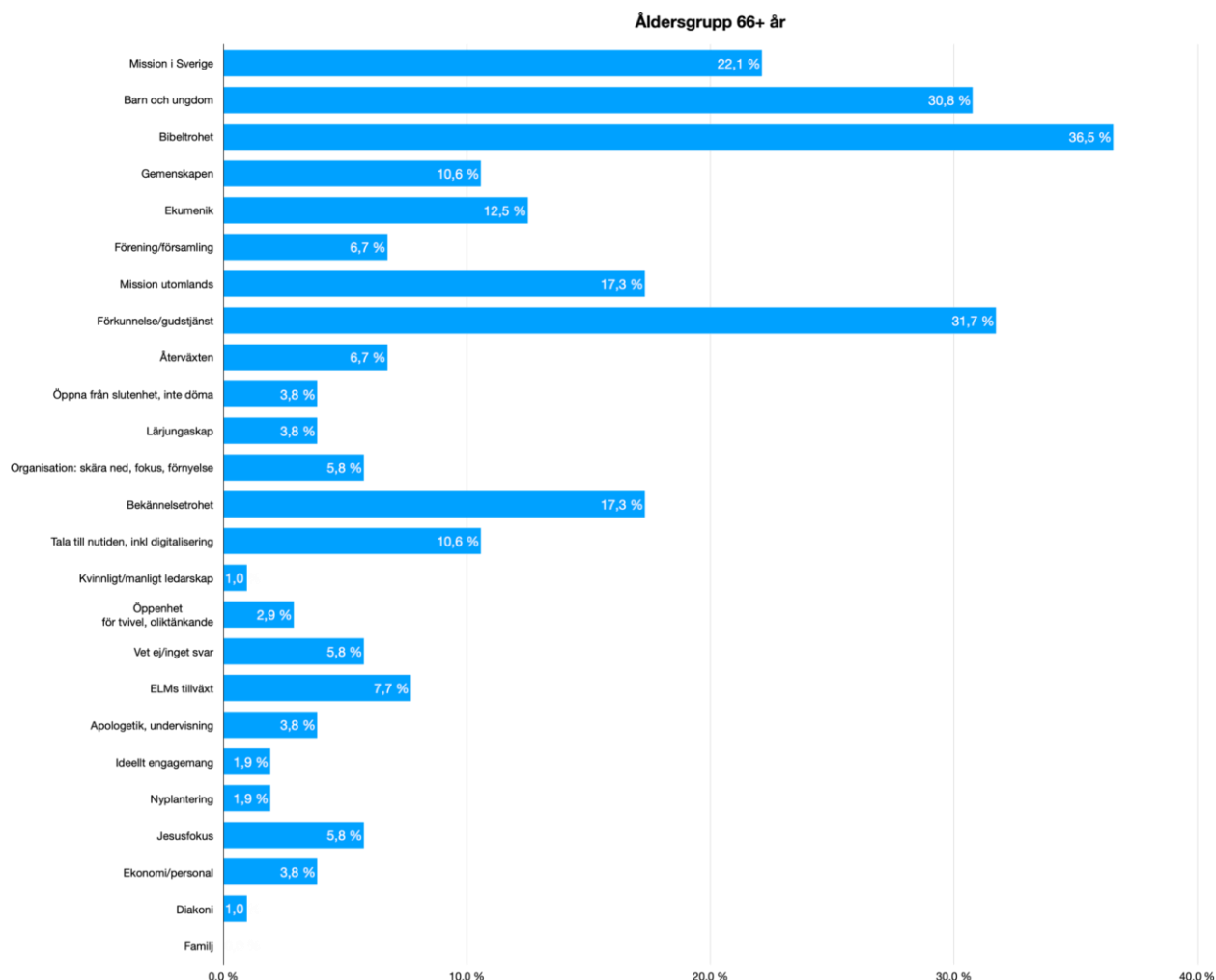
1) Kärleken till Guds Levande Ord, den Helige Anden och Jesus Kristus.

2) Det finns mer eller mindre djupa sår hos människor pga konflikter från/med BV- ELM som organisation. [...] Hur ska det gå till så att människor bli upprättade, kan förlåta/förlätas? Men finns det en vilja från ELM att ta i sådana aktuella konflikter? Kanske en Sanningskommission är en del i en Framtidskommission, inte för att sätta åt/dit någon, men att komma fram till det som gör så ont för att sedan kunna göra något åt det!

3) ELM allena eller finns det samverkan med andra samfund/kyrkor/kristenheten i Sverige? Ja det finns det!

66+ år

I den äldsta åldersgruppen är de allra viktigaste frågorna nära kopplade till bibel- och bekännelsestrohet. Den viktigaste frågan i den här åldersgruppen är bibeltrohet (37 %), därefter

förkunnelse/gudstjänst (32 %) tätt följt av barn och ungdom (31 %). Några saker är värda att kommentera, särskilt i relation till svaren från de övriga åldersgrupperna.

Frågor om öppenhet är mycket mindre framträdande i den äldsta åldersgruppen jämfört med de andra. Inte fler än fyra procent av respondenterna lyfter fram “öppna från slutenhet, inte döma” och tre procent “öppenhet för tvivel, oliktankande” som några av de viktigaste framtidsfrågorna för ELM. Frågor om manligt och kvinnligt ledarskap får bara en procent av svaren, och jämfört med de andra åldersgrupperna är det få respondenter som kommenterar frågor om förening/församling (7 %) och återväxten från ung till äldre (7 %) även om frågorna givetvis berörs i svaren. Det är värt att lägga märke till hur missionen i Sverige rankas som viktigare än

utlandsmissionen också i den här åldersgruppen, och därmed har samtliga åldersgrupper utom de allra yngsta angett Sverige som det viktigaste missionsfältet för ELM i framtiden.

De viktigaste frågorna för den här åldersgruppen är, som diagrammet ovan visar, Jesusglädje, Bibeltillit och Missionsiver, vilket i sin tur hör nära samman med förkunnelsen. En respondent, kvinna som blev kristen i vuxen ålder, inte uppvuxen i kristet hem men idag aktiv i ELM, skriver: "Bibeltrohet barn o ungdomsverksamhet goda förkunnare." En annan respondent, man som vuxit upp i ELM och idag är aktiv i rörelsen, skriver:

Stå kvar vid bibelns ord, satsa på ungdomarna, gå ut till samhället!

En annan respondent, man som vuxit upp och idag är aktiv i ELM, menar att ELM utvecklas i negativ riktning och menar att bibelläsningen är grundläggande och bör uppmuntras i högre grad. Mannen påpekar även att predikanterna gärna bör fördjupa sig genom att läsa viktig litteratur, inte minst av Luther och Rosenius. På frågan om de tre viktigaste frågorna för framtiden skriver han helt enkelt: "Bibeln Bibeln Bibeln."

Ytterligare en respondent, en man som inte har vuxit upp i ELM men idag är aktiv, beskriver en positiv inställning till ELM i de föregående två frågorna: "Varm fromhet, tydlig Kristusförkunnelse, missionsiver" (fråga 27), "Troheten till bibelordet, engagemanget för den goda saken, enkelheten" (fråga 28), och skriver i fråga 29:

Jag känner inte ELM så väl ännu, men jag tror att en viktig sak är att söka vinna de unga med en undervisning som är helhjärtat biblisk och samtidigt också nyktert relaterad till de värderingar och den världsbild, så långt från kristen tro, som de möter i skola och media.

Att det här är viktiga frågor framkommer även i en djupintervju med en kvinna som blev kristen som vuxen och har kommit in i ELM på senare tid. Hon beskriver att predikningarna är helt underbara, men att man ännu mer kan betona förkunnelsen om nåden och vara tydlig med evangeliet. Hon menar att den största faran är liberalisering av förkunnelsen. Hon ser ingen större fara för det, men man kan ta upp evangeliet ännu mer fullt ut. Just evangeliet lockar människor och är framtiden, uttrycker hon. predika evangeliet.

Kvinnan menar att gemenskapen är god, men att det har varit svårt att lära känna människor i den egna åldersgruppen. Hon har upplevt en större öppenhet från dem som är yngre. Det viktigaste är emellertid evangeliet och det hör hon i förkunnelsen i sin ELM-gemenskap, och då blir allt annat sekundärt.

Nära förbundet med förkunnelsen är också frågan om hur förkunnelsen ges vidare. Flera respondenter betonar vikten av att Bibelns sanningar görs levande och tillämpas så att de blir begripliga för dagens åhörare. En man, som vuxit upp i ELM och idag är aktiv i rörelsen, skriver:

Att förstå den tid vi lever i och att presentera svar på de frågor som ställs idag. Det gjorde Paulus!

En annan respondent, en kvinna som blev kristen i vuxen ålder och idag är aktiv i ELM, skriver:

Möta en ny tid, Fokusera på inhemsk mission, Hålla fast vid sanningen.

En annan respondent, ger uttryck för en mer kritisk hållning:

Kortare predikningar. Inte bara bibelstudium. Predikan som är nutid o inte historia bara. Många ggr alldeles för gammaldags. Jesus talade mycket i liknelser. Saknar "bilder" från vår tid. Predikanten predikar över söndagens text men omsätter det inte i nutid vad det betyder för oss idag.

Även i den här åldersgruppen är frågor om relationen till andra kristna sammanhang viktig. Vissa menar att ELM bör verka närmare EFS/Svenska kyrkan medan andra menar att ELM bör dra sig närmare Missionsprovinsen. Några menar att ELM ska behålla lekman- och föreningsstrukturen medan andra förespråkar en tydligare församlingsstruktur. En manlig respondent, som inte har vuxit upp i ELM men idag är aktiv i rörelsen, svarar:

ELMs identitet, förening eller församling, relationen till Missionsprovinsen.

Mannen förtydligar sitt svar i fråga 32: "Kyrkofrågan är mer och mer viktig i framtiden, troheten till bekännelsen." En annan respondent, kvinna som vuxit upp i ELM och idag är med i en ELM-förening, skriver:

Bibeltrohet, identitet och samhörighet med andra i svensk kristenhet, motivation för att nå onådda folk.

Ytterligare en respondent, man som vuxit upp i ELM och idag är aktiv i ELM, svarar: "Missionsorganisation i sv kyrkan, inre mission, ungdomsverksamhet."

Fråga 30. Vilka av följande påståenden stämmer in på dig?

I nästa fråga fick respondenterna markera om ett eller flera påståenden stämde in på dem. Syftet med frågan var att ta reda på om medlemmar och andra intressenter vet vad ELM vill med sin verksamhet, samt undersöka attityden gentemot rörelsen.

Av de svarande har 71 % markerat att de får aktuell och relevant information om ELM:s arbete, men det är i högre utsträckning oklart vad ELM vill med sin verksamhet i Sverige (46 %) än i utlandet (59 %). 61 % av respondenterna har förtroende för ELM:s styrelse och ledning, 63 % stöttar gärna ELM ekonomiskt och 48 % berättar gärna för andra att de är med i ELM men på den frågan har man å andra sidan inte kunnat markera att man inte är aktiv i ELM. 15 % av respondenterna tycker att ELM utvecklas i negativ riktning och 37 % tycker att ELM utvecklas i positiv riktning. På 9 % av de svarande stämmer inte något av påståendena in.

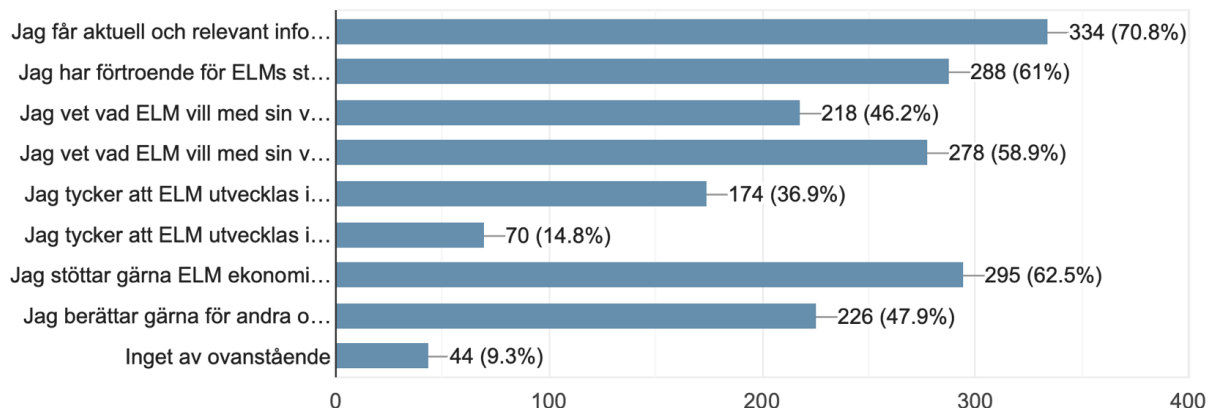
I en fråga som denna hade det varit intressant att särredovisa resultaten baserat på ålder, om man är uppvuxen i ELM eller inte, om man är aktiv idag och när man i så fall har kommit med, eller om man har lämnat ELM, och så vidare. Kommissionen har emellertid inte haft kapacitet att i

nuläget göra en uttömmande analys baserat på dessa olika faktorer utan har fått nöja sig med några enkla iakttagelser.

Bland de 319 respondenter som idag är aktiva antingen uteslutande i ELM eller i ELM och annat

30. Vilka av följande påstående stämmer in på dig?

472 responses

- Jag får aktuell och relevant information om ELMs arbete
- Jag har förtroende för ELMs styrelse och ledning
- Jag vet vad ELM vill med sin verksamhet i Sverige
- Jag vet vad ELM vill med sin verksamhet i utlandet
- Jag tycker att ELM utvecklas i positiv riktning
- Jag tycker att ELM utvecklas i negativ riktning
- Jag stöttar gärna ELM ekonomiskt
- Jag berättar gärna för andra om att jag är med i ELM
- Inget av ovanstående

Samfund svarar:

- 72 % att de har förtroende för ELM:s ledning,
- 64 % berättar gärna att de är med i ELM,
- 43 % att de tycker att ELM utvecklas i positiv riktning, och
- 14 % att de tycker att ELM utvecklas i negativ riktning.

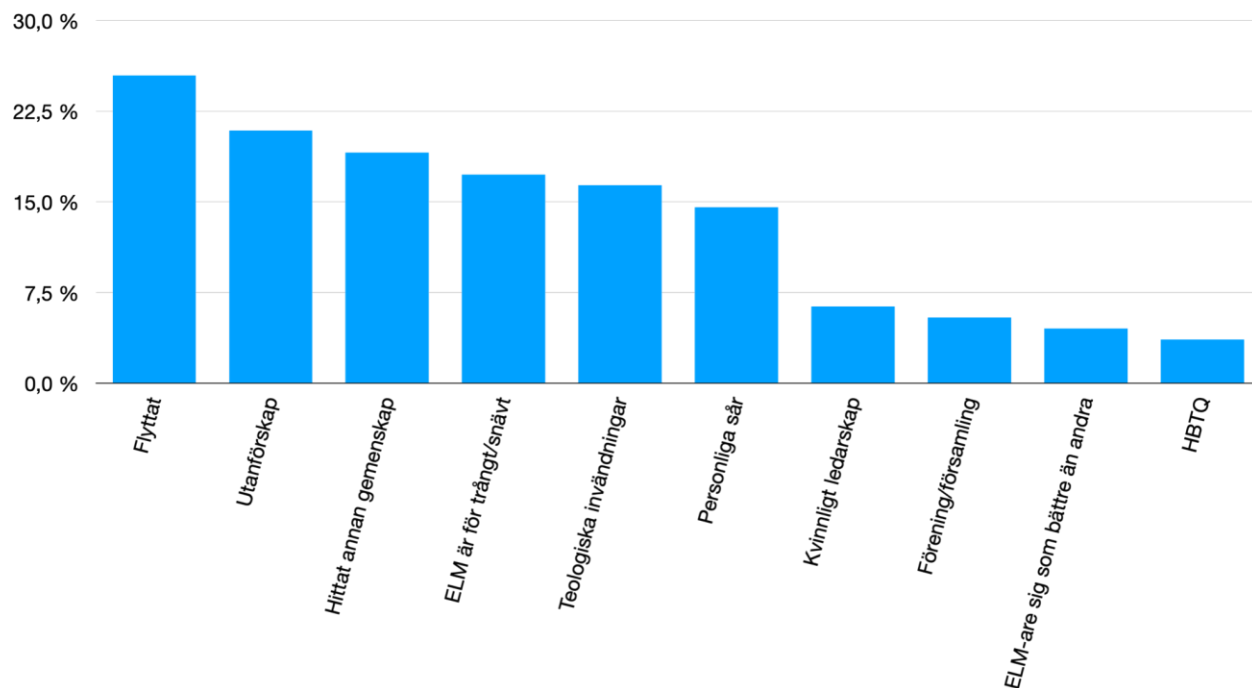
Fråga 31. Om du lämnat ELM, varför?

Den sista frågan i den här avdelningen gällde varför man har valt att lämna ELM, om man har gjort så, och svarar direkt mot en av uppgifterna från direktivet: att söka svar på varför människor lämnar sammanhanget.

Totalt 110 respondenter har lämnat ett svar på frågan. Orsakerna varierar men några skäl är återkommande, som diagrammet nedan visar. Vissa respondenter har angett fler än en orsak som båda väger lika tungt, och då har kommissionen valt att ge en respondent träffar i två kategorier. Totalt 147 träffar har registrerats.

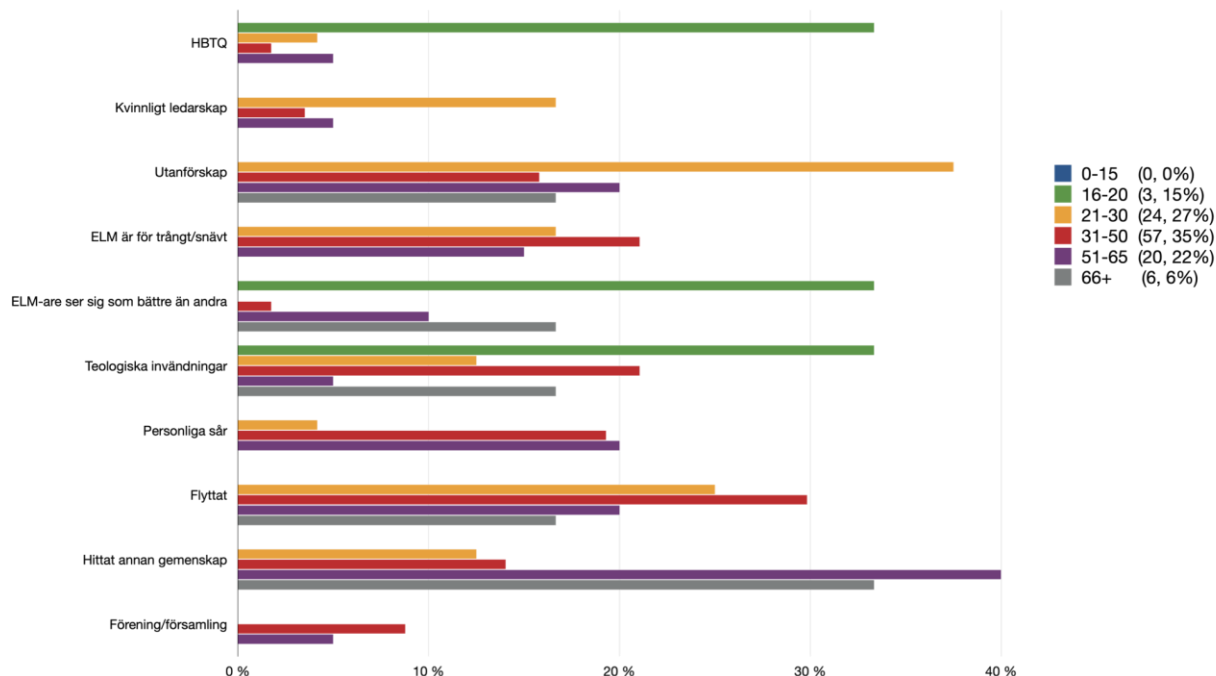
Den allra vanligaste orsaken till att människor lämnar ELM är att man har flyttat till en ort där det inte finns en ELM-gemenskap. Därefter anges olika typer av utanförskap som skäl till att

Fråga 31. Om du lämnat ELM, varför?
Svar ordnade efter flest antal träffar.

lämna, tätt följt av att man har hittat en annan kristen gemenskap som man hellre vill gå till. Flera av respondenterna förklarar varför de i så fall går till en annan gemenskap och skälen är huvudsakligen att man vill ha en fullständig församlingsgemenskap eller att man vill ha ett lokalt engagemang och då är det Svenska kyrkan man väljer. Några anger som skäl att man önskar mer karismatik eller att man tycker att ELM är för snävt.

Orsakerna till att människor lämnar skiljer sig en hel del åt mellan åldersgrupperna vilket nästa diagram visar. Stapeln för åldern 16-20 år är en aning missvisande eftersom det bara finns tre respondenter i åldersgruppen och varje enskild respondent därför får 33 % i diagrammet. En liknande problematik finns för åldersgruppen 66+ som inte har fler än 6 respondenter. Antalet respondenter i respektive åldersgrupp står inom parentes bredvid färgkoden ovanför diagrammet, och procentsatsen inom parentes anger andelen respondenter som säger sig ha lämnat ELM av det totala antalet respondenter i åldersgruppen.

Om man bortser från åldersgrupperna 16-20 och 66+ år, som båda sticker ut procentuellt på grund av ett fåtal respondenter, ser man att topp tre kategorierna ovan (flytt, annan gemenskap, utanförskap) fortfarande är mest representativa, men man kan se vissa skillnader mellan åldersgrupperna. Således sticker åldersgruppen 21-30 ut med överlägset flest respondenter som anger utanförskap eller kvinnligt ledarskap som den avgörande faktorn. Åldersgruppen 31-50 år sticker ut med flest respondenter som anför “ELM är för trångt/snävt” som huvudsakligt skäl, och det är samtidigt den åldersgrupp som i högst utsträckning har teologiska invändningar. Åldersgruppen 51-65 år sticker ut med flest respondenter som har hittat en annan församling/gemenskap.

Flera av svaren i fråga 31 har framkommit i samband med redovisningen av de andra frågorna, men nedan redovisas ett urval av svaren med anknytning till ovanstående kategorier. En respondent skriver:

Främsta anledningen till att jag inte är aktiv är att jag bor på en plats där det inte finns någon verksamhet. Men jag ser det inte som att jag lämnat. Vi skickar gärna våra barn till barnläger och vi är ibland med på familjeläger mm.

Två respondenter i samma åldersgrupp svarar:

Flyttat till stad där de inte har ELM. Tycker även att man skulle våga ha en tydligare församlingsstruktur. Tycker att man skulle använda bekännelsetrogna präster både från Svenska kyrkan från Mpr vid nattvardsgångar. Inte ha en sådan beröringsskräck till Mpr.

Jag har upplevt andra sammanhang (EFS och svenska kyrkan) som mer av det jag har behov av. ELMs konservativa syn vad gäller kvinnor har varit provocerande för mig och

jag kände ett tag att gudstjänsterna mest gjorde mig frustrerad. Då jag var engagerad upplevde jag även att jag blev mest sedd och uppmuntrad i mina prestationer och det uttrycktes mycket tacksamhet för det jag gjorde. Jag kände dock inte att jag blev riktigt sedd för den jag var och för mina behov utanför rollen som ledare.

En annan respondent svarade:

Ingen [sic!] av våra barn har kommit med i gemenskapen.

Ytterligare en respondent gav visserligen ett kortfattat svar, men som rymmer mycket:

Saknar ELM mig?

Vissa bär på sår från tidigare händelser och har valt att lämna av sådana skäl. Ibland hänger det samman med händelser från långt tillbaka i tiden, som för en respondent som svarar:

Bor inte i BV-land, sekterismen på 70 talet.

För andra gäller det frågor som ligger närmre i tiden. En respondent, 31-50 år, berättar om att denne har lämnat rörelsen men också att flera vänner har lämnat ELM och ELU i tidig vuxen ålder. Personen skriver att "många [har haft] sår med sig och där har jag inte upplevt att det funnits något slags ansvarstagande från föreningens sida i fråga om människor som blir brända genom sammanhanget." Personer nämner även upplevelsen av rädsla i gemenskapen för att säga sin mening för att andra inte ska bli stötta. Det är en synpunkt som har dykt upp i flera andra svar, både i enkäten och i djupintervjuerna.

Några har sår från själva organisationen, andra från en lokal gemenskap. En respondent skriver:

Att jag och min familj har lämnat ELM beror inte på ELM som organisation. Det beror på lokala omständigheter i den ELM förening vi var med i. [...] När det inte finns en öppenhet och en ödmjukhet från styrelsen som har en maktposition, då blir det svårt att vara kvar.

Flera av dem som har svarat är på olika sätt kritiska till ELM, men inte alla. Det gäller särskilt dem som har flyttat till en ort där ELM inte finns men också några som av olika skäl inte känner sig hemma i ELM längre teologiskt eller på andra sätt. En respondent svarar:

Min tro "fick vingar" när jag [var med i ett annat sammanhang], vi samarbetade med många kristna från andra kyrkor i skolteamet. Jag såg en tro uttryckas i glädje och innerlighet på ett sätt som jag inte upplevt under så många av alla möten i missionshus jag varit på. Jag såg att mina kristna syskon från frikyrkan hade funnit något i tron som jag inte upplevt i BV. Det gjorde att jag hittade ett nytt sammanhang där jag upplevde mer glädje, liv och frihet. Är oerhört tacksam för min uppväxt i ELM, det är ju ett av de sammanhang där Gud mötte mig i min uppväxt och jag har många vänner kvar där.

4.6 Avslutning

Fråga 32. Är det något annat du tänker på som du vill skicka med till den som läser dessa svar?

Fråga 32 var den sista platsen i enkäten där respondenterna i fritext kunde komplettera sina tidigare svar utan att det fanns någon förbestämd fråga att anknyta till. Totalt 199 personer skrev någonting i fältet, och på liknande sätt som i redovisningen av föregående fråga har kommissionen valt att inte redovisa svaren i detalj utan välja ut några enskilda exempel på svar som exemplifierar de olika typerna av respons. Vissa svar på frågan har dessutom redogjorts för tidigare i anslutning till andra frågor, om svaret i fråga 32 har haft direkt anknytning till en tidigare fråga.

Svaren faller, grovt sett, i några olika kategorier:

- Uppmuntran och glädje över enkäten,
- Tacksamhet över vad man har fått i ELM,
- Förtydliganden av tidigare svar,
- Fördjupande svar på tidigare frågor, inte minst när det gäller känslor av utanförskap, kritik mot brist på öppenhet,
- Oro inför ELM:s framtid,
- Synpunkter på hur och var ELM bör söka samarbeten.

En respondent kommenterar frågan om öppenhet kontra slutenhet i ELM:

Jag tycker ELM gör mycket bra och fint men att ni måste focus [sic!] på att inte ha sådan hybris och låta kritiken landa istället för att bli kränkta.

En annan respondent skriver:

Om jag i framtiden lämnar elm är det för att jag tycker att gudstjänstlivet och förening/församling blir för komplicerat att jag inte orkar mer.

En respondent i åldern 51-65 uttrycker den motsatta ståndpunkten:

Förening eller församling är också en fråga som man måste hantera. För mig är det självklara valet förening eftersom jag sett väldigt mycket positivt inom svenska kyrkan.

En respondent som delvis vuxit upp i ELM och idag är aktiv både i ELM och annat samfund uttrycker tveksamhet inför själva enkätundersökningen:

Jag tycker det finns en problematik i att göra en sån här enkät överhuvud taget och är osäker på om det verkligen leder någon vart. Ett trossamfund bör kunna formulera sina mål och sina visioner utifrån sin beaktelse utan att göra enkätundersökningar.

En respondent, som delvis vuxit upp i ELM och idag är aktiv i annat sammanhang, har haft en komplicerad relation till kristen tro från hem och uppväxtförsamlingen. När det gäller de viktigaste framtidsfrågorna menar personen att ELM måste arbeta med hur man tar hand om “de som inte passar in i den sexuella ramen. Av de av mina vänner som lämnat ELU/ELM är detta kanske den viktigaste frågan, och det är förödande att det blir så.” Svaret följs upp i fråga 32:

När det kommer till sexualitet (främst i ert ungdomsarbete ELU men inte endast) så tror jag att det är jätteviktigt att ni tillåter er att stå kvar i era åsikter, men att ni rannsakar er själva om hur de förmedlas. Så mycket mer ödmjukhet behövs.

Tre respondenter i åldern 31-50 år, där någon har vuxit upp i ELM och någon inte; med varierande erfarenheter av den kristna tron från hemmet och uppväxtförsamlingen; alla tre aktiva i andra sammanhang än ELM idag, har det gemensamt att de tror att ELM har en viktig uppgift i Sverige. En av dem skriver:

I ELM har jag fått en undervisning som skiljer sig från andra kristna sammanhang. Den ständigt återkommande undervisningen om nåden och evangeliet har varit (och är!) självvårdande för mig som kommer från ett sammanhang där jag mest fått tematiska predikningar, predikningar som fokuserar på vad jag ska jag göra för att behaga Gud och predikningar som anpassar sig till vår tids jakt på självförverkligande eller förmedlar kloka ord utan bibelförankring. I ELM finns en trygg undervisning som är relevant och trovärdig eftersom man vågar stå kvar på Bibelns grund. ELM behövs idag, för fler människor än dem som vuxit upp i rörelsen.

Några respondenter uttrycker oro för att ELM liberaliseras, till exempel en som har vuxit upp i ELM men idag är aktiv i annat samfund:

Jag känner oro inför var ELM står teologiskt om 10-15 år vad gäller olika lärofrågor, främst tänker jag på ämbetsfrågan och risken att fler trycker på för kvinnliga förkunnare. Om vi får kvinnliga förkunnare blir den kristna sfären dit jag kan gå och få undervisning ännu smalare än vad den redan är idag.

En respondent svarar helt enkelt:

Vi vill behålla det gamla BV.

En annan i åldern 66+ uttrycker glädje och tacksamhet över missionsgårdarna och vad hon har fått i ELM det senaste året:

Missionsgårdarna ger en styrka åt organisationen. Tacksam för allt arbete som läggs ner i dessa gårdar. Mycket tacksam för alla lekmanpredikanter. allt Guds ord som förkunnas av våra predikanter,. tacksam för alla internetgudstjänster under hela Corona pandemin. SÅÅ bra!!

Fråga 33. Ja, jag vill ställa upp på en djupintervju. När jag lämnar namn och mejladress förstår jag att jag inte förblir anonym för dem som sammanställer enkätsvaren. Identiteten avslöjas inte för andra.

I enkätens allra sista fråga gav vi utrymme för deltagarna att anmäla intresse för att ställa upp på en djupintervju. Totalt 101 personer skrev något i fältet, och 57 angav en e-postadress som vi kunde kontakta dem på och en person skrev ett telefonnummer. 8 respondenter skrev "Ja" eller liknande utan att lämna kontaktuppgifter och 29 skrev "Nej" eller motsvarande. En person svarade: "Tyvärr allt för känsligt. En annan gång," och ytterligare en skrev:

Tycker det är svårt att behöva avslöja min identitet. Alla känner alla. O jag känner antagligen alla som håller på med detta. För: Jag vill bara medverka i en djupintervju om ni på riktigt vill veta konsekvenserna av er tro att homosexualitet är fel.

Av förklarliga skäl kunde kommissionen aldrig komma i kontakt med personen ifråga.

4.7 Processarbete

I processarbetet fick deltagarna arbeta med sex olika frågeställningar:

1. Vilka är de tre bästa sakerna med ELM?
2. Vilka är de tre sämsta sakerna med ELM?
3. Vad hör du om ELM när du pratar med personer som har anknytning till ELM?
4. Vilka tre saker skulle kunna bidra till ELM:s goda tillväxt?
5. Vilka tre saker skulle kunna hota ELM:s framtid?
6. Vad drömmer du om för ELM?

För varje fråga fick den enskilde först svara enskilt. På fråga 1, 2, 4 och 5 skulle man svara med tre enstaka ord och på fråga 3 och 6 med en mening. Därefter fick man i smågrupper lyssna in varandras svar och sedan för fråga 1, 2, 4 och 5 välja ut tre ord bland alla ord i gruppen, och för fråga 3 och 6 två meningar bland alla meningar i gruppen. Dessa skrevs sedan i storgrupp upp på en gemensam digital anslagstavla. Bland alla svar som kom upp på anslagstavlan fick varje enskild person lägga tre röster på fråga 1, 2, 4 och 5 och två röster på fråga 3 och 6. Genom denna process utkristalliserades vad den stora gruppen tyckte var de mest prioriterade svaren på alla frågorna.

Kommissionen var ute efter deltagarnas spontana svar och betonade att deras svar inte behövde vara något de självklart håller med om senare. För varje fråga jobbade man fyra minuter enskilt och åtta minuter i smågrupp. Det är inte lång tid, men det var ett medvetet val för att just komma åt allas spontana tankar. I storgruppen lades ungefär tio minuter per fråga på att rösta. Deltagarna fick ställa frågor om det var något de inte förstod på anslagstavlan. Processarbetet avslutades med bön i smågrupperna och i storgruppen.

Sammanlagt deltog ca 45 personer i de fyra olika processtillfällena. I presentationen av svaren är alla fyra tillfällena sammanslagna. Det går inte av skillnaderna i svaren mellan de olika tillfällen avgöra om medarbetare prioriterar andra frågor än styrelserepresentanter respektive predikanter. Skillnader kan lika gärna bero på skiftande antal deltagare vid de olika tillfällena eller det spontana inslaget i processen. Däremot kan man ur processerna skönja vad personer i ledande ställning i ELM tycker är främsta svaren på de olika frågorna. Nedan syns svaren på varje fråga i form av ordmoln med några förklaringar till varje bild. Storleken på orden och antal gånger ett ord dyker upp i ordmolnet återspeglar hur många röster ordet fick i processen, men korrelationen är inte absolut. Ordmolnen är autogenerad och ibland påverkar t ex molnets form hur ofta ett ord står med. Ett exempel på detta är fråga 4 där "bön" kom på fjärde plats, men syns mer i ordmolnet än de tre första orden. Svar som har närliggande innebörd, som t ex bibelförtroende eller bibelglädje, och barn- och ungdomsverksamhet och ungdomsverksamhet, har slagits ihop till gemensamma begrepp som bibeltillit och barn- och ungdomsverksamhet.

4.7.1 Vilka är de tre bästa sakerna med ELM?

Svaren visar tydligt att de saker som lyfts fram som ELM:s styrkor är de tre ledord som använts i ELM sedan jubileumsskriften när KUS fyllde 100 år – "Jesusglädje, bibeltillit och missionsiver" men även barn- och ungdomsverksamhet, engagemang och gemenskap.

4.7.2 Vilka är de tre sämsta sakerna med ELM?

På frågan om vad som är de sämsta sakerna med ELM blir det fler olika svar än när det gäller de bästa sakerna. De svar som dominerade handlade om identitetsförvirring, otydligt ledarskap och spretighet. Det var tydligt att ELM upplevs som ett litet och slutet sammanhang, med en viss självgodhet och att man tappar de unga. Ett antal ord som fick enstaka röster kan peka på olika sidor av de ord som dominerade – som människofruktan, frågan om manligt/kvinnligt, slentrian och okänt.

4.7.3 Vad hör du om ELM när du pratar med personer som har anknytning till ELM?

När deltagarna skulle besvara frågan om vad de hör om ELM kunde de välja fritt om de ville beskriva något de hör från människor som inte är med i ELM, eller som är med, det kunde vara positiva uttalanden, eller negativa. Bland de meningar som lyftes fram finns det kopplingar till både de bästa och de sämsta sakerna med ELM som deltagarna själva lyft fram.

4.7.4 Vilka tre saker skulle kunna bidra till ELM:s goda tillväxt?

Olika sätt att missionera i Sverige hamnar överst när det gäller vad som kan bidra till ELM:s goda tillväxt. Sedan följer en bibelcentrerad väckelse, pastoralt ledarskap, bön och frimodigt lärjungaskap. Barn, ungdomar och unga vuxna står också i fokus. Av svaren på denna fråga kan man se att de tre främsta sakerna som lyftes fram på frågan om vad som är bäst i ELM (bibeltillit, barn- och ungdomsverksamhet och mission) också är saker som man tror är centrala för en god tillväxt. Det är intressant att bön lyfts fram för god tillväxt, men varken finns med bland de bästa eller sämsta sakerna i ELM. Bland de sämsta sakerna lyfts däremot otydligt ledarskap och att man tappar de unga fram, och dessa ses också som viktiga på frågan om god tillväxt. Identitetsförvirring och spretighet låg högt bland de sämsta sakerna, medan begrepp som organisationsförtydligande och att vara församling inte kommer så högt på frågan om god tillväxt.

4.7.5 Vilka tre saker skulle kunna hota ELM:s framtid?

Ljumhet och stagnation och splittring är det största hoten som deltagarna lyfte fram. Splittring går att koppla till fråga 2 om de sämsta sakerna där identitetsförvirring, otydligt ledarskap och spretighet låg högt. Ljumhet och stagnation kan man koppla till ord från fråga 2 som slutenhet, självgodhet, traditionalism, modlöst och förändringsängsliga. Sviktande teologi och bibeltrohet samt sekularisering kan kopplas till ELM:s styrkor, likaså missions- och väckelsetanken, som om de tappas bort kan bli ett stort hot. Det ideella engagemanget i ELM lyftes fram som en styrka i fråga 1 och flera meningar i fråga 3 handlade om engagemanget. Det är därför inte konstigt att brist på engagemang kommer upp som ett hot. Barn, ungdomar och unga vuxna lyfts fram i flera frågor, så även i fråga 5, när det gäller risken att inte nå unga vuxna. Faktorer som ekonomi, den andliga kampen och frågan kring manligt/kvinnligt kommer upp i slutet av listan. Dessa tre kan vara av intresse i relation till andra delar av framtidskommissionens arbete.

4.7.6 Vad drömmar du om för ELM?

På frågan om vad deltagarna drömmar om för ELM blev resultatet en mängd visionsformuleringar. I bilden blir dessa väldigt små och nästintill oläsbara. Alla meningarna finns i tabellen i bilaga X. Några exempel på formuleringar som fick många röster är:

”Lokalt förankrade gemenskaper av människor som älskar Jesus och lever ut evangeliet i hela livet så att Guds rike blir synligt i Sverige och världen.”

”Ett frodigt, friskt och växande ELM med grund i bibel och bekännelse, och ett fokus på Jesus.”

”En väckelse både inom och utanför ELM där Jesus får bli viktigast i varje människas liv.”

”ELM formar Sveriges framtid med en profetisk röst som talar om Herren Jesus Kristus död och uppståndelse.”

”Att lita på Gud och våga ta en större plats i vårt samhälle och kristenhet.”

”En kristen gemenskap vars främsta fokus är Guds rikes utbredning.”

”En större vilja till öppenhet, förnyelse och försoning.”

Vi ser här ett fokus på Jesus, med Bibeln som grund. Vi ser drömmen om Guds rikes tillväxt både i Sverige och världen. Vi ser ett tydligt lärjungaskap som gäller hela livet, i samhälle och relationer.

4.7 Sammanfattning samt redovisningens begränsningar

Det redovisade resultatet är en sammanfattning och bearbetning av ett omfattande underlag. Kommissionen har varit överväldigad av responsen på enkäten och fått in många fler svar än man hade räknat med. I det här kapitlet har man av tidsskäl varit tvungen att begränsa redovisningen till de olika åldersgrupperna, men det skulle vara högst givande att utöver ålder analysera resultaten baserat på andra parametrar som

- män och kvinnor,
- respondenter uppvuxna i ELM eller som har kommit med i rörelsen i vuxen ålder,
- respondenter som har lämnat ELM,

och säkert fler parametrar ändå. Dessa har kommissionen bara undantagsvis kunnat ta hänsyn till. Därtill hade det varit meningsfullt att titta närmare på respondenternas upplevelse av tron i hemmet och i uppväxtförsamlingen och hur det i sin tur har påverkat deras kristna tro idag.

Ovanstående redovisning ger dock en god bild av hur respondenterna har svarat och mot den bakgrunden kommer kommissionen kunna diskutera resultatet i ett senare kapitel samt ge förslag på särskilt viktiga frågor för ELM:s styrelse och ledning att arbeta med i framtiden.

5. Fallstudie

5.1 Enkäten

Syftet med fallstudien var att försöka dra lärdom av tre satsningar på nystartsarbete som har gjorts i närtid i ELM-sfären. Kommissionen valde att också i det här fallet skapa en enkät för att få underlag som enkelt kunde sammanställas och jämföras. Man valde att rikta enkäten mot två grupper: de som tog initiativ till satsningen på ledningsnivå, och de som genomförde arbetet på lokal nivå.

Målgruppen för den här enkäten var mycket mindre än för enkäten som redovisats ovan, och händelserna som undersöks ligger väldigt nära i tiden. Reflektionerna som ges i enkätsvaren är personliga och speglar enskilda människors ansträngningar på ett sätt som är svårt att anonymisera. Kommissionen har därför valt att inte redovisa svaren i detalj utan ge en mer övergripande sammanfattning av resultatet.

De lokalt engagerade fick en enkät med 44 frågor organiserade i fyra avdelningar: bakgrundsfakta, genomförande, regionalt och nationellt stöd, samt utvärdering. Respondenterna på ledningsnivå fick en enkät med 35 frågor organiserade i fyra avdelningar: bakgrundsfakta, genomförande, lokal förankring, samt utvärdering.

5.2 Resultatet

5.2.1 Bakgrundsfakta

I enkätens första avdelning ställde kommissionen några frågor om respondenternas bakgrund i projektet för att få en bild av vilka de aktiva var och vilken roll de hade. Fyra respondenter i kategorin "ledningsnivå" och fem respondenter i kategorin "engagerade" svarade på enkäterna. Bland de lokalt engagerade var två aktiva i Göteborg, en i Malmö, och två i Helsingborg. Bland respondenterna på ledningsnivå var en aktiv i Malmö och tre i Helsingborg.

Fyra av fem lokalt engagerade kom in i projekten redan från starten, medan en i Helsingborg kom in först i ett senare skede. Respondenten på ledningsnivå i Malmö var med från start, men övriga tre kom in i arbetet i ett senare skede. Bland de lokalt engagerade är det idag bara en som fortfarande är aktiv (Malmö) medan två på ledningsnivå fortfarande är aktiva i sina projekt (Helsingborg).

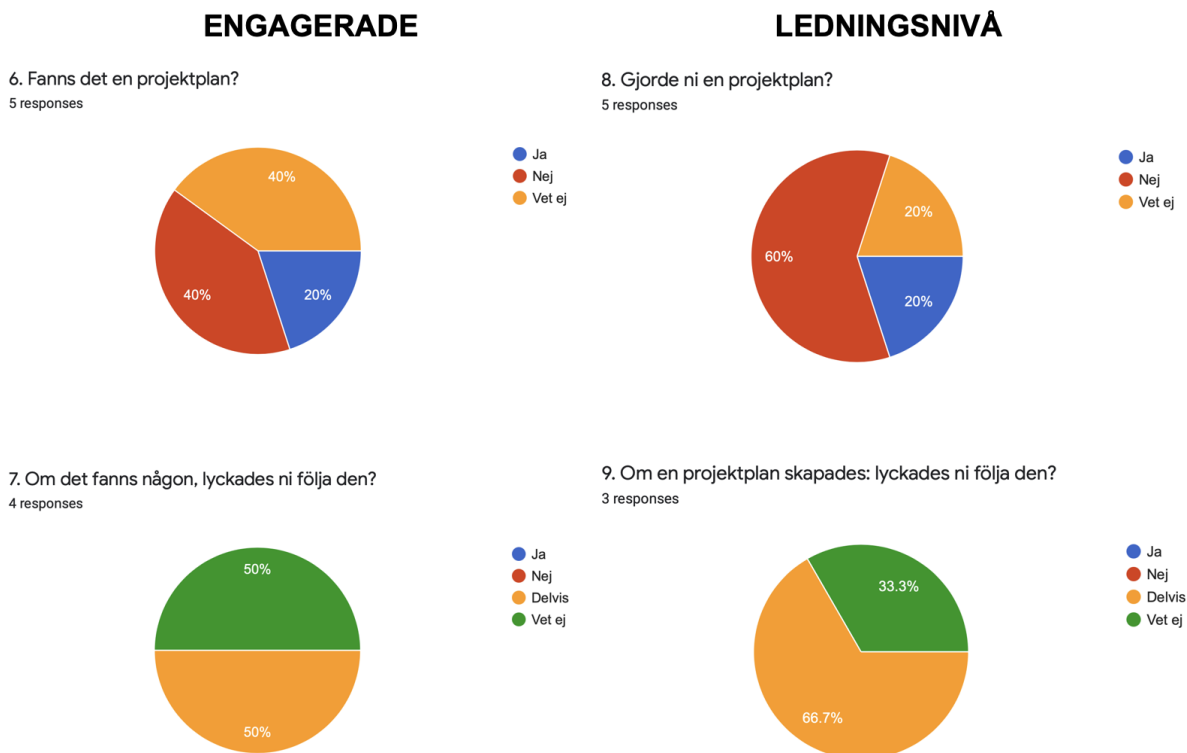
Uppgifterna som de olika personerna hade varierar från person till person. Generellt sett kan man säga att de som var aktiva på ledningsnivå hade strategiska uppgifter, medan de lokalt engagerade hade praktiska uppgifter.

Skälen till att satsningarna tog form och att respondenterna kom in i verksamheterna varierar. Både i Malmö och i Helsingborg fanns det en befintlig förening, men i Malmö hade man tydligt signalerat att man inte på egen hand kunde driva verksamheten vidare utan att hjälp utifrån behövdes. I Helsingborg fanns ett pågående diakonalt arbete och bibelstudier vissa söndagar,

men medlemmarna var begränsade i sina möjligheter att arbeta aktivt i föreningen på grund av ålder och boendeort.

5.2.2 Genomförande

I nästa avdelning fick respondenterna svara på frågor om hur satsningarna genomfördes, och i det här skedet är det meningsfullt att jämföra några diagram med varandra. Respondenterna fick svara på frågan om det fanns en projektplan för satsningen och i så fall om man lyckades följa planen. Projektplaner har sina för- och nackdelar, men syftet i det här skedet var att jämföra utfallet i de två olika grupperna för att se om man hade samma bild av saken. Utfallet visar på en viss oklarhet i frågan om projektplan från båda undersökningsgrupperna. Visserligen har en respondent i respektive grupp svarat "ja" på frågan men den lokalt engagerade var aktiv i Helsingborg och personen på ledningsnivå var aktiv i Malmö. Respondenten på ledningsnivå menar att man "delvis" lyckades följa projektplanen, medan den lokalt engagerade respondenten svarade "vet ej". De två lokalt engagerade respondenter som svarade "delvis" på fråga 7 svarade "nej" respektive "vet ej" på fråga 6.²⁷

Jämförelse mellan engagerade och ledningsnivå avseende projektplan för satsningarna.

Respondenterna fick även svara på huruvida det utsågs ledare för de olika satsningarna, och här är svaren förhållandevis överensstämmande. Man är överens om att det inte fanns ett tydligt

²⁷ Reservation för att diagrammen i redovisningen av fallstudien kan vara missvisande. Ett enkätsvar som var ett testsvaret ska eventuellt bort. Löptexten är korrekt.

ledarskap för satsningen i Göteborg men att det fanns i Malmö. Två av tre på ledningsnivå menar att det fanns tydligt utsedda ledare för satsningen i Helsingborg medan en svarade “vet ej”. Bland de lokalt engagerade svarade samtliga två “vet ej” på frågan. Tre av fem av de lokalt engagerade bodde på orten. Viss oklarhet råder kring vad man startade i Göteborg. På ledningsnivå svarar respondenten “Hemgrupp” medan de lokalt engagerade svarar “Bibelstudier, annat” och “Gudstjänst, annat”.

Vad gäller målgrupperna för satsningarna menar fyra av fem lokalt engagerade att man riktade sig mot ELMare på orten, medan bara en från ledningsnivå (Malmö) ger det svaret och där överensstämmer bilden mellan engagerade och ledning. De lokalt engagerade i Göteborg anger “ELMare på orten” som målgrupp. I Helsingborg har en lokalt engagerad svarat “ELMare på orten” och en “Okända utan kristen bakgrund” medan två från ledningsnivå har svarat “Våra vänner utan kristen bakgrund” och en “Andra kristna”.

Jämförelse mellan engagerade och ledningsnivå avseende målgruppen för satsningarna.

Från ledningsnivå menar två respondenter att det bästa med uppstarterna var när en eller flera familjer/nyckelpersoner bestämde sig för att satsa lokalt. Från de lokalt engagerades sida är svaren mera oklara. När det kommer till utmaningarna delar de lokalt engagerade med sig av några erfarenheter. Vad gäller göteborgssatsningen lyfter man fram dels att gräsrotsengagemanget inte fanns lokalt samt att det redan fanns en befintlig gudstjänstgemenskap som fångade upp många ELMare, vilket gjorde behovet mindre. I Helsingborg upplevde man en oklarhet dels i relationen till den befintliga föreningen, dels i vad för typ av verksamhet man startade. Från ledningsnivå i Helsingborg menar respondenterna att utmaningarna främst gällde att hitta rätt balans i förhållande till den befintliga gemenskapen, dels oklarheter i själva styrningen av projektet.

5.2.3 “Lokal förankring” respektive “Regionalt och nationellt stöd”

I nästa avdelning fick de lokalt engagerade respondenterna svara på frågor om “regionalt och nationellt stöd” och de engagerade på ledningsnivå fick svara på frågor om “lokal förankring”.

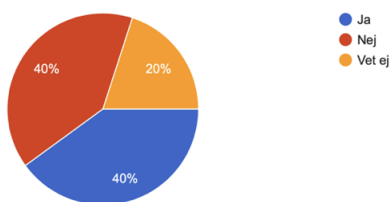
Samtliga lokalt engagerade var överens om att ELM riks, ELM Syd och/eller ELU var aktiva i satsningen, och samtliga var överens om att organisationerna bidrog med anställd personal.

Därutöver bidrog organisationerna med gudstjänstdeltagare, praktisk hjälp, ekonomiskt stöd, och dyligt.

Man är inte helt överens i de två jämförelsegrupperna huruvida det fanns en lokal ELM-gemenskap på orten sedan tidigare eller inte. Den lokalt engagerade i Malmö har svarat “nej” och respondenten på ledningsnivå “ja”. Å andra sidan har den lokalt engagerade, som svarade “nej” på fråga 26, på fråga 27 svarat att den befintliga gemenskapen “bidrog en del”. Avseende Helsingborg har två av tre på ledningsnivå svarat “nej” och en “ja, medan båda de lokalt engagerade har svarat “ja”. Gällande Malmö menar respondenten på ledningsnivå att den befintliga gemenskapen var viktig för projektet, och i Helsingborg menar respondenterna på ledningsnivå att den befintliga gemenskapen “bidrog en del”.

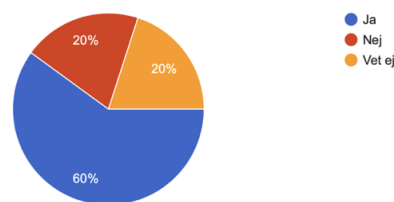
ENGAGERADE

26. Fanns det en lokal ELM-gemenskap på orten sedan tidigare?
5 responses

LEDNINGSNIVÅ

20. Fanns det en lokal ELM-gemenskap på orten sedan tidigare?
5 responses

Jämförelse mellan engagerade och ledningsnivå avseende lokal ELM-gemenskap på orten

När respondenterna fritt får kommentera den lokala förankringen eller det regionala och nationella stödet ges några olika kommentarer. Avseende göteborgssatsningen svarar en av de lokalt engagerade att man från ledningsnivå kanske skulle ha undersökt intresset hos de lokala innan satsningen sjösattes. Respondenten för Malmö gav inget svar på frågan, medan båda respondenterna för Helsingborg svarade om än med något olika fokus. Den ene menar att det hade varit bra om ansvariga hade varit mer synliga på plats, och den andre menar att det saknades en enhetlig vision för vad man ville med satsningen.

På ledningsnivå svarade två respondenter med ansvar för satsningen i Helsingborg och båda är självkritiska. Båda menar att det brast i förankringen med den lokala gemenskapen, och en av dem menar att man inte lyckades leda arbetet mot ett gemensamt mål.

5.2.4 Utvärdering

I enkätens avsnitt om “Genomförande” avsåg kommissionen samla in information om när projekten planerades och sjösattes; avsnittet om lokal förankring eller regionalt och nationellt stöd handlade snarare om med vilka satsningarna genomfördes. Med enkätens fjärde avdelning, “Utvärdering”, ville kommissionen ta del av respondenternas reflektioner över hur utfallet blev.

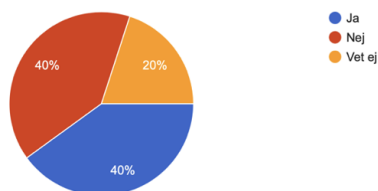
Av de tre satsningarna anger de lokalt engagerade respondenterna att projekten i Helsingborg och Göteborg inte längre är aktiva medan projektet i Malmö är det. På ledningsnivå stämmer svaren överens med de lokalt engagerades gällande Malmö och Göteborg, men viss oklarhet råder avseende Helsingborg. En person svarar “ja”, en “vet ej” och en “nej”.

Av de som har varit lokalt engagerade i projekten är det bara respondenten från malmösatsningen som fortfarande är aktiv, och respondenten menar att man fortfarande får stöd från regionalt/nationellt håll. Respondenten på ledningsnivå avseende Malmö menar att organisationen inte längre är aktiv i satsningen utan att föreningen står på egna ben medan den lokalt engagerade menar att föreningen fortfarande får stöd. Inga samtal förs i Malmö, enligt de båda respondenterna, om hur föreningen ska bli mera självständig. I Helsingborg är den initierande organisationen fortfarande aktiv, men insatsen kommer att avslutas sommaren 2021 efter att man har gett projektet fem år.

Man är tämligen överens i de båda jämförelsegrupperna när det kommer till huruvida man nådde den avsedda målgruppen eller ej. I Malmö är respondenterna överens om att man nådde den avsedda målgruppen, vilket främst skedde genom personliga relationer. På ledningsnivå för Helsingborg menar respondenterna att man inte nådde den avsedda målgruppen medan en av de lokalt engagerade respondenterna svarade “ja” och en “nej”. Den som är av uppfattningen att målgruppen nåddes svarar att det skedde genom “Personliga kontakter, Hemsida, Annonsering, Gatuevangelisation” men menar samtidigt att man hade behövt ett bättre samarbete mellan de inblandade för att man skulle ha lyckats bättre. En av respondenterna på ledningsnivå i Helsingborg menar att arbetsbördan för att starta upp en ny verksamhet blir så stor på den enskilde att det verkar avskräckande. En annan menar att man inte var tillräckligt uthållig.

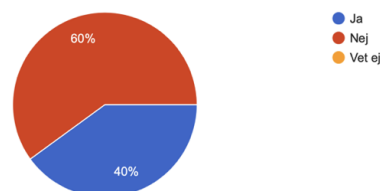
ENGAGERADE

37. Har ni nått den målgrupp ni tänkte er?
5 responses

LEDNINGSNIVÅ

31. Har ni nått den målgrupp ni tänkte er?
5 responses

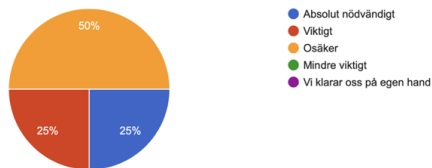
Jämförelse mellan engagerade och ledningsnivå avseende huruvida man nådde den avsedda målgruppen eller ej.

Grupperna ger likartade svar när det gäller hur viktigt stöd från utomstående organisation är för att den lokala gemenskapen ska leva vidare under en längre tid. Vad gäller Malmö är man överens om att stödet är “viktigt”, och för Helsingborg är två på ledningsnivå och en lokalt engagerad “osäkra”, medan en på ledningsnivå och en engagerad bedömer stödet som “absolut nödvändigt”.

När respondenterna får beskriva vad de tror var den viktigaste faktorn för att satsningen skulle utvecklas i positiv eller negativ riktning, är man relativt överens ifråga om Helsingborg. Man

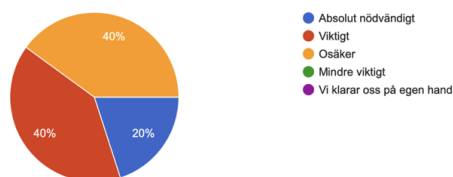
ENGAGERADE

41. Hur viktigt skulle du säga att ett aktivt stöd från ELM Syd/ELM riks/ELU eller en annan förening/församling är för att gemenskapen ska leva vidare många år till?
4 responses

LEDNINGSNIVÅ

30. Hur viktigt skulle du säga att ett aktivt stöd från ELM Syd/ELM riks eller en annan förening/församling är för att gemenskapen ska leva vidare många år till?
5 responses

Jämförelse mellan engagerade och ledningsnivå avseende hur viktigt stödet från utomstående part är för gemenskapens fortlevnad.

lyfter främst fram den bristande kommunikationen mellan initiativtagarna och den lokala gemenskapen, men en av de lokalt engagerade menar dessutom att det saknades en övergripande vision för vad man ville med satsningen. Respondenten menar att den lokala gemenskapen ville vara en missionsstation, de gamla ville ha det som tidigare, respondenten själv ville skapa en församling och vad man på ledningsnivå ville var oklart men i riktning mot en lågkyrklig missionsförening. "Visionerna gick helt enkelt inte ihop." I Malmö menar respondenten på ledningsnivå att det var viktigt att det fanns stöd från utomstående när missmodet blev stort lokalt, men att det allra viktigaste troligtvis var att man anställde personal som kunde driva projektet på lokal nivå. Den lokalt engagerade lyfter fram "ungdomsledare" och "ett mandat att genomföra förändringar" de viktigaste faktorerna.

Respondenterna på ledningsnivå för Helsingborg lyfter slutligen fram enskilda verksamheter som har genomförts och menar att de har varit meningsfulla och lyckade i sig själva. Problemet har främst gällt förankringen i den lokala, befintliga gemenskapen, och strategin för hur man bygger en bro mellan de enskilda projekten och den gudstjänstfirande gemenskapen.

5.3 Sammanfattning

Underlaget för redovisningen av fallstudien har inte varit stort och därmed är resultatet begränsat. Det finns riska att om fler på ledningsnivå och lokalt engagerade skulle tillfrågas skulle svaren bli annorlunda. Kommissionen menar ändå att resultaten ger en fingervisning om vad som varit avgörande faktorer för att nystartssatsningarna skulle fungera bra eller mindre bra. Resultaten kommer att diskuteras i ett senare kapitel tillsammans med tankar om vad som är särskilt viktigt för ELM:s styrelse och ledning att arbeta med i framtiden.

6. Diskussion av resultatet²⁸

I det här kapitlet avser kommissionen göra en analys och föra en diskussion om vad som har framkommit i resultaten redovisade i kapitel 3-5 ovan. I en vetenskaplig studie hade det efter metodkapitlet funnits en litteraturgenomgång där det hade redogjorts för tidigare forskning med relevans för den här undersökningen. Det hade exempelvis varit intressant att:

- titta på tidigare studier av medlemsutvecklingen i kyrkor och samfund,
- fördjupa sig i sociologiska studier som behandlar religionens plats i individers och samhällets liv,
- gå igenom andra studier som berör frågeställningarna i den större enkäten, varav en sådan studie är "Här för att stanna"-rapporten,
- ta med ett avsnitt som behandlar ELM:s historiska identitet som missionsorganisation med särskild blick på förhållandet till Svenska kyrkan och församlingsbildning,
- anlägga ett teologiskt, normativt, perspektiv på saken och inte bara fråga sig hur saker och ting faktiskt ser ut, utan vad Skriften har att säga om hur man som kyrka/samfund/missionssällskap/församling/gudstjänstgemenskap (vilket uttryck man nu ska välja) bör organisera sig och satsa på, och så vidare.

Man skulle således kunna göra en omfattande teoretisk bakgrundsbeskrivning som skulle vara till stor nytta i diskussionen av resultatet, och i en traditionell vetenskaplig rapport får man inte diskutera sådant material som inte har redovisats tidigare i vare sig litteraturgenomgången eller i resultatredovisningen. Återigen har kommissionen varit tvungen att begränsa sig, och man har inte haft möjlighet att producera ett teoriavsnitt motsvarande det som har skisserats ovan.

Kommissionen har valt att i diskussionen föra in perspektiv från tidigare studier, från sociologi och teologi i den mån man har haft uppfattningen att detta är av nytta för att tolka resultatet och man har då valt att redovisa sina källor löpande genom fotnoter, väl medveten om stilbrottet i förhållande till traditionell rapportskrivning.

Däremot har kommissionen vinnlagt sig om att inte diskutera några resultat som inte tidigare har redovisats i rapporten. Det betyder alltså att kommissionen har valt att ta in teoretiskt underlag i diskussionen utan tidigare presentation, men allt material från statistikundersökningen, enkätundersökningen och fallstudien som har bedömts vara relevant är redovisat i kapitlen 3-5 ovan.

²⁸ Från och med rubrik 6.2.2 är diskussionen inte färdigutvecklad. Pga att Daniel Ringdahl inte kunde jobba med rapporten sista dagarna innan publicering kommer vissa kompletterande bilagor att tillkomma senare.

6.1 Att “räkna folket” – ELM i siffror

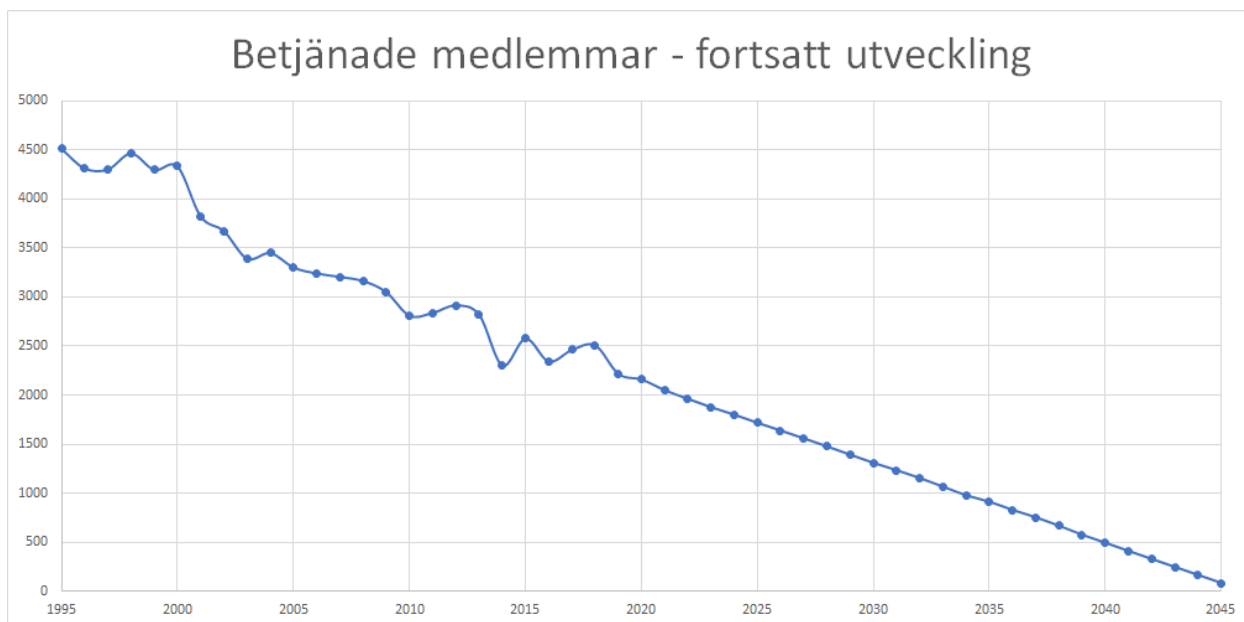
6.1.1 ELM:s medlemsutveckling

En av kommissionens uppgifter, enligt direktivet, är att “få en bättre bild av medlemsutvecklingen på 2000-talet och söka svar på varför medlemsunderlaget totalt sett är nedåtgående”.²⁹ I kapitel 3 har kommissionen redovisat resultatet av den undersökningen och man kan konstatera att antalet betjänade medlemmar idag ligger på ca 2 100, jämfört med 4 500 för tjugofem år sedan. Kommissionen har kunnat notera att föreningarnas rapportering av betjänade medlemmar varierar från år till år. Som kommenterat i avsnitt 2.4.4 (“Metoddiskussion statistiken”) finns det skäl att tro att föreningarnas rapportering inte är alldeles exakt, vilket troligtvis är skälet till att medlemstalen kan variera så mycket från år till år. Kommissionen menar dock att trenden, och den genomsnittliga utvecklingen över tjugofem år, är rättvisande. När man ser på utvecklingen över så lång tid hinner ojämnheter räta ut sig och korrigeras.

Den genomsnittliga minskningen över den undersökta perioden är 93 medlemmar per år. Det är en kraftig och illavarslande minskning, och över tid följer utvecklingen Rune Karlssons minnesbild att dåvarande BV tappade ca 100 medlemmar om året. Om man dessutom tar i beaktande att det tidigast registrerade medlemstalet i SST:s arkiv är 5 600 betjänade medlemmar år 1985 ser man att minskningstakten också mellan åren 1985-1994 är ungefär densamma.

Om man tar sin utgångspunkt i denna genomsnittliga minskning i medlemstalet och gör en uppskattning för framtiden kommer ELM i praktiken att upphöra som egen rörelse redan i andra halvan av nästa årtionde då man går ner mot 500 betjänade medlemmar. Diagrammet nedan visar utvecklingen förutsatt att ELM fortsätter tappa ca 100 medlemmar per år.

²⁹ Se bilaga 1.

Tabell 9. Betjänade medlemmar i ELM, om minskningen fortsätter.

På gott och ont är inte ELM den enda religiösa gruppen i Sverige, eller hela västvärlden för den delen, som kämpar med vikande medlemstal. I det här skedet av rapporten kan det vara konstruktivt att kortfattat sätta utvecklingen i ELM i relation till mer övergripande trender i kristenheten.

Som redovisat i [kapitel 3.2, “Förändringar i det svenska kyrkolandskapet”](#), tappar hela den svenska kristenheten medlemmar utom den romersk-katolska och de ortodoxa kyrkorna, samt ett antal så kallade migrantförsamlingar. I Svenska kyrkan har medlemsantalet sjunkit med ca 22 % under jämförelseperioden 1995-2019 (från 7,6 miljoner medlemmar till 5,8), och under våren 2021 kom en artikel i tidningen Dagen om att Equmeniakyrkan tappar medlemmar.³⁰

6.1.2 Sekularisering och urbanisering

Trenden gäller inte bara Sverige. I oktober 2019 publicerade den amerikanska tankesmedjan Pew Research Center en uppdatering på utvecklingen i religiös tillhörighet i USA baserat på telefonundersökningar gjorda 2018-2019 och som kompletterade två mera omfattande studier som gjordes 2007 och 2014.³¹ Där kunde man tydligt se hur andelen amerikaner som beskriver sig som kristna samt antalet kyrkbesökare minskar år för år. Strax före påsk i år kom en rapport

³⁰ Joakim Lundgren, (2021), “Equmeniakyrkan fortsätter förlora medlemmar”, *Dagen*, 2021-05-06, <https://www.dagen.se/nyheter/2021/05/06/equmeniakyrkan-fortsatter-forlora-medlemmar/> Senast hämtad: 2021-05-21.

³¹ Pew Research Forum, (2019), “In U.S., Decline of Christianity Continues at Rapid Pace”, 2019-10-17, <https://www.pewforum.org/2019/10/17/in-u-s-decline-of-christianity-continues-at-rapid-pace/#fn-32175-1> Senast hämtad: 2021-05-19.

från analysföretaget Gallup som bekräftade och ytterligare underströk utvecklingen. Undersökningen visade att antalet amerikaner som är medlemmar i en kyrka, synagoga eller moské är färre än 50 % av befolkningen för första gången sedan 1937 då Gallup gjorde sin första opinionsundersökning.³² Man ser särskilt hur anknytningen till ett religiöst samfund beror av ålder och att den yngsta generationen, kallad "Millennials" (födda 1981-1996), är religiösa i lägst utsträckning.³³

Det är rimligt att anta att ELM påverkas av den allmänna sekulariseringen i liknande utsträckning som övriga kristenheten i Sverige och USA. (Mer specifika skäl till varför människor väljer att lämna ELM kommenteras i samband med enkäten.) Man bör dessutom kunna anta att urbanisering har haft betydelse för medlemsutvecklingen i ELM de senaste decennierna. När man tittar på utvecklingen av antalet medlemsföreningar mellan 2006 och 2019 ser man en tydlig trend. Missionsföreningarna som har lagt ner verksamheten de senaste 15 åren har huvudsakligen varit verksamma på landsbygden eller i mindre samhällen. Av de 19 föreningar som lades ner mellan 2006 och 2015 fanns visserligen 11 stycken i tätort men bara 5 av orterna hade fler än 1 000 invånare (Skellefteå, Stockholm, Säffle, Tierp och Östra Ljungby).

Sveriges 20 största tätorter börjar med Stockholm (1 611 776 invånare) och slutar med Karlstad (65 856 invånare). I dessa tätorter har ELM anslutna föreningar i 5 stadskärnor (Stockholm, Malmö, Helsingborg, Lund och Umeå).

Antalet matrikelregistrerade medlemmar i Stockholm har ökat markant under jämförelseperioden, från 73 till 112 stycken (53 %), men antalet icke medlemsanslutna deltagare har rapporterats vara 0 år 2017 och 2019, vilket kommissionen vet inte stämmer, och det finns skäl att på liknande sätt ifrågasätta antalen från t.ex. Ängelholm. Troligtvis är dessa underrapporterade och skulle justeras uppåt om man gjorde en omräkning och vinnlade sig om att inkludera alla betjänade medlemmar.

I sammanställningen står det att föreningen Sthlm RUM ("Roseniuskyrkans Ungdom") har lagts ner och att 71 medlemmar därigenom har försvunnit. Föreningen har lagts ner men de allra flesta medlemmarna var medlemmar både i RUM och Roseniusföreningen vilket innebär att det faktiska medlemstappet inte alls var så högt som talen ger sken av.

Föreningen i Malmö är en av de undersökta nysatsningarna i fallstudien och i matrikeln ser man vad som kan bli resultatet av en lyckad satsning. År 2006 registrerade föreningen totalt 42

³² Jeffrey M. Jones, (2021), "U.S. Church Membership Falls Below Majority for First Time", *Gallup*, 2021-03-29, <https://news.gallup.com/poll/341963/church-membership-falls-below-majority-first-time.aspx> Senast hämtad: 2021-05-19.

³³ Jämför dock detta med Magnus Hagevis studie från 2017, *Religious Change over the Generations in an Extremely Secular Society: The Case of Sweden*. Review of religious research, 59(4): 499-518, <https://doi.org/10.1007/s13644-017-0294-5>. Denna visar att Generation Y, födda efter 1976, har ett ökande intresse för det andliga, men inte för institutionerna.

betjänade medlemmar, men tio år senare var de bara 24 stycken. Det var vid den tiden som en satsning gjordes och tjänst avsattes för att stötta föreningen, och 2019 kunde föreningen återigen registrera över 40 betjänade medlemmar.

I Helsingborg har utvecklingen i stort sett stått stilla om man enbart ser på åren 2006 och 2019, båda åren registrerades 27 betjänade medlemmar, men däremellan har det hunnit hända mycket. Föreningen rapporterade en topp 2015 med 68 betjänade medlemmar för att sedan sjunka undan igen under de kommande åren. Verksamheten i Helsingborg har under många år inkluderat ett språkcafé som riktat sig till nyanlända och toppen sammanfaller i tid med den stora flyktingvågen. Det är rimligt att anta att toppen 2015 har att göra just med den verksamheten, och att tillbakagången 2017 och 2019 åtminstone delvis beror på att trycket har minskat.

Kristna Föreningen Filippi i Lund har sett en kraftig ökning av antalet betjänade medlemmar mellan 2006 och 2015, från 191 till 289 (51 %), men därefter har antalet betjänade sjunkit något främst i kategorin "övriga".

Församlingen i Umeå har ökat stadigt från 2006 till 2019 (från 106 till 159 betjänade medlemmar, eller 50 %), med en särskild topp år 2017 då man registrerade totalt 172 betjänade varav 68 stycken var övriga deltagare.

ELM:s fem största medlemsföreningar är Örkelljunga, Kristianstad, Lund, Vännäs och Umeå. Om man bara tittar på matrikelmedlemmar ser ordningen något annorlunda ut. Ängelholm kommer upp och Umeå åker ner: Kristianstad, Lund, Ängelholm, Vännäs, Örkelljunga.

När man summerar medlemsutvecklingen under jämförelseåren ser man att inte fler än sex föreningar har haft en positiv medlemsutveckling: Vännäs, Örkelljunga, Umeå, Lund, Stockholm och Halmstad, men på liknande sätt som i Stockholm är antalet från Ängelholm tveksamma vad gäller antalet övriga. Man registrerade 46 övriga 2006, 33 stycken 2015 men åren 2017 och 2019 är fälten tomma vilket skulle betyda att inga utom registrerade medlemmar kommer i kontakt med föreningens verksamhet, vilket kommissionen tvivlar på. Hur som helst är trenden tydlig: ELM:s växande föreningar finns i tätorter och främst i de större städerna, om man bortser från Vännäs och Örkelljunga där förklaringen snarare finns i ELM:s historiska förankring på orterna samt missionsgårdarna Strandhem och Fridhem.

ELM har i hög utsträckning haft sin förankring på landsbygden och i mindre tätorter, men i takt med att Sverige har urbaniserats har inte ELM hängit med vilket har medfört att många ELM-are som flyttat till annan ort inte har haft en ELM-gemenskap att komma in i. Just detta märks tydligt i enkätundersökningen där respondenterna fick svara på varför de lämnade ELM och totalt 25 % angav flytt som huvudsakligt skäl. Men att "bara" 25 % av respondenterna angav "flytt" som huvudsakligt skäl innebär att 75 % av dem har lämnat ELM har andra orsaker. Till den frågan får kommissionen anledning att återkomma i nästa kapitel när enkätfråga 31 diskuteras.

6.1.3 Vad hade man kunnat göra?

Det verkar tämligen uppenbart att samhällsförändringar har skett, och då tänker kommissionen främst på urbaniseringen, utan att ELM så att säga har "låt det hända" utan att aktivt leda genom förändringarna. Kanske hade ELM på riksnivå behövt vara mycket mera aktiva i att etablera gemenskaper i de större städerna, och inte minst studentstäderna, för att fånga upp dem som flyttade från landsbygden och mindre tätorter, men det svaret gör inte saken enklare eftersom det genast leder in på frågan om ELM:s identitet. Då blir frågan i stället på vilket sätt man skulle ha varit aktiv och vad för typ av gemenskaper man skulle ha skapat.

Fallstudien kommer att diskuteras separat i ett senare kapitel, men ett svar från en av respondenterna sätter nog fingret på om inte en faktisk så i alla fall en upplevd problematik. Respondenten skriver om hur visionerna gick isär för vad man försökte skapa i Helsingborg: några ville skapa en missionsstation, några ville bevara status quo, några ville skapa församling och några en lågkyrklig missionsförening, och respondenten konstaterar: "Visionerna gick helt enkelt inte ihop."

Frågan om förening och församling berör djupa aspekter av ELM:s identitet, men finns med som ett av de tyngst vägande skälen till att människor lämnar ELM samtidigt som det är den sjätte viktigaste frågan för ELM i framtiden enligt svaren på fråga 29 i enkäten. Kommissionen har inte för avsikt att försöka avgöra frågan i den här rapporten. Den intresserade kan läsa rapporten "ELM:s identitet" som kortfattat behandlar identitetsfrågan.³⁴ När man studerar de fem föreningar och församlingar som har vuxit de senaste åren kan man konstatera att tre av dem har haft en anställd predikant/pastor under en längre tid: Umeå, Vännäs och Roseniuskyrkan. De andra två har haft anställda i eller omkring verksamheten: i Örkelljunga finns det idag en deltidsanställd föreningspredikant men man har i många år haft en ungdomssekreterare från ELU anställd som har arbetat med ungdomsverksamheten, och detsamma gäller Lund som också de har en anställd medarbetare samt ELU-anställd ungdomssekreterare.

Betlehemskyrkan i Malmö har visserligen inte ökat särskilt mycket i medlemstal, men om man reflekterar över den vändning som har skett från 24 betjänade medlemmar år 2015 till 41 år 2019 är det en markant ökning under de åren som sammanfaller i tid med att Markus Hector och Anders Ek fick avsätta arbetstid för att arbeta med verksamheten.

Föreningarna i Ängelholm och Kristianstad redovisar något färre betjänade medlemmar år 2019 jämfört med 2006, men i medlemsmatrikeln har de vuxit markant, med 44 % respektive 70 %. Ingen av föreningarna har en anställd predikant eller medarbetare, men i Kristianstad har ELU länge haft en ungdomsledare anställd som har arbetat med ungdomsverksamheten och i

³⁴ ELM:s styrelse, (2013), "ELM:s identitet" Tillgängligt på: <https://www.elmbv.se/wp-content/uploads/2016/06/ivs-identitet.pdf>. Senast hämtat: 2021-05-20

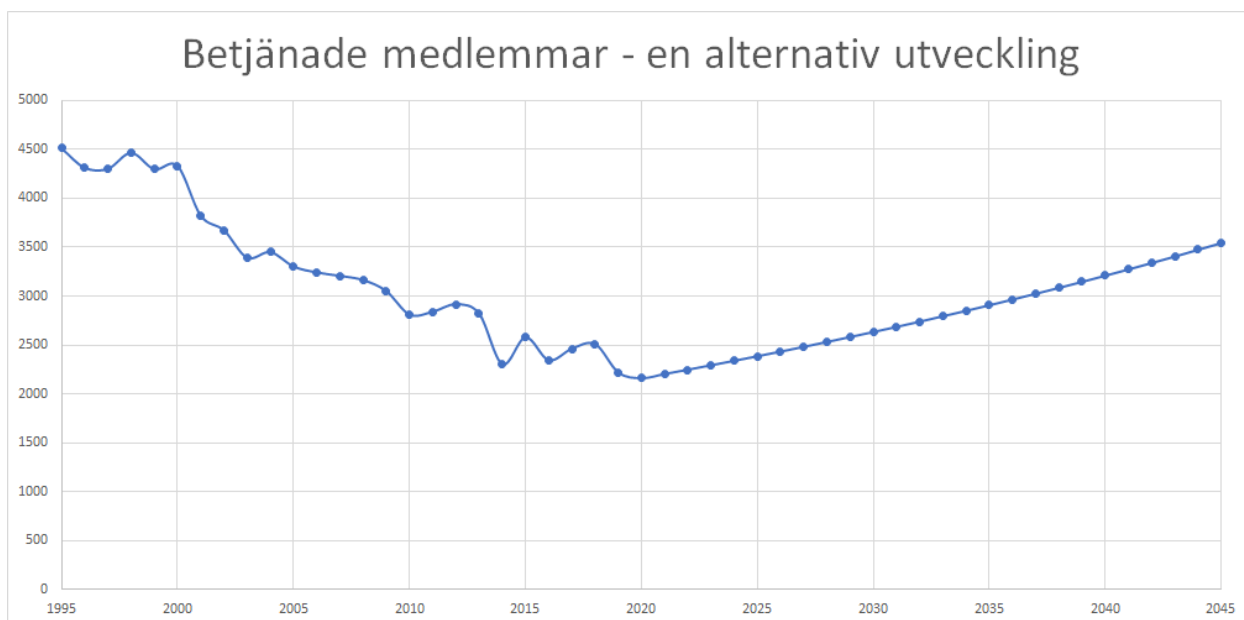
Ängelholm har man haft ett nära samarbete med ELU om ungdomscaféet “Café Engel” och ungdomsgruppen.

Huruvida det är nödvändigt med en anställd predikant eller pastor för att en gemenskap ska växa vill inte kommissionen uttala sig om – föreningar som Ängelholm och Kristianstad motsäger det – men det verkar ofrånkomligen finnas ett samband mellan anställda och medlemsutvecklingen.

Till bilden hör dessutom att ELM under flera år på 2010-talet arbetade med projektet “På nya platser”, som syftade till att medvetandegöra och motivera ELM-are till att starta nya gemenskaper. Till projektets stora fördel hör att ELM började tala om Sverige som ett missionsland, vilket inte hade gjorts på samma sätt tidigare, men av någon anledning tog det aldrig fart och några nya gemenskaper startades inte. En separat undersökning hade kunnat göras på just det projektet.

6.1.4 Reflektioner inför de kommande åren

Det finns förstås alternativ till den negativa utvecklingen. Om vi istället för en fortsatt minskning skulle räkna med att antalet ELM:are ökade med 2% om året från och med 2021, skulle antalet medlemmar redan år 2030 klart överstiga 2 500 och redan under andra halvan av 2030-talet skulle ELM återigen vara över 3 000 betjänade medlemmar. Någon kan tycka att en sådan beräkning är alldeles för klen medan en annan kan anse det vara överdrivet att tro på en konstant tillväxt i den takten, men antalet är inte alldeles tagen ur luften.

Tabell 10. Betjänade medlemmar i ELM, vid en årlig ökning med 2%.

Religionssociologen Rodney Stark gjorde i boken *The Triumph of Christianity* en uppskattning av kristendomens tillväxttakt under rörelsens första trehundra år, och argumenterade för att en årlig tillväxt på 3,4 % stämmer bäst överens med de få data som finns tillgängliga avseende kristendomens utbredning i Romarriket.³⁵ Genom att utgå från uppgiften i Apg. 1:15 om att de kristna vid tiden för Kristi himmelfärd var omkring 120 personer hänvisar sedan Stark till några tidigare religionshistorikers uppskattningar av kristendomens utbredning: religionshistorikern Robert L. Wilken uppskattade antalet kristna till knappt 50 000 omkring år 150 e.Kr.; historikern Robin Lane Fox uppskattade antalet kristna till ca 2 % av Romarrikets befolkning omkring år 250 e.Kr. eller drygt 1 miljon kristna; flera historiker uppskattade antalet kristna till omkring 6 miljoner år 300 e.Kr., och ytterligare 50 år senare är uppskattningen ca 30 miljoner kristna.³⁶

Stark påstår inte att kristendomen de facto växte med precis 3,4 % årligen, utan att man inte behöver göra antaganden om mirakulös tillväxt för att gå från de 120 kristna vid tiden för Kristi himmelfärd till 30 miljoner kristna lite drygt 300 år senare. Det räcker med att förutsätta en årlig tillväxt på 3,4 %. Stark poängterar särskilt att hans beräkning handlar om takten på tillväxten och inte omvändelser – “tillväxt” inkluderar omvändelser och födslar samt räknar bort dödsfall och avfall.³⁷

Kyrkohistorien och erfarenheten talar för att de allra flesta väckelser sker genom personliga relationer. En människa berättar om Jesus för en annan, och så sprider sig tron. Så har det skett tidigare, så kan det ske på nytt. Därför är inte hypotesen om 2 % särskilt långsökt, men den förutsätter att människor som växer upp vill stanna kvar i ELM och att de som redan är medlemmar faktiskt tar med sig en vän till föreningen/församlingen.

Vid samtal om medlemsstatistik i en missionsorganisation eller kyrka kan man ställa sig frågorna: Varför ska man “räkna folket”? Varför ha fokus på hur många vi är i gemenskapen? Det viktigaste är väl att Jesus Kristus förkunnas, och då kallar Gud dem han vill kalla? Dessutom bör man ta hänsyn till reflektionen som en respondent gjorde i fråga 32 om vad en enkätundersökning tillför.

Frågorna är relevanta och som rörelse behöver vi samtala om dem. För att förstå Framtidskommissionens fokus på ELM:s medlemstal över tid är det dock viktigt att tillföra ytterligare aspekter till frågan om medlemsstatistik. Den viktigaste aspekten är att Gud kallar oss, både enskilt och genom ELM, att vara hans redskap. Vi har fått i uppdrag att gå ut och samla människor till gemenskap med honom. Detta innebär förstås att ELM:s övergripande mål att fler

³⁵ Rodney Stark, (2012), *The Triumph of Christianity: How the Jesus Movement Became the World's Largest Religion*, New York: Harper Collins, sid. 153-165.

³⁶ Ibid., s. 156-57.

³⁷ Ibid. s. 157.

ska bli fångade av Guds ord och gå på Guds väg. När vi inte växer till i antal behöver vi därför fråga oss om vi på något särskilt sätt brister i vår trohet till vår himmelske uppdragsgivare.

Lösningen på utmaningen som den statistiska undersökningen ger oss är givetvis inte en strategi som kommer att lösa allt. Det är inte vi som stakar ut en väg för Gud att följa utan tvärtom. Johannes Döparen var alldeles medveten om detta när han talade om Guds kraft: ”En människa kan inte ta sig något utan att det ges henne från himlen... Han [Jesus] måste bli större och jag mindre.”³⁸

Och visst vill ELM växa. Det är just den uteblivna tillväxten som har varit en av de bidragande faktorerna till att ELM:s styrelse till att börja med tillsatte Framtidskommissionen, och önskan om tillväxt beror främst på det stora missionsuppdraget. Fler människor måste få höra evangelium, och det står ju inte i Johannes 3 att ”han måste bli större och *missionsorganisationen* mindre”, utan att ”jag” ska bli det. Därför är det vårt mål att bli fler, en målsättning som gör att vi behöver hålla reda på antalet aktiva i rörelsen.

Medlemsantalet är dessutom kopplat till ELM:s verksamhet, ekonomi och självbild. Om vi blir fler som ber, ger och går ut i tjänst, ökar också både missionsbudgeten och möjligheterna att nå ännu fler med evangeliet.

Antalet deltagare på gudstjänster, ungdomsläger och andra samlingsberor förstås på en mängd olika faktorer, både interna och externa. Vissa saker bör vi själva kunna påverka, medan andra är svårare och åtminstone kräver mer tid att försöka förändra. Så är till exempel rörelsens attityd till nya deltagare en viktig faktor som beror på oss själva, medan ”tidsandan”, det omgivande samhällets attityd till kristen tro och urbaniseringen är faktorer som på ett helt annat sätt ligger bortom vår påverkansförmåga. I förhållande till de skeendena gäller det snarare att hitta sätt att navigera på för att, som Paulus skriver, “[inte] anpassa er efter den här världen, utan låt er förvandlas genom förnyelsen av ert sinne så att ni kan pröva vad som är Guds vilja: det som är gott och fullkomligt och behagar honom”³⁹.

6.2 Enkätundersökningen

När kommissionen nu ska diskutera resultaten från enkätundersökningen är det tvunget att göra skarpa avgränsningar. Det framgår av redovisningen i kapitel fyra att underlaget är stort och man skulle kunna fördjupa sig i svaren på många av enkätens frågor och utan svårigheter kunna visa hur de svaren antingen direkt eller indirekt hör samman med den övergripande frågeställningen. Det gäller inte minst om man har vuxit upp i ELM och om man är med i dag ([frågorna 6 och 8](#)), vilka aktiviteter i ELM man har varit med i ([fråga 14](#)), samt vilken upplevelse man hade av den

³⁸ Joh. 3:27-30.

³⁹ Rom. 12:2.

kristna tron i uppväxthemmet respektive uppväxtföreningen/-församlingen ([frågorna 18-21](#)). Den här diskussionen kommer dock att begränsas till frågeställning 2 i direktivet:

Identifiera nyckelfaktorer och skeenden som både drar människor till ELM samt fjärmar människor från ELM. Inriktningen ska vara framåtblickande, samtidigt som man tar hänsyn till särskilt viktiga saker i dåtiden. Denna del bör, så långt det går, enbart vara beskrivande.

Den beskrivande delen menar sig kommissionen ha fullgjort i kapitel fyra, och nu går man vidare till att tolka och analysera. Diskussionen bygger på resultaten från [fråga 23](#) ("Om du vuxit upp i ELM och idag valt att vara kvar, varför?"), [fråga 24](#) ("Om du inte vuxit upp i ELM men idag valt att vara med, varför?") och [fråga 31](#) ("Om du lämnat ELM, varför?") med frågorna 27-29 som hjälp för att förklara och fördjupa diskussionen, men rubrikerna kommer utgöras av enskilda värdeord som bäst sammanfattar vad kommissionen vill belysa.

6.2.1 Gemenskap och utanförskap

När man går igenom resultaten från enkäten ser man ganska snart att ELM:s styrkor och svagheter i hög grad är två sidor av samma mynt. Gemenskapen är en av de allra mest frekvent återkommande orsakerna till att människor vill komma med i eller bli kvar i ELM, och samtidigt är en av de vanligaste invändningarna mot ELM att gemenskapen lätt blir sluten och upplevs finnas till bara för de som redan finns på insidan. En av respondenterna beskrev i fråga 27 hur "det ständigt känns som en kamp att vara en del av gemenskapen" samtidigt som gemenskapen återkommande lyfts fram som en styrka i ELM, t.ex. i svaren på fråga 28 eller i processamtalen.

Gemenskapen ska vara ett av den kristna gemenskapens främsta kännetecken, vilket inte minst Nya testamentet återkommande lär oss. Jesus sa: "Detta är mitt bud: att ni ska älska varandra så som jag har älskat er,"⁴⁰ Paulus uppmanar sina läsare gång på gång att älska och tjäna varandra: "Älska varandra uppriktigt,"⁴¹ och Petrus skriver: "Tjäna varandra, var och en med den nådegåva han har fått, som goda förvaltare av Guds mångfaldiga nåd."⁴² Därför är det ett allvarligt misslyckande att så många respondenter beskriver utanförskap som en drivande faktor till att de har lämnat ELM.

Det går inte att säga *varför* gemenskapen stöter bort vissa men attraherar andra baserat på svaren, men flera respondenter som har lämnat ELM beskriver en homogen kultur som inte riktigt förmår inkludera dem som avviker. En av personerna som djupintervjuades menade att det finns "ett socialt raster i rörelsen som inte är helt enkelt att passa in i". Mannen menade att bibeltroheten kan leda till exkludering av dem som inte har precis samma övertygelse och liknande svar har getts av flera andra respondenter. Det ligger nära till hands för en kritiker att påstå att ELM är en åsiktsgemenskap, snarare än en trosgemenskap, medan den som är mer

⁴⁰ Joh. 15:12.

⁴¹ Rom. 12:9.

⁴² 1 Pet. 4:10.

positivt orienterad skulle kunna påstå att ELM är en bekännelsetrogen gemenskap. Det är inte helt enkelt att skilja tro, åsikter och bekännelse åt.

Varje idéburen rörelse har en kärna av övertygelser som bär och formar gemenskapen, och dessa övertygelser markerar gränser för vad man som rörelse är och vill vara. För ELM:s del går det nog inte att diskutera dessa frågor utan att återkomma till rörelsens bildande för 110 år sedan, då bibeltroheten blev fixpunkten för gruppen som kom att gå under namnet "Bibeltrogna vänner". En av de djupintervjuade personerna sa vid ett tillfälle, apropå rädslan för att ifrågasätta och säga obekväma saker: "Det kanske är del av en minoritetsstress, vi förvaltar något som är under attack från samhället och då är det viktigt att man bevarar det". Kanske är det en minoritetsstress som inte bara gäller ELM idag, då klassisk kristen tro är så tillbakatryckt, utan hela rörelsens historia. Man har alltid varit i minoritet och ganska ofta fått betala ett högt pris för det antingen ekonomiskt eller socialt eller både och.

En av de intervjuade menade att "vi är så bra på att vara frälsta att vi faktiskt borde ha kraft att gå vidare", och det skulle man måhända kunna applicera också på frågan om bibeltrohet: ELM-are är generellt sett så trygga i sin bibeltrohet att det borde vara möjligt att ta hand om de kritiska ståndpunkterna. I viss mån är det redan så. Den nyss refererade kvinnliga respondenten berättade samtidigt om en mindre gemenskap där hon hade fått möjlighet att ställa alla sina frågor, och respondenten som reflekterade över ELM:s minoritetsstress lyfte på liknande sätt fram möjligheten till öppna och prövande samtal som en av de främsta sakerna som hade dragit henne till ELM. Kanske är det så att det på individ- eller mindre gruppnivå finns en öppenhet som av någon anledning sluts på större gruppnivå.

Hur bör ELM arbeta för att kunna bli en mer öppen och inkluderande gemenskap? I det här stycket diskuterar kommissionen den sociala aspekten av öppenheten – den teologiska aspekten kommer i [kapitel 6.2.3](#).⁴³ ELM har en organisationsstruktur som innefattar många olika förgreningar, och som historiskt har innehållit ännu fler, och där korsrepresentationen i styrelser och nämnder har varit stor. Dessutom har man varit en förhållandevis liten rörelse som har hållits ihop av starka och goda värderingar, som bibeltrohet och missionsiver, samtidigt som rörelsen bildades ur en konfliktsituation. Sådana aspekter har säkerligen bidragit till en stark intern sammanhållning som i varierande grad beroende på tid och plats och personligheter har varit mer eller mindre enkel att komma in i.

Förändringen måste ske på individnivå men visst kan man på lokal, regional och nationell nivå göra viktiga insatser för att förändra den sociala kulturen. Kanske är en viktig fråga att börja med den om vem "vi" refererar till i frasen "vi i ELM": vad behöver man ha för bakgrund, övertygelser, historia för att inkluderas inte bara i teorin utan i praktiken i detta "vi"? Här måste formella och informella ledare gå före och ta aktiva steg för att i sin privata vänskapskrets inkludera nytillkomna i gemenskaperna och på alla sätt visa att de nytillkomna tillhör och har en

⁴³ Den teologiska aspekten utreds inte i sin helhet i nuläget, men kommer att kompletteras i en bilaga senare.

plats, redan innan de har hunnit visa vad de går för. Gemenskaperna behöver i vardagen i första hand finnas till för “de andra” och först i andra hand för “varandra”.

Diskussionen ovan har huvudsakligen berört i vilken mån gemenskapen i ELM upplevs som öppen eller sluten, stark eller svag, inkluderande eller exkluderande, men det finns en annan aspekt av saken som framkommer i [svaren på frågorna 23-24](#) och som ännu inte har kommenterats. “Gemenskap” och “relationer” är viktiga orsaker till varför människor väljer att bli kvar i ELM, men de är ännu viktigare för de som väljer att komma med. En av kommissionens frågeställningar från direktivet gäller just varför människor väljer att bli kvar eller komma med i ELM, och då måste den här aspekten kommenteras. 73 % av respondenterna som har blivit i ELM angav “gemenskap” och 55 % angav “relationer” som bidragande skäl till sitt beslut. Om det kan vara svårt att veta på precis vilket sätt man bör arbeta med den sociala kulturen är det desto enklare att peka på hur man kan arbeta med relationer: varje enskild kristen har en kallelse att vittna om Jesus för sina medmänniskor, och varje kristen har förmågan att göra det: “Men Hjälparen, den helige Ande som Fadern ska sända i mitt namn, han ska lära er allt och påminna er om allt jag sagt er.”⁴⁴ Och Petrus skriver: “Ni är ett utvalt släkte, ett kungligt prästerskap, ett heligt folk, ett Guds eget folk för att förkunna hans gärningar, han som har kallat er från mörkret till sitt underbara ljus.”⁴⁵

Om ELM ska växa bör det därför ske i de nära relationerna, vilket kommissionen var inne på redan i diskussionen av medlemsutvecklingen ([kapitel 6.1.4](#)). Det står inte på något vis i motsatsförhållande till en total tillit till Guds nåd och kraft utan är ett erkännande av den lutherska övertygelsen att Gud verkar i världen genom sin skapelse. Luther skriver i Lilla katekesen angående bönerna två och tre att Guds rike kommer och Guds vilja sker av Guds nåd och beslut, utan vår insats, och ändå får vi be honom om att det ska ske också hos oss. På liknande sätt får vi tro att visserligen kan han föra människor inom Ordets hörhåll hur han än vill, men han har valt att använda sitt folk, det vill säga oss. Och vi kan inte ge Guds ord vidare till människor om vi inte har en relation till dem, vilket Paulus är inne på i Romarbrevet 10:

*Men hur ska de kunna åkalla den som de inte har kommit till tro på? Och hur ska de kunna tro på den som de inte har hört? Och hur ska de kunna höra om ingen predikar? Och hur ska några kunna predika om de inte blir utsända?*⁴⁶

Och man skulle kunna lägga till: och vem ska höra om de inte har några att predika för?

⁴⁴ Joh. 14:26.

⁴⁵ 1 Pet. 2:9.

⁴⁶ Rom. 10:14-15.

6.2.2 Förkunnelse och bekännelse⁴⁷

För dem som vuxit i upp i ELM har förkunnelsen näst efter gemenskapen varit den viktigaste faktorn för att de stannat kvar i ELM. För dem som kommit med i ELM har förkunnelsen varit ännu viktigare än för dem som stannat kvar. Likadant har bekännelsen varit ännu viktigare för dem som kommit med än för den som stannat kvar. Även gudstjänstlivet har varit viktigare för dem som kommit med än för dem som stannat kvar. Detta visar på att särdragen förkunnelse, bekännelse och gudstjänstliv är något som drar människor till ELM.

ELM har fyra nyckelord i sina stadgar som kan användas för att beskriva rörelsens identitet. Dessa är Bibeln, Kristi kyrka, evangelisk och luthersk.⁴⁸ I samtal med Erik J Andersson lyfte han upp vad som historiskt varit ELM:s existensberättigande. Det är missionen och bekännelsen (bibeltroheten).⁴⁹ Missionen kommer att behandlas under punkt 6.2.5. Man kan alltså se att bekännelsen och bibeltroheten som varit en del av kärnan i ELM från början fortfarande är en av de saker som gör att människor stannar kvar i och dras till ELM. Kommissionen frågar sig om ELM i framtiden kan lyfta bibeltroheten och bekännelsen ännu tydligare och kommunicera den på ett sätt som är relevant för vår tid? I ELM:s identitetsdokument står det "I en föränderlig tid och kultur dyker ständigt nya frågor och utmaningar upp. I ljuset av Guds ord och utifrån vår identitet som evangeliskt-lutherskt missionssällskap vill vi förhålla oss till det nya och bidra till samtalet om Kristi kyrkas väg genom vår tids landskap."⁵⁰

I fråga 20 fick respondenterna svara på vad de hade för upplevelse av den kristna tron i församlingen under uppväxten. Särskilt i åldrarna 31-65 framkommer en känsla av slutenhet och komplexitet kring tron som inte minst har gällt fördömande av andra kristna och i någon mån sektaristiska tendenser. Många i denna grupp växte upp under 80- och 90-talen som oftast ses som en mörk period med mycket läromässiga strider i ELM. Kan detta ha påverkat gruppens negativa och komplicerade upplevelse av tron i församlingen?

6.2.3 Slutenhet och öppenhet

Både i enkätundersökningen och processarbetet framkom det tydligt att det finns en slutenhet i ELM, både när det gäller gemenskapen, samtalsklimatet och öppenhet mot andra kristna sammanhang och samhället. Hur bör ELM arbeta för att kunna bli en mer öppen och inkluderande gemenskap? I det här stycket är tanken att detta ska tas upp ur ett teologiskt

⁴⁷ Från och med rubrik 6.2.2 är diskussionen inte färdigutvecklad. Pga att Daniel Ringdahl inte kunde jobba med rapporten sista dagarna innan publicering kommer vissa kompletterande bilagor att tillkomma senare.

⁴⁸ ELM:s styrelse, (2013), "ELM:s identitet" Tillgängligt på: <https://www.elmbv.se/wp-content/uploads/2016/06/ivs-identitet.pdf> Senast hämtat: 2021-05-20

⁴⁹ Samtal med Erik J Andersson, 2021-05-05.

⁵⁰ ELM:s styrelse, (2013), "ELM:s identitet" Tillgängligt på: <https://www.elmbv.se/wp-content/uploads/2016/06/ivs-identitet.pdf> Senast hämtat: 2021-05-20

perspektiv. I nuläget kan detta inte slutföras, så rapporten kommer att kompletteras med en bilaga.⁵¹

Frågor som kommissionen vill skicka med till läsaren och ELM:s styrelsen och ledning är:

- Hur kan ELM bibehålla bekännelse och bibeltrohet men samtidigt ha ett öppet samtalsklimat där alla frågor och tankar är välkomna och där vi möter varandra med kärlek i diskussionerna?
- Hur kan ELM vara öppet för samtal, intryck och samarbete med andra kristna sammanhang utan rädsla för att göra avkall på ELM:s identitet i bekännelse och mission?
- Hur kan ELM verka i samhället (diakoni, samhällsengagemang, etc.) på ett sätt som visar på ett kristet tjänande och förvaltarskap?

6.2.4 Förening, församling och andligt ledarskap

I diskussionen av medlemsstatistiken och föreningstillväxt framkom tecken på att en anställd predikant eller engagerade ELU-ledare kan ha betydelse för tillväxt. I processarbetet med medarbetare, styrelsemedlemmar och predikanter efterfrågades ett tydligare andligt ledarskap i ELM. I enkätundersökningens två frågor som handlade om trosutveckling (fråga 16) och avgörande faktorer för att stanna kvar i tron (fråga 22) var det ett flertal respondenter som tog upp vikten av förebilder och ledare i ungdomsgrupp, förening, etc. Fråga om andligt ledarskap tycks vara något som ELM behöver fundera vidare kring. Behövs ett tydligare ledarskap? Hur förhåller sig det till det stora ideella engagemanget bland alla medlemmar, som också lyfts som en viktig faktor inte minst i processamtalen?

När det gäller frågan om ledarskap kom också frågan om manligt och kvinnligt ledarskap upp i enkätundersökningen, djupintervjuer och processarbete. Det finns en avsaknad av samtal och undervisning i frågan. Här ser kommissionen ett behov av att ELM lyssnar på dem som har frågor, tydligare förklarar sin hållning och tillåter ett samtal i frågan.

I enkätundersökningen och i ett par djupintervjuer tog flera respondenter upp behovet av att ELM måste vara tydligare i kyrkofrågan. Är ELM en förening? Församling? Komplement till Svenska kyrkan? Något eget? Särskilt gruppen 21-30 år kan uttrycka ett behov av att ha allt på samma ställen, gemenskap, förkunnelse och sakrament. Samtidigt lyfte Erik J Andersson vid processamtalen "kravet på enhet i kyrkofrågan" som ett hot för ELM. Vid ett ytterligare samtal med Erik J Andersson lyfte han att om man ser tillbaka på ELM:s historia kan man se att vid de tillfällen då de drivits ett krav på likriktning i kyrkofrågan har det alltid lett till splittring och inte till positiv tillväxt.⁵² Han menade vidare att man behöver skilja på vad man önskar för egen del och vad man tycker att andra ska göra. ELM har som lyfts tidigare sitt existensberättigande i missionen och bekännelsen och Erik J Andersson lyften tanken om att missionsföreningen är något annat än församlingen eller något större än församlingen, men inte något mindre. Han lyfte

⁵¹ Den teologiska aspekten utreds inte i sin helhet i nuläget, men kommer att kompletteras i en bilaga senare.

⁵² Samtal med Erik J Andersson, 2021-05-05.

också att historiskt har etablerade kyrkor varit svaga i missionen, och ELM-sammanhang som omvandlats till kyrkor har blivit svagare i missionsengagemang. Kommissionen ser här flera intressanta frågor. Hur kan ELM stärka sin identitet som missionsrörelse på bekännelsegrund? Hur kan ELM kommunicera ELM:s identitet som något större än församlingen till ELM:arna, särskilt de yngre generationerna? Hur kan ELM lyssna på dem som vuxit upp i eller kommit in i ELM, men som lämnar för att de tycker att något saknas? Hur kan ELM utifrån sin identitet skapa tillväxt och samtidigt lämna stor frihet i kyrkofrågan till de lokala föreningarna?

6.2.5 Missionen i Sverige och utomlands

ELM har sitt existensberättigande i missionen och utan den dör rörelsen ut. Om inte missionen i Sverige leder till nya gemenskaper, kan ELM heller inte sända missionärer till utlandet, så Sverige och utland hänger samman. I enkätundersökningen var det tydligt att mission i Sverige var en av de viktigaste framtidsfrågorna. Samtidigt visade fallstudien (se 6.3) att nystartssatsningar var komplicerade att få att fungera, och inte alltid hade nya människor som målgrupp. Idag har ELM få missionärer i utlandet. Kan detta, som en som djupintervjuades sa, vara ett symptom på något i tiden? Har vi kristna i det sekulariserade Sverige blivit bekväma och individualistiska så att vi inte går utanför oss själva och tar missionsuppdraget på allvar, både i Sverige och utlandet? ELM:s missionsidentitet behöver bli tydligare genom att ELM:aren får en större gudslängtan och längtan efter att nå ut. Här hänger missionen samman med bekännelse, förkunnelse och gemenskap.

6.3 Fallstudien

Fallstudiens två enkäter hade inte så många svarande, vilket är viktigt att komma ihåg i diskussionen av studen. I diskussionen vill kommissionen först lyfta vilka frågor som respondenterna i den stora enkätundersökningen lyfte som viktigast för ELM:s framtid. Sverigemission fick där flest var (22 %) medan nyplantering hamnade längst ner med 4 % av svaren. Det finns alltså en stor önskan om att prioritera mission i Sverige bland personer i ELM-sfären, samtidigt som man inte anser att ny plantering är lika viktigt. Kan denna diskrepans märkas i fallstudien av de tre nystartssatsningarna? I fallstudien är det tydligt att oklarheter kommunikationen mellan ledningsnivå och lokalt engagerade och även oklarheter i målgrupp och verksamhet försvårade nysatsningarna. I Malmö, där det både funnits lokala nyckelpersoner, målgrupp och verksamhet har varit tydliga och kommunikationen fungerat väl, finns idag en välfungerande gudstjänstfirande gemenskap. I Göteborg, där satsningen inte var förankrad på lokal nivå, där tydlig ledning saknades och man konkurrerade med en annan församling, finns idag inget kvar av satsningen. I Helsingborg, där oklarheter funnits i kommunikationen mellan ledningsnivå och lokal nivå, och även inom den lokala nivå, vacklar satsningen. Helsingborg är den enda tydliga satsningen där respondenter i studien svarade att man skulle nå nya människor genom satsningen, medan de andra två hade ELM:are som målgrupp. Därmed är Helsingborg den satsning som tydligast haft ett fokus på mission. Att satsningen där inte fallit helt väl ut beror nog inte på att man satsat på mission, utan snarare på oklarheter i förväntningar på både

ledningsnivå och lokal nivå. Man kan fråga sig hur en nystartssatsning skulle fungera om en grupp med nyckelpersoner på lokal nivå, som redan bor på en ort eller flyttar dit, med stöd från ledningsnivå, skulle ha fokus i verksamheten på just mission och på människor som inte är kristna som målgrupp. Skulle det gå att förena alla de goda elementen som behövs i en nystart för att nå ut med evangeliet i Sverige?

6.4 Avslutande diskussion

Diskussionen av de tre undersökningar som gjorts kan och behöver fördjupas ännu mer. Kommissionen blev på slutet begränsade i arbetet av att missionsledaren inte kunde arbeta sista dagarna innan publicering. Diskussionen kommer därför att kompletteras med bilagor i efterhand. Även om kommissionen hade hunnit skriva mer fullödigt hade arbetet ändå inte känts färdigt. I de undersökningar som gjorts och de svar som framkommit finns så mycket att hämta för framtida funderingar kring hur ELM kan nå ut till nya människor och växa som rörelse.

Som avslutning vill kommissionen knyta an till en kommentar som inkom från en respondent i enkätundersökningen samt till vad kommissionen skrivit om rapportens upplägg i det första kapitlet. Kommentaren lyder:

Jag tycker det finns en problematik i att göra en sån här enkät överhuvud taget och är osäker på om det verkligen leder någon vart. Ett trossamfund bör kunna formulera sina mål och sina visioner utifrån sin bekännelse utan att göra enkätundersökningar.

Kommissionen menar att vi inte har jobbat med mål och visioner i detta arbete, utan med att försöka ta reda på nyckelfaktorer för att människor kommer med i, stannar kvar eller lämnar ELM. Det har i mångt och mycket handlat om att lyssna på människor och försöka ta det de säger på allvar. Som kommissionen skrev i kapitel 1 måste man skilja mellan det deskriptiva och det normativa. Svaren på frågorna *beskriver* människors inställning, de är alltså deskriptiva, men säger inte i sig själva vad vi *bör* göra, det är det normativa. För att ur sammanställningen av enkätsvaren få vägledning till vad ELM bör göra behövs det inte bara en beskrivning av människors uppfattningar utan också en diskussion av vad som är önskvärt för ELM ur det långa perspektivet. Till det fordras inte minst en teologisk diskussion. Den typen av diskussion har kommissionen försökt börja föra i detta avslutande kapitel

7. Tre fokusområden för framtiden

Kommissionens tredje uppdrag var att “Ge förslag på tre fokusområden för styrelse och ledning att arbeta med under de kommande tio åren.”. Resultaten av undersökningar och diskussionen kommer att mynna ut i dessa tre fokusområden. Dock är kommissionen inte riktigt där ännu. Efter publicering av rapporten, presentation och samtala på årsmötet kommer kommissionen träffas igen för att bena ut vilka tre områden som ELM bör fokusera på. Till dess tackar vi för förtroendet att få jobba med dessa frågor. Det har varit otroligt givande och utmanande. Ibland har kommissionen sört vad människor varit med om, andra gånger har vi glatt oss åt vad andra

varit med om. Framför allt har vi fått se att Guds nåd verkar, mitt i vår mänskliga bristfällighet, och vi är ännu kallade att gå ut med glädjebudskapet om fred!

Bilaga 1 Uppdragsbeskrivning

ELM och framtiden – vart är vi på väg?

Vad är ELM och hur vill vi möta framtiden? Samhället förändras runtomkring oss och såväl individer som gemenskaper och organisationer förändras med det. Så även ELM. Vi har de senaste åren sett några olika trender: sjunkande medlemstal, församlingstanke före förening, fler anställda predikanter i en missionsförening, m.m. Ett arbete med ELMs identitet, vision och strategi påbörjades för några år sedan, men efter färdigställandet av ett visionsdokument har arbetet stannat av de senaste åren.

Det saknas inte frågor att bearbeta, och en viktig del av ledarskapet är att initiera samtalen för att genom dem kunna leda. Därför föreslogs styrelsen i juni 2020 att tillsätta en ”framtdskommission” som får i uppdrag att arbeta med frågor om ELMs medlemsutveckling och därtill närliggande frågor (Dnr. 011-2020). På styrelsesammanträdet den 5-6 juni 2020 fick missionsledaren det uppdraget (S-74-20).

Syfte och mål

Den händelse som har fört upp frågan på styrelsens bord är ELMs vikande medlemstal. Därför är det ett huvudsyfte med utredningen att komma till större klarhet med hur medlemsutvecklingen ser ut, vad den beror på samt komma med konstruktiva förslag på vad som kan göras för att vända trenden.

ELM har en kallelse till mission i Sverige och utlandet. Ju färre vi betjänar, desto färre står i den nödvändiga uppgiften som förebedjare och ekonomiska understödjare. Färre antal betjänade innebär också färre personer står till förfogande för styrelser och föreningar, barn- och ungdomsverksamhet med mera. Och färre människor får möta Kristus genom vår förkunnelse och verksamhet.

Tre målsättningar för arbetet är:

1. Få en bättre bild av medlemsutvecklingen på 2000-talet och söka svar på varför medlemsunderlaget totalt sett är nedåtgående.
2. Identifiera nyckelfaktorer och skeenden som både drar människor till ELM samt fjärrar människor från ELM. Inriktningen ska vara framåtblickande, samtidigt som man tar hänsyn till särskilt viktiga saker i dåtiden. Denna del bör, så långt det går, enbart vara beskrivande.
3. Ge förslag på tre fokusområden för styrelse och ledning att arbeta med under de kommande tio åren.

Tidsplan och ramar för arbetsgruppen

Arbetsgruppen bör arbeta skyndsamt och målsättningen ska vara att kunna presentera åtminstone preliminära resultat på årskonferensen 2021. Material måste inte vara klart till dess att

handlingarna för årsmötet skickas ut, utan det räcker att gruppen presenterar sitt arbete muntligt på plats.

Resultaten ska presenteras för årsmötet men det är styrelsen som beslutar om hur man ska hantera utredningen.

Arbetsgruppen ska representera så stor bredd som möjligt av ELM men samtidigt utgöras av personer med någon typ av formell eller informell ledarposition. Cirka 5-7 personer är en lagom storlek på gruppen.

Konsensus är bra inte nödvändigt. Det ryms olika ståndpunkter i ELM och det är därför inte märkvärdigt om det också märks i arbetsgruppen. Där det finns avvikande uppfattningar gällande nyckelfrågor (mål 2) och fokusområden (mål 3) ska dessa redovisas skriftligen i rapporten. Minnesanteckningar ska föras vid samtliga arbetsmöten och minnesanteckningarna ska på begäran vara tillgängliga för ELMs styrelse, men inte för utomstående.

Möjliga frågeställningar

Nedan följer några frågor som kunde vara intressanta att arbeta med, men gruppen är fri att följa egna spår som dyker upp under arbetets gång.

- Varför lämnar individer och föreningar ELM?
 - Vilka specifika orsaker anger de själva?
 - Hade vi kunnat göra något för att behålla dem?
- Varför lyckas vi inte starta nya gudstjänstfirande gemenskaper?
- Varför ger inte de stora föreningarna/församlingarna upphov till nyplanteringar?
- Gör vi rätt saker?
- Hur kan vi bättre utföra vårt huvuduppdrag, att på olika sätt förkunna evangelium till vår tid?
- Är mål och syfte för ELM som organisation tydligt för ledning och medlemmar? Tror våra medlemmar på riksorganisationen?
- Har vi en ändamålsenlig organisationsstruktur?
- Vilka nyckelområden behöver vi särskilt fokusera på om vi ska vända trenden?

Bilaga 2 - Enkätundersökningen

Avsnitt 1 av 7

Varför ELM? - En enkätundersökning

Detta är en enkät som genomförs av "ELM:s Framtidskommission" på uppdrag av styrelsen för ELM (Evangelisk Luthersk Mission).

Syftet med enkäten är att identifiera nyckelfaktorer och skeenden som både drar människor till ELM samt fjärrar människor från ELM. Inriktningen ska vara framåtblickande, samtidigt som man tar hänsyn till särskilt viktiga saker i dåtiden.

Syftet med kommissionens arbete är att få en bättre bild av hur ELM har utvecklats under de senaste åren och vad som är särskilt viktigt för ELM att tänka på inför framtiden för att fler människor ska få höra evangelium och komma till tro på Herren Jesus.

Genom enkäten vill vi komma i kontakt med människor som har olika erfarenheter av ELM:s verksamhet för att ta del av just deras åsikter och erfarenheter. Vi vill få svar från de som är med i ELM eller har lämnat, de som har positiva erfarenheter och de som har negativa erfarenheter. Målet med undersökningen är att få en så bred bild som möjligt av människors inställning till ELM.

Du som svarar är helt anonym och enskilda svar kommer inte att redovisas utan bara en sammanställning av resultaten. Om du däremot anmäler ditt intresse för att ställa upp på en djupintervju kommer vi att spara ditt namn och din e-postadress i enlighet med GDPR. Vi kommer inte att lämna ut dina uppgifter till någon annan. Läs mer på <https://www.elmbv.se/eus-dataskyddsförordning-gdpr/>.

För frågor eller synpunkter, vänligen kontakta ELM:s missionsledare Daniel Ringdahl (daniel.ringdahl@elmbv.se).

Varmt tack för din medverkan!

Beräknad tidsåtgång: 10-15 min
Antal frågor: 33

Personlig bakgrund 1

I den här avdelningen vill vi ställa några frågor om din livssituation.

1. Kön *

- Man
- Kvinna
- Vill inte uppge

2. Ålder *

- 0-15 år
- 16-20 år
- 21-30 år
- 31-50 år
- 51-65 år
- 66+ år

3. I mitt hem bor *

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- En vuxen
- Två vuxna
- Ett eller flera barn
- Annat

4. Fram till 18 års ålder har jag bott på/i *

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- Landsbygd
- By
- Stad
- Storstadsområde
- Utomlands

5. Jag bor nu på/i *

- Landsbygd
- By
- Stad
- Storstadsområde
- Utomlands

Personlig bakgrund 2

I den här avdelningen vill vi ställa några frågor om din tro och ditt engagemang i kristna gemenskaper.

6. Har du vuxit upp i ELM-sammanhang? *

- Ja
- Nej
- Delvis

7. Om du svarade ja eller delvis på förra frågan, vilken storlek på förening växte du upp i?

- Upp till 50 medlemmar
- 50-100 medlemmar
- Över 100 medlemmar
- Inte varit medlem i en förening

8. Är du aktiv i en kristen förening/församling idag? *

- Ja, ELM
- Ja, annat samfund
- Ja, ELM och annat samfund
- Nej

9. Om du är aktiv i ELM idag, hur stor är föreningen/församlingen?

- Upp till 50 medlemmar
- 50-100 medlemmar
- Över 100 medlemmar
- Aktiv på andra sätt än i förening/församling

10. När blev du kristen? *

- Alltid varit kristen
- Som barn
- Som tonåring
- Som vuxen
- Jag är ännu inte kristen

11. Skulle du beskriva dig själv som troende kristen idag? *

- Ja
- Nej
- Vet inte

12. Om du svarat nej på fråga 11, vad är orsaken till att du inte beskriver dig som kristen?

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- Jag flyttade och kom inte in i en ny gemenskap
- Livsstilmässiga invändningar
- Invändningar mot hur människor är mot varandra
- Intellektuella invändningar
- Trosmässiga invändningar
- Känslomässiga invändningar
- Saknade förebilder
- Saknade vänner
- Blivit dåligt bemött av kristna
- Blivit dåligt bemött av ickekristna

13. Är det något du vill utveckla utifrån ditt svar på fråga 12?

Lång svarstext

Avsnitt 4 av 7

Erfarenheter

I den här avdelningen vill vi ställa några frågor om dina erfarenheter från uppväxten i förening/församling och hemmet.

14. I ELM/ELU:s regi har jag som barn och tonåring varit med på eller är med på/i (ELU är ungdomsorganisationen i ELM) *

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- Barnläger/barnlägerdagar
- PLUS-läger (12-13 år)
- Söndagsskola
- Hobbyverksamhet eller liknande barnverksamhet på vardagar
- Barnkör
- Ungdomskör
- Konfirmationsläsning/läger
- PULS (ungdomsläger)
- Lokal ungdomsgrupp
- Ledarskola
- Familjeläger
- Gudstjänster/möten
- Jag har vuxit upp i annat sammanhang
- Inget av det ovanstående

15. Jag har gått en bibelskola (motsvarande ett år på folkhögskola) *

- Ja, i ELM:s regi
- Ja, i annan regi
- Nej

16. Nämn tre saker som har varit särskilt viktiga för din trosutveckling.

Kort svarstext

.....

17. I mitt uppväxthem hade vi regelbunden och gemensam: *

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- Bibelläsning
- Andakt
- Sång
- Bön
- Gudstjänstgemenskap
- Samtal om tron
- Annat
- Inte uppvuxen i ett kristet hem
- Inget av ovanstående

18. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron i hemmet under din uppväxt? *

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- Positiv
- Negativ
- Öppen
- Sluten
- Komplicerad
- Enkel
- Annat ...

19. Är det något du vill utveckla utifrån ditt svar på fråga 18?

Lång svarstext

20. Vilken upplevelse hade du av den kristna tron från din församling under din uppväxt? *

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- Positiv
- Negativ
- Öppen
- Sluten
- Komplicerad
- Enkel
- Inte med i församling under uppväxten
- Annat ...

21. Är det något du vill berätta utifrån ditt svar i fråga 20?

Lång svarstext

22. Det här har varit avgörande för att jag blivit kvar i eller lämnat tron: *

Lång svarstext

Avsnitt 5 av 7

Engagemang idag

I den här avdelningen vill vi ställa några frågor om ditt engagemang idag och förening/församlingen och hemmet.

23. Om du vuxit upp i ELM och idag valt att vara kvar, varför?

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- Gemenskap
- Förkunnelse
- Sång och musik
- Barnverksamhet
- Ungdomsverksamhet
- Gammal vana
- Relationer
- Gudstjänstliv
- Bekännelse
- Mission
- Inte vuxit upp i ELM

24. Om du inte vuxit upp i ELM men idag valt att vara med, varför?

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- Gemenskap
- Föreläsning
- Sång och musik
- Barnverksamhet
- Ungdomsverksamhet
- Gammal vana
- Relationer
- Gudstjänstliv
- Bekännelse
- Mission

25. I mitt hem idag har vi (eller om du bor ensam) regelbunden och gemensam *

Kryssa i ett eller flera alternativ.

- Bibelläsning
- Andakt
- Sång
- Bön
- Gudstjänstgemenskap
- Samtal om tron
- Annat
- Inget av ovanstående

26. Jag gör på egen hand regelbundet något av följande *

Kryssa i ett eller flera alternativ

- Bibelläsning
- Andakt
- Sång
- Bön
- Läser kristen litteratur
- Tar del av kristen media (även internet)
- Inget av ovanstående
- Annat ...

Avsnitt 6 av 7

Inställning till ELM

Här kommer några frågor om hur du ser på ELM.

27. Beskriv med tre ord vad du tycker kännetecknar ELM. *

Kort svarstext

.....

28. Vilka är ELM:s tre främsta styrkor? *

Lång svarstext

.....

29. Vilka är de tre viktigaste frågorna för ELM:s framtid? *

Lång svarstext

.....

30. Vilka av följande påståenden stämmer in på dig? *

Kryssa för ett eller flera alternativ.

- Jag får aktuell och relevant information om ELMs arbete
- Jag har förtroende för ELMs styrelse och ledning
- Jag vet vad ELM vill med sin verksamhet i Sverige
- Jag vet vad ELM vill med sin verksamhet i utlandet
- Jag tycker att ELM utvecklas i positiv riktning
- Jag tycker att ELM utvecklas i negativ riktning
- Jag stöttar gärna ELM ekonomiskt
- Jag berättar gärna för andra om att jag är med i ELM
- Inget av ovanstående

31. Om du lämnat ELM, varför?

Lång svarstext

Avslutning

Tack för att du tagit dig tid att svara på enkäten! Till sist kan du lägga till övriga tankar du har. Du kan också lämna namn och mejladress om du är intresserad av att ställa upp på en djupintervju som följer upp svaren på din enkät.

32. Är det något annat du tänker på som du vill skicka med till den som läser dessa svar?

Lång svarstext

33. Ja, jag vill ställa upp på en djupintervju. När jag lämnar namn och mejladress förstår jag att jag inte förblir anonym för dem som sammanställer enkätsvaren. Identiteten avslöjas inte för andra.

Kort svarstext